

† ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΛ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

ΣΥΜΑΪΚΟΝ
ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΥΜΑΙΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ"
ΑΘΗΝΑΙ — 1971

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Ι. ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΟΡΜΙΤΟΥ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: 001895

ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ: 29 / 7 / 2014

ΣΥΜΑΪΚΟΝ ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΔΩΡΕΑ

ΣΩΤΗΡΙΟΥ Ι. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΜΠ

ΑΡΙΘΜΟΣ.....

† ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΑΛ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ
ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

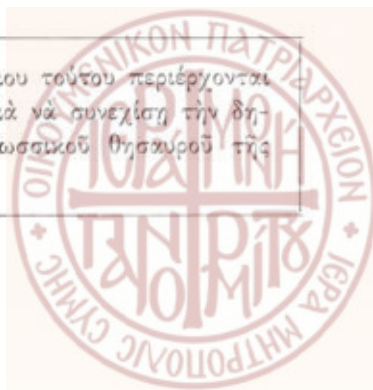
ΣΥΜΑΪΚΟΝ
ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΣΥΜΑΙΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ "Ο ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ"
ΑΘΗΝΑΙ — 1971

Πᾶσαι αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ τόμου τούτου περιέρχονται εἰς τὴν «Ἐπιτροπὴν Συμαϊκῶν Ἐκδόσεων», διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἱστορικοῦ, λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ τῆς γενετείρας μας.

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Ἐντὶ παντός ἄλλου προλογικοῦ σημειώματος καταχωρίζεται ἐνταῦθα ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ τοῦ ἀειμνήστου Παναγιώτου Πουλίτσα, ὁ ὅποιος διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, Ἀκαδημαϊκός, Πρωθυπουργός καὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν Πρόεδρος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ τῆς Φιλελευθερικῆς Ἑταιρείας. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὁ ἀοίδιμος οὗτος ἀνὴρ ἀπηύθυνε πρὸς τὸν κ. Ἀλέξανδρον Σ. Καρανικόλαν ὡς ἐπιμελητὴν τῆς ἐκδόσεως ἐτέρας ἐργασίας τοῦ πατρὸς του Πρωτοπρεσβυτέρου Σωτηρίου Καρανικόλα, τὴν ὅποιαν ἐδημοσίευσε μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου.

Ἐν Ψυχικῷ τῇ 8ῃ Δεκεμβρίου 1958

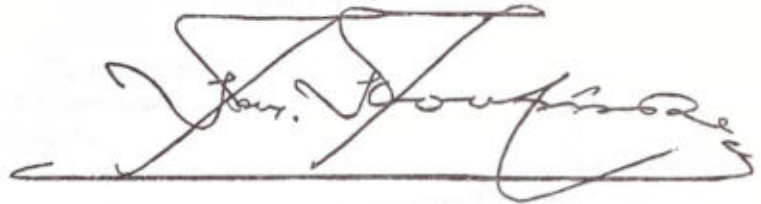
Ἀξιότιμε καὶ ἀγαπητέ μοι κ. Καρανικόλα,

Πλείστης χαρᾶς πνευματικῆς καὶ ἐκπλήξεως ἅμα καὶ συγκινήσεως ἐγένετό μοι πρόξενος ἢ ἀνάγνωσις τῆς εὐγνωμόνως ληφθείσης λίαν ἐνδιαφερούσης συλλογῆς «Παρωνυμίων καὶ σκωπτικῶν ὀνομάτων ἐν Σύμῃ». Χαρᾶς μὲν, διότι ἡ μελέτη αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν ἥρωικὴν Σύμην, γενέτειραν λογιωτάτων καὶ διαπρεπεστάτων ἀνδρῶν, ἀκτινοβόλον ἀδάμαντα τοῦ λαμπροῦ στεφάνου τῆς προσφιλεστάτης καὶ καρτερικῆς Δωδεκανήσου, ἀποτελοῦσα πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς λαογραφίας αὐτῆς, κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας. Ἐκπλήξεως δὲ καὶ συγκινήσεως, διότι αὕτη εἶναι ἔργον τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς σας, λογιωτάτου ἀνδρὸς καὶ ἔθνικοῦ διδασκάλου, περὶ τῆς ἐξόχου ἐκπαιδευτικῆς καὶ ἔθνικῆς δράσεως τοῦ ὁποίου τσαῦτα, τμητικώτατα καὶ τὸν σεβασμὸν καὶ τὸν θαυμασμὸν προκαλοῦντα, ἔμαθον ἐκ τῆς συνδημοσιευομένης νεκρολογίας περὶ αὐτοῦ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀ. Σαραγᾶ, καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἡμεῖς, ἐξ ὑπερβαλλούσης μετριοφροσύνης, οὐδέποτε ἐποιήσασθέ μοι λόγον τινά. Πᾶς ἀναγνώστης τῆς συλλογῆς ταύτης θὰ στρέφῃ πάντοτε αὐτομάτως

μετ' εδλαβείας, τιμῆς, θαυμασμοῦ καὶ ἐδγνωμοσύνης τὴν σκέψιν πρὸς τὴν σεπτὴν μνήμην τοῦ λογιωτάτου, σεβασμοῦ ἱερέως καὶ ἔθνικοῦ διδασκάλου, συγγραφέως, ἀντιπροσωπευτικοῦ τύπου τοῦ «Δωδεκανησίου ἱερέως καὶ διδασκάλου», ὃν, ἐπὶ τῇ προτάσει μου, ἐτίμησεν ἐπισήμως ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν τῷ 1950 καὶ δι' ὃν δόνασθε καὶ ὑμεῖς καὶ ἡ Δωδεκάνησος πᾶσα δικαίως νὰ σεμνόνησθε.

Μετ' ἐξαιρέτου τιμῆς καὶ ἀγάπης

(Παναγιώτης Πουλίτσας)

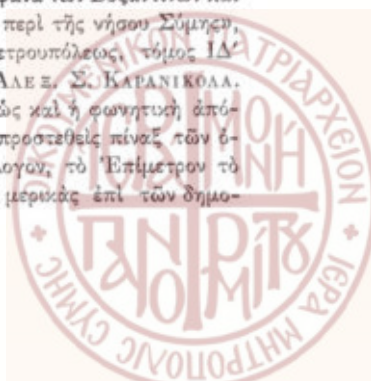

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον Συμαϊκὸν Ὀνοματολόγιον μικρὰν μελέτην μας ἔχομεν συγκεντρώσει, ἔπειτα ἀπὸ μακρὰν καὶ ἐνδελεχῆ προσπάθειαν, ὅλα γενικῶς τὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα, ὅσα καθιερωθέντα ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ὑπὸ τῶν Συμαίων προγόνων μας, διατηροῦνται μέχρι καὶ τῆς σήμερον ὡς κύρια ὀνόματα τῶν συμπολιτῶν μας¹.

Ἀπὸ αὐτά, ὅπως εἶναι εὐκόλον νὰ ἀντιληφθῇ ὁ ἀναγνώστης, πολλὰ καθιερώθησαν, ἵνα τιμηθῇ ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Τοιαῦτα, ἐπὶ παραδείγματι, εἶναι: Χρῖστος, Ἐμμανουήλ, Φῶτιος, Φωτεινός, Εὐάγγελος, Σωτήριος κλ., ἧτοι ὀνόματα ἀναφερόμενα εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτάς. Ἄλλα πάλιν καθιερώθησαν, ἵνα τιμηθῇ ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ, ὅπως π.χ. Μαρία, Παναγία, Δέσποινα, Καθολικὴ, Χαριτωμένη κλ., ἧτοι ὀνόματα ἀναφερόμενα εἰς τὰς Θεομητορικὰς ἑορτάς. Τέλος ἄλλα καθιερώθησαν, ἵνα τιμηθοῦν οἱ Ἅγιοι τοῦ ἑορτολογίου τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Τοιαῦτα ὀνόματα, ἐπὶ παραδείγματι, εἶναι ἐκ τοῦ α'

1. Συμαϊκὰ κύρια ὀνόματα, δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, περιέλαβεν ὁ Μιχ. Γρηγοροπούλου εἰς τὸ κεφάλαιον «Βαπτίσεις» τῆς μελέτης του: Ἡ νῆσος Σύμη ὑπὸ γεωγραφικὴν, ἱστορικὴν καὶ στατιστικὴν ἐποψίν, Ἀθήνησιν 1878, σ. 58. Ἐπίσης ὁ Συμαῖος λόγιος Δημοσθένης Χαβιάρης ἔχει δημοσιεύσει τριαντατέσσαρα συμαϊκὰ βαπτιστικὰ ὀνόματα, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ὀκτώ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω δώδεκα, εἰς τὸν Ζωγράφειον Ἀγῶνα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τόμ. Α' (1891), σ. 219-221, ὡς Γ' τμήμα εὐρυτέρας μελέτης του μετὸν τίτλον «Συμαϊκά». Μερικὰ ἀπὸ τὰ ὀνόματα αὐτά (Ἀποκουή, Δίκισσα, Δίκαινα, Κουμίστα, Καλοδοῦκας καὶ Σεβαστή) περιελήφθησαν ἀπὸ τὸν ἴδιον λόγιον ΔΗΜ. ΧΑΒΙΑΡΑΝ καὶ εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Λέξεις ἱστορικαὶ καὶ ὀνόματα κύρια, λείψανα τῶν Βυζαντινῶν καὶ Φραγκικῶν χρόνων» δεύτερον τμήμα τῆς ἐργασίας του «Μελέται περὶ τῆς νήσου Σύμης», τὸ ὅποιον εἶναι δημοσιευμένον εἰς τὰ Βυζαντινὰ Χρονικὰ τῆς Πετροπόλεως, τόμος ΙΔ' (1907), σ. 237-245. [Σημείωσις τοῦ Ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως ΑΛΕΞ. Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ. Τοῦ Ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως εἶναι καὶ αἱ ἐπόμεναι σημειώσεις ὡς καὶ ἡ φωνητικὴ ἀπόδοσις τοῦ ἰδιώματος. Ἐπίσης ὁ εἰς τὸ τέλος τοῦ Ὀνοματολογίου προστεθεὶς πίναξ τῶν ὀνομάτων, κατατεταγμένον κατὰ κατηγορίας, καὶ, ὅπως εἶναι εὐλόγον, τὸ Ἐπιμέτρον τὸ περιλαμβάνον ἀναγραφὴν τῶν δημοσιευμάτων τοῦ συγγραφέως καὶ μερικὰς ἐπὶ τῶν δημοσιευμάτων τούτων κρίσεις ἀξιολόγων ἐργατῶν τοῦ πνεύματος].

αἰῶνος: Μιχαήλ, Γαβριήλ, Ἄγγελος, Ἰωάννης, Πρόδρομος, Πέτρος, Παῦλος, Μάρκος, Σίμων, Λουκᾶς κλ., ἐκ τοῦ β' αἰῶνος: Κυριακὴ κλ., ἐκ τοῦ γ' αἰῶνος: Βασίλειος, Γρηγόριος, Χρυσόστομος, Σπυρίδιον, Σαράντης κλ. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐδίδοντο ἀπὸ τοὺς γονεῖς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς ὅσα ἐκ τῶν τέκνων των ἐγεννῶντο ἀνήμερα μιᾶς τῶν δεσποτικῶν ἢ θεομητορικῶν ἑορτῶν ἢ τῶν ἑορτῶν τῶν περὶ ὧν ἐνταῦθα ὁ λόγος Ἁγίων ἢ εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶχον ταχθῆναι ὀνομασθῶν μετὰ τὰ ὀνόματα αὐτά¹.

Κατ' ἀκολουθίαν τὰ βαπτιστικά κύρια ὀνόματα τὰ διατηρούμενα μέχρι σήμερον ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Συμαίοις ἀνάγονται τὴν ἀρχικὴν των καθιέρωσιν εἰς τοὺς προγόνους μας τῆς πρώτης χριστιανικῆς ἐποχῆς, ὅποτε τὸ Ἑορτολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μας περιωρίζετο μόνον εἰς τοὺς Ἁγίους τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰῶνων. Ἐκληρονομοῦντο δὲ ταῦτα εἰς τοὺς ἐπιγόνους καὶ ἐξακολουθοῦν ἀκόμη καὶ σήμερον νὰ κληρονομοῦνται, σύμφωνα μετὰ τὸ πανάρχαιον ἑλληνικὸν γενεαλογικὸν ἔθιμον, τὸ ὁποῖον ἀπαραβάτως διατηρεῖται ἐν ἐφαρμογῇ ἀπὸ τοὺς συμπατριώτας μας. Κατὰ τὸ ἔθιμον τοῦτο τὰ οἰκογενειακά ὀνόματα ἐπιβάλλεται νὰ τὰ κληρονομοῦν οἱ ἐπιγιγνώμενοι ἀπὸ τοὺς προγόνους των, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρεπομένης τῆς ἀποδόσεως εἰς τέκνον ἀπὸ τὸν ἀνάδοχον ἢ κάποιον ἄλλον ὀνόματος ξένου πρὸς τὸ γενεαλογικὸν δένδρον τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς. Ἐξαίρεσιν εἰς τὸν γενικὸν τοῦτον κανόνα ἀπετέλει, ἀποτελεῖ δὲ καὶ σήμερον, τὸ ὑπὸ τῶν γονέων τάξιμον ὀνομασίας τέκνου των μετὰ τὸ ὄνομα κάποιου Ἁγίου. Ὡς εἶναι φυσικόν, καὶ ὅταν ἐξηγντο τὸ γενεαλογικὸν δένδρον, ἐδίδοντο ὀνόματα ἄσχετα πρὸς αὐτό, κατὰ κανόνα ὅμως ἐκ τοῦ ἑορτολογίου τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰῶνων.

Ὁ ἀναγνώστης μας θὰ παρατηρήσῃ ἀκόμη, ὅτι εἰς τὸ Ὀνοματολόγιόν μας δὲν περιλαμβάνονται, κατὰ γενικὸν κανόνα, ὀνόματα ἀναφερόμενα εἰς ἡγιασμένα πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς. Συμβαίνει δὲ τοῦτο, διότι οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ Συμαῖοι πρόγονοὶ μας, ἀπὸ τοὺς ὁποίους, ὅπως προαναφέραμεν, προέρχεται καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ ὅλου συστήματος τῆς ὀνοματολογίας μας, μολονότι διεκρίνοντο διὰ τὴν ἀνεξιθρησκείαν, τὴν ἀνεξικακίαν ἀκόμη καὶ τὴν

1. Εἰς μνήμην καὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοκτότου, τῆς Θεομήτορος καὶ τῶν Ἁγίων τούτων τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ὑπάρχουν ἐν Σύμῃ δεκατέσσαρες ἐνοριακοὶ ναοὶ καθὼς καὶ πλῆθος μονῶν, μονδριῶν καὶ ἐξωκκλησιῶν, περισσοτέρων τῶν ἑκατῶν. Δι' ὅλα αὐτὰ ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος Ὀνοματολογίου συνέγραψε πολυσέλιδον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων». Τοῦτου τὸ πρῶτον τμήμα, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς τῆς νήσου καὶ εἰς ἀριθμὸν τινὰ τῶν ἐξωκκλησιῶν τῆς ἐξεδόθη τὸ ἔτος 1962, ἐπιμελεῖα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ὡς Ἀ' τόμος τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Συμαϊκὴ Βιβλιοθήκη» σειρᾶς ἐκδόσεων τοῦ Συλλόγου Συμαίων Πειραιῶς «Ὁ Πανορμίτης». (Αἱ εἰσπράξεις ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ τόμου τούτου περιήλθον εἰς τὸν ἐκδότην Σύλλογον, ἵνα δυνήθῃ νὰ συνεχίσῃ τὴν δημοσίευσιν τοῦ πλουσίου ἱστορικοῦ, λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ θησαυροῦ τῆς Σύμης).

ξενοφιλίαν των, ἐν τῇ ὑπεραυστηρᾷ των χριστιανοσύνη ἔτρεφον πρὸς τοὺς Ἑβραίους, κατὰ μοναδικὴν ἐξάιρεσιν, διακριτικὴν ἀποστροφὴν καὶ ἠσθάνοντο φανατικὴν ἀπέχθειαν πρὸς αὐτούς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐχθρικῆς καὶ χειρίστης συμπεριφορᾶς των πρὸς τὸν Μέγαν Λυτρωτὴν τῆς ἀνθρωπότητος, τὸν Θεάνθρωπον Σωτῆρα Χριστὸν μας. Ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ ἀπέφευγον μετὰ φανατισμοῦ νὰ κάμνουν χρῆσιν ἐβραϊκῶν ὀνομάτων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς βαπτιστικῶν, ἵνα μὴ ἐκληφθοῦν ὡς Ἰουδαίζοντες.

Ἐὰν δὲ ἀνάμεσα εἰς τὸ σύνολον τῶν ὀνομάτων μας ἀπαντῶσι καὶ μερικά ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως, φέρ' εἰπεῖν, Ἄννα, Ἐλισάβετ, Μαρία, Μάρθα, Λάζαρος, πολλὰ προφητικὰ ἢ ἀποστολικὰ καὶ τινα ἄλλα, ταῦτα ἀποτελοῦν ἐξάιρεσιν τοῦ γενικοῦ συμαϊκοῦ κανόνος. Ἐξ ἄλλου διὰ τὰ ὀνόματα αὐτὰ ὑφίσταται τὸ δικαιολογητικὸν ὅτι περιέχονται καὶ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ ὅτι τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτον τὰ ἔφερον, ἔχουν παῖζει σημαντικὸν ρόλον εἰς διακριτικὰ ἱστορικὰ θαυματουργικὰ γεγονότα τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ μας. Ἐπὶ πλέον ἡ γραφὴ καὶ ἡ προφορὰ των δὲν παρουσιάζουν τι τὸ χαρακτηριστικὸν ἐβραϊκόν.

Σημειοῦμεν ἐπίσης ὅτι ἡ σπάνις ὀνομάτων ἀναγομένων εἰς τὴν προχριστιανικὴν εἰδωλολατρικὴν ἐποχὴν δὲν εἶναι τυχαία. Ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι οἱ πατέρες μας εἶχοντο στερεῶς τῶν κανόνων καὶ τῶν διατάξεων τῆς Ἐκκλησίας μας. Οὗτοι δέ, ὡς εἶναι γνωστόν, ἀπαγορεύουσι ρητῶς τὴν χρῆσιν, κατὰ τὴν τέλει τοῦ μυστηρίου τοῦ βαπτίσματος, ὀνομάτων προχριστιανικῶν, καθ' ὃ εἰδωλολατρικῶν. Πρὸς τοὺς τοιοῦτους δὲ κανόνας καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς διατάξεις δὲν ἤμποροῦσαν οἱ πρόγονοί μας, ὡς θεοφοβούμενοι, νὰ μὴ συμμορφώνωνται καὶ νὰ μὴ παρουσιάζωνται ἀύστηροὶ καὶ ἀκριβεῖς αὐτῶν τηρηταί. Ὅσα δὲ τοιαῦτα σπανίως παρουσιάζονται, δὲν εἶναι συμαϊκά, ἀλλὰ ξένα, παρεισφρήσαντα κατὰ καιροῦς καὶ εἰς πολὺ μεταγενεστέρους χρόνους, διατηρούμενα κατὰ κληρονομίαν πλέον.

Μετὰ τῶν κυρίων ὀνομάτων ἐθεωρήσαμεν καλὸν νὰ περιλάβωμεν καὶ τὰ μεγεθυντικὰ καθὼς καὶ τὰ ὑποκοριστικὰ των, καθ' ὅσον ταῦτα εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐπεκράτησαν καὶ διατηροῦνται ἀντὶ ἐκεῖνων¹.

1. Κατὰ τὴν θεώρησιν τοῦ χειρογράφου δὲν ἐγένετο ἀνακατάταξις τῶν λημμάτων, ὥστε ταῦτα νὰ παρουσιασθοῦν χωρισμένα κατὰ κατηγορίας, ἀλλὰ διετηρήθη ἡ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως γενομένη κατάταξις κατὰ σειρὰν ἀλφαβητικὴν. Κυρίως ἀπὸ σεβασμὸν πρὸς τὸν γράψαντα, ὁ ὁποῖος τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα δὲν προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, τὰ χαρακτηρίζει σπάνια καὶ τὰ θεωρεῖ «παρεισφρήσαντα κατὰ καιροῦς καὶ εἰς χρόνους πολὺ μεταγενεστέρους, διατηρούμενα κατὰ κληρονομίαν πλέον». Ἐν τούτοις πρὸς διευκόλυνσιν τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων καὶ μελετητῶν, προσετέθη εἰς τὸ τέλος τοῦ ὀνοματολογίου πίναξ μετὰ ὅλα τὰ ὀνόματα, ὅπως ἀπαντοῦν εἰς Σύμῃν, κατατεταγμένα εἰς τρεῖς κατηγορίας. Ἀπὸ τὰς κατηγορίας αὐτὰς ἡ πρώτη περιλαμβάνει ὅσα ὀνόματα ἀνάγονται εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν, ἡ δευτέρα, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὴν μυθολογίαν καὶ τὴν ἱστορίαν καὶ ἡ τρίτη, ὅσα εἶναι δημιουργήματα τῆς ἐλευθέρας ἀντιλήψεως τοῦ λαοῦ.

Διὰ τῆς μικρᾶς μας ταύτης συγγραφῆς ἐπιδιώκομεν νὰ δείξωμεν ὅτι οἱ Συμαῖοι ἀνέκαθεν ὑπῆρξαν αὐστηροὶ τηρηταὶ τῶν κανόνων καὶ τῶν διατάξεων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εἰς τὰς θρησκευτικὰς τῶν ὑποχρεώσεις καὶ ὅτι εἶχον-το πάντοτε στερρῶς τῶν παραδόσεων τῶν Πατέρων καὶ τοῦ ρήματος ἐκείνων: *Μὴ μέταιρε ὄρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες σου.* Ἐπὶ πλέον δὲ ἵνα δι' αὐτῆς κατορθωθῇ νὰ διατηρηθῇ μεταξὺ τῆς ἐγγράφου Συμαϊκῆς Λαογραφίας καὶ τὸ Ὀνοματολόγιον τῆς γενετείρας μας, τὸ ὁποῖον τυγχάνει μέρος τοῦ γλωσσικοῦ τῆς ἰδιώματος, περὶ τοῦ ὁποῖου θέλομεν ἀσχοληθῆ προσεχῶς ἐν ἐκτάσει καὶ λεπτομερῶς εἰς αὐτοτελῆ μελέτην¹.

Ἡ ἐργασία ἡμῶν αὕτη ἀφιερῶται εἰς τὸν σήμερον — 17ην Νοεμβρίου 1947 — ἐν Ἀμερικῇ γεννηθέντα πρῶτον ἄρρενα ἐγγονόν μου Σωτήριον Καρανικόλαν τοῦ Θεολόγου, ὡς ἀναμνηστικόν, ἀντὶ παντὸς ἄλλου, δῶρον τῆς ἡμέρας τῶν γενεθλίων του.

Ἐγγραφον ἐν Ἀθήναις τῇ 17-11-1947

† πρωτοπ. Σωτ. Καρανικόλας

(† Πρωτοπρ. Σωτήριος Καρανικόλας)

1. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς μελέτης του ταύτης ὑπὸ τὸν τίτλον «Γλωσσάριον τοῦ ἰδιώματος τῆς Σύμης», στοιχεῖα Α-Γ, ἐδημοσιεύθη, ἐπιμελεῖα ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗ καὶ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, εἰς τὸν Δ' (1962) τόμον τοῦ «Δωδεκανησιακοῦ Ἀρχείου», σ. 144-213.

Α

Ἀγαπητός (ὁ). Ἐκ τοῦ «Ἀγαπητόν Σε υἱόν ὀνομάζουσα», τοῦ ἀπολυτικίου τῆς ἑορτῆς τῶν Φώτων. Κοινῶς¹ *Γαπητός (ὁ)*, ἄνευ θηλυκοῦ. Μεγεθ. *Γαπητάρα (ή)* καί ὑποκορ. *Γαπητιό* καί *Γαπητάκι (τό)*. Τò τελευταῖον ἀπαντᾷ καί ὡς δευτέρον ἐπώνυμον: *Τοῦ Γαπητακιοῦ*. Ὡς ὀνομαστικὴν ἑορτὴν οἱ Ἀγαπητοὶ ἔχουν τὴν ἐπέτειον τῶν Θεοφανείων τῇ 6ῃ Ἰανουαρίου.

Ἀγάπιος (ὁ). Ἀπαντᾷ μόνον εἰς ἱερωμένους. Πρβλ. Ἀγάπιος Μαγκαφᾶς, Συμαῖος, ἐπίσκοπος Μυρέων². Ὡς κοσμικὸν σπανίζει. Τοῦ Ἀγίου Ἀγαπίου μάρτυρος ἡ μνήμη τῇ 15ῃ Μαρτίου.

Ἀγελῆς (ὁ)³. Ἀντὶ Ἀγελος, ὅπερ σπανίζει. Ὡς θηλυκὸν αὐτοῦ εἰς τὸ παρελθόν, μέχρι τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ἠκούετο τὸ Ἀγελοῦ (ή), τὸ ὅποιον ὁμῶς σήμερον ἐξέλιπε. Ἀντ' αὐτοῦ συνηθίζονται: Ἀγελική καί Ἀγελίνα (ή). Τò τελευταῖον δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι καί ἀντὶ τοῦ Ἀκυλίνα (Ἀγίας μάρτυρος Ἀκυλίνης ἡ μνήμη τῇ 13ῃ Ἰουνίου). Ὑποκορ. Ἀγελιό⁴ καί Ἀγελάκι (τό). Τò τελευταῖον ἀπαντᾷ καί ὡς δευτέρον ἐπώνυμον: *Τ' Ἀγελακιοῦ*. Οἱ Ἀγγελῆδες ἑορτάζουν τῶν Ταξιάρχων τῇ 8ῃ Νοεμβρίου καί οὐχὶ τῇ 2ῃ Δεκεμβρίου, ἑορτὴν τοῦ νεομάρτυρος Ἀγγελῆ τοῦ ἐν Χίῳ ἀθλήσαντος τὸ 1813.

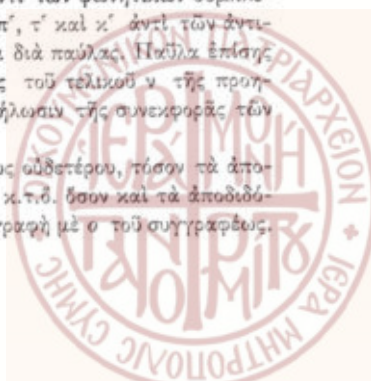
Ἀγελικά (ή). Μεγεθ. τοῦ Ἀγελική, ὄ.ι.

1. Κατὰ τὸν συγγραφέα: Κοινῶς = κοινῶς ἐν Σύμῃ, κοινῶς παρὰ Συμαίους.

2. Περὶ αὐτοῦ βλ. ΔΗΜΟΣΘΕΟΥΣ ΧΑΒΙΑΡΑ, Τιτουλάριοι Ἐπίσκοποι, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια ΚΗ' (1907) σ. 759 καί ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων, 1962, σ. 56-57.

3. Διὰ τὴν ἐπιτυχῆ φωνητικὴν ἀπόδοσιν τῶν εἰς τὸ συμαϊκὸν ἰδιώμα καταχωριζομένων λέξεων, φράσεων ἢ προτάσεων χρησιμοποιοῦνται λατινικοὶ φθόγγοι καί ἄλλα σύμβολα. Οὕτω γίνονται χρῆσις τῶν λατινικῶν χαρακτήρων b, d, g ἀντὶ τῶν φωνητικῶν συμπλεγμάτων μπ, νπ, ντ, νκ, γγ, γκ καί νγκ ὡς καί τῶν συμβόλων π', τ' καί κ' ἀντὶ τῶν ἀντιστοιχῶν δασέων συμφώνων. Τὰ δύο ὅμοια σύμφωνα χωρίζονται διὰ παύλας. Παύλα ἐπίσης τίθεται μεταξύ δύο λέξεων εἴτε πρὸς δῆλωσιν τῆς ἐπιδράσεως τοῦ τελικοῦ ν τῆς προηγουμένης πρὸς τὸ ἀρχικὸν σύμφωνον τῆς ἐπομένης εἴτε πρὸς δῆλωσιν τῆς συνεχροῦς τῶν δύο τούτων λέξεων.

4. Εἰς τὰ ὑποκοριστικά-χαϊδευτικά εἰς ο μετ' ἄρθρον γένους αὐδατέρου, τίσον τὰ ἀποδιδόμενα εἰς ἄνδρας π.χ. Ἀγελιό, Ἀναργυριό, Ἀναστασό (τό) κ.τ.δ. ἔσον καί τὰ ἀποδιδόμενα εἰς γυναῖκας π.χ. Ἀν-νιό, Ρηνιό (τό) κ.τ.δ. διατηρεῖται ἡ γραφὴ μετ' ο τοῦ συγγραφέως.

Ἄγγελική (ἡ). Θηλ. τοῦ Ἄγγελῆς-Ἄγγελος (ὁ). Μεγεθ. Ἄγγελικά (ἡ) καὶ ὑποκορ. Ἄγγελικάκι (τὸ). Οἱ Ἄγγελικὲς ἐορτάζουν ὅπως καὶ οἱ Ἄγγελῆδες-Ἄγγελοι τῇ 8ῃ Νοεμβρίου.

Ἄγγελίνα (ἡ). Θηλ. τοῦ Ἄγγελῆς, δ.ι.

Ἄγγελος (ὁ). Κοινῶς Ἄγγελῆς. Θηλ. Ἄγγελική. Ὑποκορ. Ἄγγελο καὶ Ἄγγελάκι (τὸ). Τὸ Ἄγγελος ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: Τ' Ἀγγέλου. Δὲν κρίνομεν ἄσκοπον νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα τὸ κατωτέρω περιστατικόν, τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν εἰς τὴν νῆσόν μας πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἀπὸ παρανόησιν τοῦ ὀνόματος Χριστόδουλος, τοῦ ἐπωνύμου Ἄγγελος καὶ τοῦ προσεπωνύμου Θεός. Καὶ ἰδοὺ πῶς. Κατὰ τὸ 1897 εἶχεν ἐνσκήψει εἰς Σύμην θανατηφόρος εὐλογία, ἀλλογιά παρὰ Συμαίοις, καὶ συνέπεσε νὰ ἀποθάνῃ ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν κάτω πόλιν, τὸν Αἰγιαλόν, κοινῶς Γγαλό, ὁ κρεοπώλης συμπολίτης μας Γεώργιος Χατζηγεωργίου, γνωστὸς μὲ τὸ παρατσούκλι Θεός. Κατ' ἐντολὴν δὲ τοῦ ἀγορανόμου τῆς Δημαρχίας, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὸ ὄνομα Ἄγγελος, ἕνας δημαρχιακὸς υπάλληλος, μὲ τὸ ὄνομα Χριστόδουλος, ἐπῆγεν ἀκριβῶς μεσάνυκτα καὶ ἀφου ἐκτύπησε τὴν θύραν τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος τοῦ Κωστῆ Βασιλάκη τοῦ ἐκ Χίου, τοῦ ἐπιλεγομένου Παναῆ, ὁ ὁποῖος ἐκοιμᾶτο μέσα εἰς τὸ κατάστημά του, τοῦ φωνάζει μεγαλοφώνως: *Κωστῆ! Κωστῆ!* Τότε διεξήχθη ὁ ἀκόλουθος διάλογος.

Ποῖός εἶναι; (ἐρωτᾷ ὁ ἔμπορος)

Ὁ Χριστόδουλος εἶμαι κ' ἔστειλέ-με ὁ Ἄγγελος (ν)ὰ μοῦ κόφης χασέ, γιατί ἐπέθανεν-ὁ Θεός (ἀποκρίνεται ἀπ' ἔξω ὁ Χριστόδουλος). Ποῦ νὰ μιλή-ση ὁμοῦς ὁ Κωστῆς! Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἡ ὥρα, γιατί κατὰ κακὴν σύμπτωσιν ἐκτύπα καὶ τὸ ρολοῖ τοῦ Μουράγιου μεσάνυκτα, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τὰ ὀνόματα Χριστόδουλος, Ἄγγελος, Θεός τὸν ἔκαναν νὰ φαντασθῇ—ἀπὸ τὸν ὕπνον καθὼς ἦτο— ὅτι ἐπρόκειτο περὶ φαντάσματος. Ὁ Χριστόδουλος ὁμοῦς ἀντελήφθη τὸ πρᾶγμα καὶ ξαναφωνάζει.

Κωστῆ! Πρὲ Κωστῆ! Ἐγώ-μαι, πρὲ! Ὁ Χριστόδουλος, ὁ νυχτοφύλακας, καὶ μὴφ-φοῦσαι!

Ἄ' στοῦ καλόσ-σου, πρὲ Χριστόδουλε, κ' ἐδιωσπασές με¹ (ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος).

Τὸ πρῶτ' ἔδωκε-ḡ' ἐπῆρε-δὸ πρᾶμα σ' ὄλο-δὸ νησ-σι² καὶ ἔκτοτε παραμένει εἰς τοὺς Συμαίους ὡς ἱστορικόν.

Ἄγγελοῦ (ἡ). Θηλ. τῶν Ἄγγελῆς-Ἄγγελος, ἄ.ι.

Ἀγγεσίλαος (ὁ). Σύγχρονον, εἰσαχθὲν ἔξωθεν, δι' αὐτὸ καὶ σπανίζει.

Ἀγγαῖα (ἡ)³. Ἀπὸ τὰ σπάνια, καθ' ὃ προχριστιανικόν. Ὑποκορ. Ἀγγαῖο (τὸ), ἀσυνίζητον.

1. Μὲ ἀντερόσπασες = μὲ κατετρόμαξες.

2. Ἐδωκε καὶ πῆρε τὸ πρᾶγμα = διεδόθη τὸ συμβάν.

3. Μία τῶν τριῶν Χαρίτων.

Ἀδιγόνη (ή). Βλ. Ἀντιγόνη.

Ἀδριάνα (ή). Εἰσαχθὲν ἐξώθεν καὶ δι' αὐτὸ ἀπὸ τὰ ὀλίγα. Ἴσως ἀντὶ τοῦ Ἀδριανῆ, ἐκ τοῦ Ἀδριανός. Ἡ μνήμη τοῦ μάρτυρος Ἀδριανοῦ τῆ 26ῃ Αὐγούστου.

Ἀδριάς (ό). Βλ. Ἀνδρέας.

Ἀδώνης (ό). Βλ. Ἀντώνιος.

Ἀθανασία (ή). Κοινῶς *Θαλασία*. Θηλ. τοῦ Ἀθανάσιος. Μεγεθ. Ἀθανασιάρα (ή) καὶ ὑποκορ. Ἀθανασιὸ καὶ Θαλασιὸ (τό), ἀσυνίζητα, καὶ Ἀθανασιάκι (τό). Ἑορτῆ τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας μάρτυρος Ἀθανασίας τῆ 31ῃ Ἰανουαρίου καὶ τῆς Ὁσίας Ἀθανασίας τῆ 18ῃ Ἀπριλίου.

Ἀθανάσιος (ό). Κοινῶς *Θανάσης*. Ὑποκορ. *Θανασάκι καὶ Θανασιὸ (τό)*. Δίδεται πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ὑπῆρχεν ἀπὸ τοὺς προγόνους μας ἐνοριακὸς ναὸς εἰς τὴν ἄνω πόλιν (τὸ *Χωριὸ*) μὲ συνεχόμενον παρεκκλήσιον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους. Ὁ ναὸς οὗτος ἀνεκαινίσθη ἐκ θεμελίων τὸ 1854 διὰ συνδρομῆς καὶ ἀτομικῆς ἐργασίας τοῦ συμαϊκοῦ λαοῦ καταστάς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους ἐνοριακοὺς ναοὺς τῆς Σύμης. Κατὰ τὸν ἀνακαινισμόν τοῦτον τὸ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἱερομάρτυρος παρεκκλήσιον παρελείφθη, διατηρεῖται ὅμως ἐπὶ τοῦ τέμπλου τοῦ νέου ναοῦ ἡ μεγάλη ἀργυρᾶ αὐτοῦ εἰκὼν¹. Παρεκκλήσιον πρὸς τιμὴν τοῦ ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους ὑπάρχει καὶ ἐντὸς τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου *Σωτήρη τῆς Νερᾶς*. Τοῦ Μεγάλου Ἱεράρχου ἡ μνήμη ἐορτάζεται δις τοῦ ἔτους, τῆ 18ῃ Ἰανουαρίου καὶ τῆ 2ῃ Μαΐου.

Ἀθηνᾶ (ή). Ἀπὸ τὰ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν. Ὑποκορ. Ἀθηγιὸ (τό).

Αἴγλη (ή)². Σύγχρονον καὶ σπάνιον, ὡς προχριστιανικόν. Ὑποκορ. *Αἰγλιὸ καὶ Αἰγλάκι (τό)*.

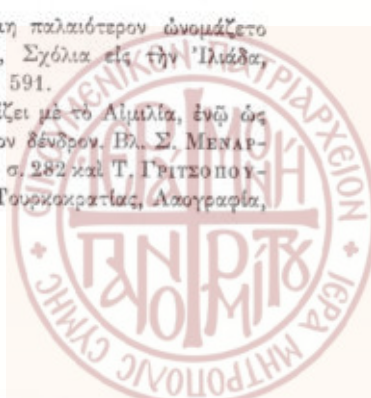
Αἰμιλία (ή). Κοινῶς *Μιλιά³* μὲ ὑποκορ. *Μιλιάδι (τό)*, ὅπερ εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἑορτάσιμος ἡμέρα γιὰ τὶς Αἰμιλίαις εἶναι ἡ ἐπέτειος Αἰμιλιανοῦ τοῦ μάρτυρος.

Αἰμιλιανός (ό). Κοινῶς *Μιλιανός (ό)*. Ὑποκορ. *Μιλιανάκι (τό)*. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης Αἰμιλιανοῦ τοῦ μάρτυρος τῆ 18ῃ Ἰουλίου. Μονόδριον πρὸς τιμὴν τοῦ ἀθλοφόρου Ἁγίου ὑπάρχει ἐπὶ τῆς ἐρημονησιῶδος, ἣτις κεῖται παρὰ

1. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.ἀ. σ. 77 κέξ.

2. Ἔτσι ὀνομάζετο παλαιότερον ἡ νῆσος Σύμη. Ἀκόμη παλαιότερον ὀνομάζετο Μεταποντίς. Βλ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, Σχόλια εἰς τὴν Ἰλιάδα, σ. 258 (στ. 671) καὶ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, Τὰ Ἐθνικά, σ. 591.

3. Ὡς κυπριακὸν βαπτιστικὸν ὁ Σ. Μενάρδος τὸ συσχετίζει μὲ τὸ Αἰμιλία, ἐνῶ ὡς πελοποννησιακὸν ὁ Τ. Γριτσόπουλος μὲ τὸ ὀμώνυμον καρποφόρον δένδρον. Βλ. Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ, Περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν Κυπρίων, Ἀθηνᾶ, τόμ. 15' (1904) σ. 282 καὶ Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, Βαπτιστικὰ ὀνόματα ἐκ Πελοποννήσου τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, Λαογραφία, τόμ. 15' (1956) σ. 371.

τὴν Δ πλευρὰν τῆς νήσου εἰς ἀπόστασιν 70 μ. ἀπὸ τὴν ξηρὰν, μετὰ τῆς ὁποίας ἐνώνεται διὰ πετρίνης διόδου. Ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ μονυδρίου ὑπάρχουν ἑλίγα δωμάτια, δύο στέρνες καὶ μικρὸς κήπος ἀπὸ φρουτόδενδρα.

Ἄλεμῆνα (ή). Ὁ νεωτερισμὸς τὸ θέλει Ἄλκμῆνη¹. Μεγεθ. Ἄλεμηνάρα (ή) καὶ ὑποκορ. Ἄλεμηνιὸ καὶ Ἄλεμηνάκι (τό). Ἐσχάτως ἀντὶ τοῦ Ἄλεμῆνα ἔχει δημιουργηθῆ ὁ συγκεκριμένους τύπος *Μήνα (ή)*, ὡς χαϊδευτικόν, μὲ ὑποκορ. *Μηνιὸ (τό)*.

Ἄλεξάδρα (ή). Βλ. Ἄλεξάνδρα.

Ἄλεξαδρῆς (ὀ). Βλ. Ἄλέξανδρος.

Ἄλεξαδρίνα (ή). Βλ. Ἄλεξανδρίνα.

Ἄλεξάνδρα (ή). Ἀπὸ τὰ σπάνια. Κοινῶς Ἄλεξάδρα καὶ Λοξάδρα (ή), ὁ.ἰ. Ἀπαντᾷ καὶ τὸ Ἄλεξαδρίνα (ή), ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια ἂν ὄχι καὶ μοναδικόν. Ἐπέτειος ἑορτῆ ἢ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἄλεξάνδρου.

Ἄλεξανδρίνα (ή). Κοινῶς Ἄλεξαδρίνα. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Βλ. καὶ Ἄλεξάνδρα.

Ἄλέξανδρος (ὀ). Κοινῶς Ἄλεξαδρῆς. Χαϊδευτικόν σύγχρονον: Ἄλέκος (ὀ). Ὑποκορ. Ἄλεξαδράκι, Ἄλεκάκι καὶ Ἄλεκιὸ (τό). Μεγεθ. Ἄλεκάρα (ή). Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἄλεξάνδρου τῇ 30ῇ Ἀυγούστου.

Ἄλέξης (ὀ). Βλ. Ἄλέξιος.

Ἄλέξιος (ὀ). Κοινῶς Ἄλέξης. Συνηθίζεται ὡς χαϊδευτικόν τοῦ Ἄλεξανδρος. Θηλ. Ἄλεξία (ή), τὸ ὁποῖον ὅμως εἶναι ἀσυνήθιστον. Ὀσίου Ἄλεξίου, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ἡ μνήμη τῇ 17ῃ Μαρτίου.

Ἄλκμῆνη (ή). Βλ. Ἄλεμῆνα.

Ἄμαλία (ή). Ἀπὸ τὰ σπάνια. Ὑποκορ. Ἄμαλιὸ (τό), ἀσυνίζητον.

Ἄνανίας (ὀ). Ἀπαντᾷ ὡς καλογηρικόν: Ἄνανίας, Ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Ρουκουνιώτου (*Μιχαήλη*), 1684. Ἡ μνήμη τοῦ προφήτου τῇ 17ῃ Δεκεμβρίου.

Ἄναργυρος (ὀ). Ὑποκορ. Ἄναργυράκι καὶ Ἄναργυριὸ (τό). Ἐπ' ὄνοματι τῶν Ἁγίων Ἄναργύρων ὑπάρχει μονύδριον ΝΔ καὶ ὄχι μακρὰν τῆς Μονῆς Ρουκουνιώτου καθὼς καὶ μικρὸν ἐξωκκλησάκι ἀνατολικῶς καὶ πλησίον τοῦ μονυδρίου Σταυρὸς τοῦ *Πολέμου*. Οἱ Ἁγιοὶ Ἄναργυροὶ Κοσμάς καὶ Δαμιανὸς ἑορτάζονται τῇ 1ῃ Ἰουλίου καὶ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου, οἱ δὲ Κῦρος καὶ Ἰωάννης τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου.

Ἄναστασά (ή). Βλ. Ἄναστασία.

Ἄναστάσης (ὀ). Βλ. Ἄναστάσιος.

Ἄναστασία (ή). Κοινῶς Ἄναστασά. Μεγεθ. Ἄναστασάρα (ή). Ὑπο-

1. Ἄλεμῆνα ἐκ παρετυμολογίας ἀπὸ τὸ Ἄλκμῆνη, ὅπως καὶ τὸ Ἄλεμῆδα, διὰ τὸ ὁποῖον βλ. ΣΤΙΑΠ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, Παρατηρήσεις περὶ τῶν νεοελληνικῶν βαπτιστικῶν ὀνομάτων, Λαογραφία, τόμ. Ε' (1915-16) σ. 344.

κορ. **Ἀναστασιό**, ἀσυνίζητον, καὶ **Ἀναστασάκι** καὶ **Ἀναστασουλ-λί** (τό). Τὸ τελευταῖον ἐκ τοῦ εἰσαχθέντος ἐξώθεν **Ἀναστασούλ-λα**. Οἱ **Ἀναστασίες** ἐορτάζουν τῆς Φαρμακολυτρίας τῆς Ὁσίας τῇ 22^α Δεκεμβρίου.

Ἀναστάσιος (ὁ). Κοινῶς **Ἀναστάσης**. Ὅποιος συμπέση νὰ γεννηθῆ ἀνήμερα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου (τὸ Πάσχα). Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. **Ἀναστασό** καὶ **Ἀναστασάκι** (τό). Θηλυκὸν **Ἀναστασία**, κοινῶς **Ἀναστασά**, ὁ.λ. Οἱ **Ἀναστάσηδες** ἐορτάζουν τὸ Πάσχα. Ἡ μνήμη **Ἀναστασίου** τοῦ Ὁσίου μάρτυρος τοῦ Πέρσου τῇ 22^α Ἰανουαρίου.

Ἀνδρέας (ὁ). Κοινῶς **Ἀδριάς**, ἀσυνίζητον. Σύγχρονον χαϊδευτικόν: **Ἀδρίκος (ὁ)**. Ὑποκορ. **Ἀδριουδὶ** (τό). Ἡ μνήμη τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου τῇ 30^ῃ Νοεμβρίου.

Ἀνεδζούλ-λα (ἡ). Βλ. Ἄννα.

Ἀνθὴ (ἡ)¹. Εἰσήχθη ἐσχάτως. Κοινῶς **Ἀτ-τ'ἡ**. Ὑποκορ. χαϊδευτικὸν **Ἀνθούλλα**, κοινῶς **Ἀτ-τ'ούλ-λα (ἡ)**, τὸ ὅποιον εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια, καὶ ἐξ αὐτοῦ **Ἀτ-τ'ουλ-λί** (τό). Τῆς Ἁγίας Ἀνθίας, μητρὸς τοῦ ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, ἡ μνήμη τῇ 15^ῃ Δεκεμβρίου.

Ἀνθοῦσα (ἡ). Κοινῶς **Ἀτ-τ'οῦσα**. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Ἀνθοῦσης, θυγατρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Κων(ν)νου τοῦ Κοπρωνόμου, τῇ 12^ῃ Ἀπριλίου.

Ἄν-να (ἡ). Μεγεθ. **Ἄν-νούκ-κ'α** καὶ **Ἄν-νούρα (ἡ)**. Ὑποκορ. **Ἄν-νιό**, **Ἄν-νάκι** (τό), **Ἄν-νίκα (ἡ)**, **Ἄν-νουλ-λί** (τό), **Ἄνεδζούλ-λα (ἡ)**², ἐξ οὗ **Ἄνεδζουλ-λιό** καὶ **Ἄνεδζουλ-λάκι** (τό), καὶ **Ἄν-νουσό** (τό). Τὸ τελευταῖον παρείσακτον ἐξώθεν, δι' ὃ καὶ μοναδικόν. Ἐξωκλήσιον ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Ἄννης ὑπάρχει ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ μονοδρίου Προφήτης **Ἡλίας** τοῦ **Λυενιού**³.

Ἄν-νουσό (τό). Βλ. Ἄννα.

Ἀντιγόνη (ἡ). Σπανίζει, ὡς προερχόμενον ἐκ τοῦ ὀνοματολογίου τῆς προχριστιανικῆς ἀρχαιότητος. Κοινῶς **Ἀδιγόνη (ἡ)**. Ὑποκορ. **Ἀδιγονιό** καὶ **Ἀδιγονάκι** (τό).

Ἀντώνιος (ὁ). Κοινῶς **Ἀδώνης**. Μεγεθ. **Ἀδωνιός**, **Ἀδωνᾶς**, **Ἀδώναρως**

1. Ἀπὸ τὸ λῆμμα ἄνθος, διὰ νὰ ἐκφρασθῆ ἡ ἄνθησις καὶ ἀκολούθως ἡ νεότης καὶ ἡ ὠραιότης τῶν γυναικῶν. Σχετικὰ καὶ τὰ ὀνόματα Μαριάνθη καὶ Χρυσάνθη. Βλ. Αθ. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ, Τὰ νεοελληνικὰ κύρια ὀνόματα ἱστορικῶς καὶ γλωσσικῶς ἐρμηνεύμενα, Ἐν Ἀθήναις 1912, σ. 136 καὶ ΣΤ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.ἀ. σ. 355.

2. Χαϊδευτικὸν τοῦ ὀνόματος Ἀνέζα (ἡ), τὸ ὅποιον ἀπαντᾷ εἰς Κάρπαθον μὲ πολλὰ ὑποκοριστικά (πρβλ. Μ. ΜΙΚΗΛΑΙΔΟΥ ΝΟΥΓΑΡΟΥ, Λαογραφικὰ σύμμεμετα Κάρπαθου, τόμ. Β', Ἀθήναι 1934, σ. 135). Ἀντιδάνειον ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ Agnese, ὃ ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ Ἄγνη. Ὁ τυχὸν συσχετισμὸς πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἄνναν μόνον διὰ λόγους ἐορτασμοῦ. Τὸ ὑποκορ. Ἄνεδζουλ-λάκι ἀπαντᾷ εἰς Σύμην καὶ ὡς ἐπώνυμον (Μιχαήλ Ἀνεζουλλάκις, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν Γενικός Γραμματεὺς τοῦ Συλλόγου Σωμαίων Πειραιῶς «Ὁ Παναορμῆτης»).

3. Βλ. ΝΙΚΗΤΑ ΧΑΒΙΑΡΑ, Τὰ μοναστήρια τῆς Σύμης, Ἐν Ἀθήναις 1962, σ. 50-51.

(ὁ), Ἐδωνάρα (ἡ) καὶ αὐτὸ ἐπὶ ἀρρένων. Ὑποκορ. Ἐδωνίμο καὶ Ἐδωνιό, Ἐδωνιάκι (τό), Ἐδωνικός (ὁ), μοναδικόν, καὶ Ἐδωναρί (τό), τὸ τελευταῖον ἐκ τοῦ Ἐδωνάρος. Ὡς σπάνιον ἀπαντᾷ καὶ τὸ θηλ. Ἐδωνία (ἡ). Παρακλήσιον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ὑπάρχει ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῆς Μονῆς τοῦ Μεγάλου Σωτήρη τῆς Νεράς.

Ἄνυσια (ἡ). Ὡς ἀνήκον εἰς τὸ καλογηρικὸν ὀνοματολόγιον, σπανίζει ὡς κοσμικόν. Ὑποκορ. Ἄνυσιό (τό), ἀσυνίζητον. Τῆς Ὀσιομάρτυρος Ἄνυσιας ἡ μνήμη τῇ 30ῇ Δεκεμβρίου.

Ἄσπαδῆ καὶ Ἄσποαδῆ (ἡ). Βλ. Ὑπαπαντή.

Ἄποκουῆ (ἡ). Βλ. Ὑπακούη.

Ἄποστόλης (ὁ). Βλ. Ἄπόστολος.

Ἄπόστολος (ὁ). Κοινῶς Ἄποστόλης. Ὑποκορ. Ἄποστολάκι (τό). Πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ὑπάρχει εἰς τὴν περιφέρειαν Ἐπίσος ἐξωκκλήσιον με 3 νεόκτιστα δωμάτια, 2 μικρὰς στέρνες καὶ μερικὰ δενδρύλια, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἁγιοὶ Ἀπόστολοι, καθὼς καὶ ἕτερον ἐπὶ τῆς νησίδος Σεσκιλί (τό), ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὁ Ἁγίου Παῦλος. Ἡ μνήμη Πέτρου καὶ Παύλου τῇ 29ῇ Ἰουνίου. Ἡ συναξίς τῶν Δώδεκα τῇ 30ῇ Ἰουνίου.

Ἀράκλης (ὁ). Ἀντὶ Ἡρακλῆς, δ.ι.

Ἀργυρῆ καὶ Ἀργυρῶ (ἡ). Βλ. Ἀργύρης.

Ἀργύρης (ὁ)¹. Ὑποκορ. Ἀργυράκι (τό). Θηλ. Ἀργυρῆ με μεγαθ. Ἀργύρα (ἡ), τὸ ὅποσον ὁμοῦς εἶναι ἀπὸ τὰ μοναδικά, καὶ ὑποκορ. Ἀργυρῶ (τό). Ἀπαντᾷ καὶ Ἀργυρῶ (ἡ), ἀλλὰ ἀπὸ τὰ σπάνια. Οἱ Ἀργύρηδες καὶ οἱ Ἀργυρῆδες ἐορτάζουν τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων.

Ἄρετῆ (ἡ). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια².

Ἄρετοῦσα (ἡ). Νῦν ἀπαντᾷ μόνον εἰς τὸ κατωτέρω δίστιχον, ἕπερ χρησιμοποιεῖται ὡς παροιμία:

*Τὰ πάθη μου εἶναι-βολ-λὰ ὡσὰ-δῆς Ἄρετούσας,
ποὺ τὴν-ἐβάλα στοὺ κλουβι-γαὶ τὴν-ἐτυρανοῦσα.*

Ἀριάδνη (ἡ). Σύγχρονον, σπάνιον. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας Ἀριάδνης τῇ 18ῃ Σεπτεμβρίου.

Ἀριστείδης (ὁ). Παρεῖσακτον καὶ ὡς ἐκ τούτου σπανίζει. Ἄντ' αὐτοῦ ἀπαντᾷ τὸ χαϊδευτικὸν Ἀρίστος.

Ἀριστοτέλης (ὁ). Ἀπὸ τὰ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν. Ὑποκορ. Ἀριστοτελάκι καὶ Ἀριστοτελιό (τό).

1. Ἀπὸ τὸ ἄργυρος. Ὁ συσχετισμὸς πρὸς τοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους μόνον πρὸς ἐορτασμὸν. Πρβλ. Στ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.ἀ. σ. 355.

2. Δυνατὸν νὰ εἶναι προελεύσεως ἀρχαίας, πιθανὸν ὁμοῦς νὰ ἔχη καὶ προέλευσιν χριστιανικὴν, ἀφοῦ εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὰ συναξάρια καὶ τὰς ἐπιγραφὰς ἢ συνθήκας νὰ διδάνται ὀνόματα ἀρετῶν ὡς βαπτιστικά π.χ. Ἐλπίς, Ἀγάπη, Σοφία. Βλ. Στ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.ἀ. σ. 349.

Ἄρτεμις (ή). Σύγχρονον, ἀπὸ τὰ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν.

Ἄρτεμισία (ή). Καὶ αὐτό, ὡς προχριστιανικόν, ἀπὸ τὰ σπάνια, ἴσως δὲ καὶ μοναδικόν.

Ἀρχοντοῦ (ή)¹. Κοινῶς Ἀρχοδοῦ. Ἐσχάτως ἀπαντᾷ καὶ Ἀρχοδοῦλ-λα (ή) (παρείσρακτον ἐξῶθεν), ἐξ αὐτοῦ δὲ τὸ ὑποκοριστικὸν Ἀρχοδουλ-λι καὶ Ἀρχοδουλ-λιό (τό).

Ἀσημίνα (ή)². Κοινῶς ἀπαντᾷ εἰς τὸν ὑποκοριστικὸν τύπον: Ἀσημενιό καὶ Ἀσημενάκι (τό). Ἀπαντᾷ καὶ Ἀσήμινα (ή).

Ἀστερόπη (ή). Βλ. Ἀστράδαινα.

Ἀστράδαινα (ή). Κοινῶς Ἀστράαινα. Ἀπὸ τὰ πολύχρηστα καὶ ἰδίως εἰς τὸν ὑποκοριστικὸν τύπον: Ἀστρααινί, Ἀστρααινάκι καὶ Ἀστρααινιό (τό). Μεγεθ. Ἀστραιανάρα (ή) καὶ Ἀστράαινος (ό), πάντοτε ἐπὶ θηλέων. Ἀκούεται καὶ Ἀστραδαινῆ (ή). Ἀπαντᾷ καὶ ὡς δευτέρον ἐπώνυμον: Τῆς Ἀστράαινας. Ἐσχάτως ἔχει ἀντικατασταθῆ μετὰ τὰ Ἀστρέα καὶ Ἀστερόπη (ή).

Ἄτ-τ'ή (ή). Βλ. Ἀνθή.

Ἄτ-τ'οῦσα (ή). Βλ. Ἀνθοῦσα.

Ἀυγερινός (ό)³. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς οἰκογενειακὸν ἐπώνυμον.

Ἀυδοκιά (ή). Βλ. Εὐδοκία.

Ἀφέδρα (ή). Θηλυκὸν τοῦ Ἀφέδης⁴. Ὑποκορ. Ἀφεδράκι, Ἀφεδρί καὶ Ἀφεδριό (τό), ἀσυνίζητον. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς β' ἐπώνυμον: Τῆς Ἀφέδρας. Πρβλ. καὶ τὰ κατωτέρω δίστιχα.

*Σά-δὴν-νύ, σά-δὴν-νύ, σά-δὴν-νύφ-φη-δὴ-γυρά,
σά-δὴν-νύφ-φη-δὴ-γυρά-δὴ-γαλήν-νοικοκυρά.*

*Σά-δὴν-νύ, σά-δὴν-νύ, σά-δὴν-νύφ-φη-δὴν-Ἀφέδρα,
σά-δὴν-νύφ-φη-δὴν-Ἀφέδρα-βοῦ τῆ-βροσκνοῦ-δὰ δέδρα.*

*Σά-δὸ γαβρό, σά-δὸ γαβρό, σά-δὸ γαβρό, σά-δὸ γαβρό
σά-δὸ γαβρό, σά-δὸ γαβρό (ν)ὰ βγοῦ-δὰ γόδια του τὰ ἄνω.*

Ἄπὸ τὰ τρία αὐτὰ δίστιχα τὰ δύο πρῶτα τὰ τραγουδεῖ, συνήθως, ἢ γιὰ τὰ κινουῦσα συγχρόνως δεξιὰ-ἀριστερὰ τὸ μικρόν της ἐγγονάκι, πού μόλις ἀρχίζει νὰ στέκεται στὰ πόδια του. Τὸ τελευταῖον τὸ τραγουδεῖ, ἐνῶ συγχρόνως κινεῖ τὸ ἀγοράκι τὴν μίαν φοράν πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὰ κάτω.

1. Ἀπὸ τὸ λῆμμα ἄρχοντας, πού περικλείει τὴν ἠθικὴν ἀξίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ὕλικήν εὐημερίαν. Βλ. ΛΘ. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ, ἔ.δ. σ. 109 καὶ Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, ἔ.δ. σ. 359. Ἐν Κῦ-προ ἀπαντᾷ Ἀρχοντοῦ. Βλ. Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ, ἔ.δ. σ. 268.

2. Ἀπὸ τὸ ἀσήμι· διὰ τὴν λευκότητα καὶ τὸ πολυτίμον τοῦ μετάλλου τούτου. Βλ. ΛΘ. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ, ἔ.δ. σ. 143.

3. Ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον ἄστρον τὸ διακρινόμενον διὰ τὴν λαμπρότητα του.

4. Πρβλ. καὶ Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ, ἔ.δ. σ. 268.

Βαγέλης (ό). Βλ. Ευάγγελος.

Βαγελίστρα (ή). Βλ. Ευάγγελος.

Βαγιανός (ό)¹. Ίσως παρεϊσακτον εξωθεν, διότι σήμερον εξέλιπε. Θηλ. *Βαγιανή* (ή) με υποκοριστικά: *Βαγιανό, Βαγιό και Βαγιούδι (τό)*. Τὰ δύο τελευταία άπαντων και ώς επώνυμα: *Του Βαγιού, Του Βαγιουδιού*.

Βαϊτ-τ'αινα (ή). Πολλοί τὸ θέλουν αντί τοῦ Εὐανθία. Καθ' ἡμᾶς ὅποια συνέπεσε νὰ γεννηθῆ τῶν Βαίων και ὡς θηλυκὸν τοῦ *Βαϊτ-τ'ης (ό)*², ὅπερ άπαντᾶ, ὡς ἔχομεν πληροφορηθῆ, ἐν Νισύρφ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο άπαντᾶ ἐν Σύμη ὡς σκωπτικὸν διὰ τὸν ἀδέξιον γιὰ κάθε δουλειάν, τὸν άκαμάτην³. Ὑποκορ. *Βαϊτ-τ'αινό, Βαϊτ-τ'αινάκι, Βαϊτ-τ'αινούρι (τό)*. Εἰς τὰ παιδικά μου χρόνια ἤκουετο και ὡς δεῦτερον επώνυμον: *Τῆς Βαϊτ-τ'αινας*.

Βαρβάρα (ή). Μεγεθυντικὸν δὲν άπαντᾶ λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ κατάληξις τοῦ τὸ παρουσιάζει ὡς τοιοῦτον. Ὑποκορ. *Βαρβαρί, Βαρβαράκι και Βαρβαριό (τό)*. Τὰ δύο τελευταία εἶναι άσυνήθιστα. Ἐσχάτως ἀντικατεστάθη ὑπὸ τιῶν διὰ τοῦ Βερενίκη (ή). Ἐπ' ὀνόματι και πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας ἔχομεν παρεκκλήσιον ἐντὸς τοῦ μονυδρίου τῆς Παναγίας τῆς Καβιώτισσας (ἡ μνήμη τοῦ τῆ 4ῃ Δεκεμβρίου) καθὼς και ἕτερον ἐπὶ τῆς ὁμώνυμου ἐρημονησίδος, τοῦ συμπλέγματος τῶν ἐρημονησίδων τῶν κειμένων παρὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς ἔναντι Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι μέχρι τῆς καταλήψεως τῆς Δωδεκανήσου ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ὑπήγοντο εἰς τὴν κυριότητα τῆς Κοινότητος τῆς Σύμης. Εἰκονοστάσιον με εἰκόνα τῆς Ἁγίας διατηρεῖ τὸ ἐξωκλήσιον τῆς Ἁγίας Κυριακῆς ἐν τῇ θέσει *Νιβορειός*⁴.

Βαρνάβας (ό). Ίσως νὰ εἶναι σήμερον μοναδικὸν, προελθὸν εἴτε ἀπὸ τάξιμον εἴτε ἐκ τοῦ ὅτι ὁ φέρων τοῦτο ἐγεννήθη ἀνήμερα τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα τῇ 11ῃ Ἰουνίου.

Βασιλεία, Βασιλική, Βάσα, Βάσω (ή), Βάσος (ό). Βλ. Βασίλειος.

Βασίλειος (ό). Κοινῶς *Βασίλης*, ἐξ οὗ μεγεθ. *Βασιλα (ή)* ἐπὶ ἀρρένων. Ὑποκορ. *Βασιλειό, Βασιλάκι, Βασιλούρι (τό)*. Τὸ θηλ. *Βασιλεία* δὲν ἀκούεται. Ἄντ' αὐτοῦ άπαντᾶ: *Βασιλάκι (τό)* με χαϊδευτικὸν: *Βασιλικό (τό)*. Τὰ σύγχρονα *Βάσος (ό), Βασάκι (τό), Βάσα (ή)* εἶναι σπάνια. Πρὸς τιμὴν τοῦ Μεγάλου Ἱεράρχου Βασιλείου ἔχομεν ἐξωκλήσιον εἰς τὸν παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς νήσου μας ὁμώνυμον κόλπον.

1. Ἐκ τοῦ συσχετισμοῦ πρὸς τὰ Βάτα. Πρβλ. και Σ. ΜΕΝΑΡΟΥ, ἔ.δ. σ. 260. Εἰς τὴν Σύμην ἡ ἐβδομάς τοῦ Λαζάρου λέγεται *Βαγιανή*.

2. Πρβλ. και Στ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.δ. σ. 359.

3. Βλ. τὸ σχετικὸν λῆμμα εἰς ΣΑΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Παρωνύμια και σκωπτικὰ ὀνόματα ἐν Σύμη (Τὰ παραβόλια), Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον, τόμ. F' (1958) σ. 141.

4. Βλ. ΣΑΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμίων, 1962, σ. 113.

Βγενιό (τό). Βλ. *Εὐγενία*.

Βενέδικτος (ό). Ἐκ τὰ πολὺ σπάνια, ἴσως δὲ καὶ μοναδικόν. Μὲ τὸ καλογηρικὸν αὐτὸ ὄνομα φέρεται Ἡγούμενος τῆς Ἱστορικῆς Μονῆς Ρουκουνιώτου ἐν ἔτει 1716.

Βενετσάνα (ή)¹. Ἐκ τὰ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ, ἴσως διότι φαίνεται ὡς τοιοῦτον. Ὑποκορ. *Βενετσανάκι (τό)*. Ὁ νεωτερισμὸς τὸ μετέτρεψεν εἰς *Βέτα (ή)*.

Βενιαμίν (ό). Ἐκ τὰ μοναδικά. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ Ὁσίου Βενιαμίν τῇ 29ῃ Δεκεμβρίου.

Βέρα (ή). Ἐνεφανίσθη ἐσχάτως προελθὼν ἔξωθεν.

Βερενίκη (ή). Ἐσχάτως ἔχει κάμει τὴν ἐμφάνισίν του ἀντὶ τοῦ *Βαρβάρα*, φερωνύμως πρὸς τὸ προχριστιανικὸν ὄνομα τῆς Ἀγίας.

Βίκτωρ (ό). Κοινῶς *Βίχτωρας*. Ἐνεφανίσθη τελευταίως, ἐπὶ Ἰταλοκρατίας. Νὰ ἔχῃ ἄρα γε σχέσιν μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰταλοῦ βασιλέως Βίκτωρος Ἐμμανουήλ; Ὑποκορ. *Βιχτωρὶ (τό)*. Θηλ. *Βικτωρία (ή)*, κοινῶς *Βιχτωρία (ή)*, καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου μάρτυρος Βίκτωρος τῇ 11ῃ Νοεμβρίου.

Βικτωρία (ή). Βλ. *Βίκτωρ*.

Βισσέδζος (ό)². Ἀντὶ τοῦ Βικέντιος. Καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰ σπάνια, εἰσαχθὲν ἔξωθεν. Ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου μάρτυρος Βικεντίου τῇ 11ῃ Νοεμβρίου.

Βιχτωρας (ό), Βιχτωρία (ή). Βλ. *Βίκτωρ*.

Γ

Γαβριήλ (ό). Κοινῶς *Γραβιήλ-λης* καὶ *Γαβρίλ-λης*. Μεγεθ. *Γαβριηλ-λάρα (ή)* καὶ *Γαβρίλ-λος (ό)*. Ὑποκορ. *Γαβριηλ-λάκι* καὶ *Γαβριηλ-λιό (τό)*. Θηλ. ἐλλείπει. Ἐκ τὸν ἀρχικὸν του τύπον *Γαβριήλ* ἀπαντᾷ μόνον ὡς καλογηρικόν. Πρβλ. *Γαβριήλ*, Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ρουκουνιώτου ἀπὸ 1800-1828, καὶ *Γαβριήλ* ὁ ἐκ Τήλου, Ἡγούμενος καὶ οὗτος τῆς αὐτῆς Μονῆς ἀπὸ 1838-1851. Ἐπέτειος ἑορτῆ ἢ τῶν Ταξιαρχῶν τῇ 8ῃ Νοεμβρίου.

Γαβριήλ-λης καὶ Γαβρίλ-λης (ό). Βλ. *Γαβριήλ*.

Γαλακτίων (ό). Μόνον ὡς καλογηρικὸν ἀπαντᾷ. Πρβλ. *Γαλακτίων*, Σύγκελλος ἐκ Τήλου, ἀδερφὸς καὶ οἰκονόμος τῆς Μονῆς Πανορμίτου μέχρι καὶ τῆς ἡγουμενείας Ἰγνατίου τοῦ Α' τοῦ ἀπὸ Ἀστυπалаίας (1896-1918). Ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ Ἀγίου Γαλακτίωνος τοῦ μάρτυρος τῇ 5ῃ Νοεμβρίου.

Γαπητός (ό). Βλ. Ἀγαπητός.

Γεράσιμος (ό). Ἀπαντᾷ κληρονομημένον ἀπὸ συγγενεῖς καλογήρους.

1. Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ *Veneziano-a*, ὅπως ἀποκαλεῖται ὁ καὶ ἡ κάτοικος τῆς πόλεως *Venezia*, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ Σωμαῖοι ναυτικοὶ εὗρισκοντο εἰς ἐπικοινωνίαν.

2. Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ *Vincenzo*.

Διασινού (ή). Ἐκ τῶν σπανίων. Ὑποκορ. *Διασινάκι* καὶ *Διασινὸ* (τό). Τινὲς τὸ ἀντικαθιστοῦν μὲ τὸ Δικαία (ή), ἄλλοι δὲ μὲ τὸ Διονυσία, ὅπερ ἐπιδοκιμάζομεν καὶ ἡμεῖς ὡς θηλ. τοῦ Διονύσιος, διὰ τροπῆς τοῦ ο εἰς α (πρβλ. *διομισάρα* > *διμισάρα*), δι' ἀντιμεταθέσεως τῶν συμφώνων ν καὶ σ καὶ διὰ προσθήκης τῆς καταλήξεως ου. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: *Τῆς Διασινουῆς* καὶ *Διασινὸς* (ό). Εἰς Κῶν τὸ *Διασινού* (ή) εἶναι πολὺχρηστον.

Δικαία (ή). Ὑποκορ. *Δικαῖο* καὶ *Δικαίακι* (τό). Βλ. καὶ *Δίκαινα* καὶ *Δίκισ-σα* (ή).

Δίκαινα (ή). Ἀπὸ τὰ ὀλίγα. Ὑποκορ. *Δικαινὸ* καὶ *Δικαινάκι* (τό). Ἀκουεταὶ κάπου-κάπου καὶ *Δούκαινα* (ή), ὅπερ μᾶς κάμνει νὰ τὸ παραδεχθῶμεν ὡς θηλ. τοῦ *Δούκας*, τοῦ ὁποῦ θηλυκὸν φαίνεται νὰ εἶναι καὶ τὸ *Δίκισ-σα* (ἀντὶ *Δούκισ-σα*). Μερικοὶ τὸ ἀντικαθιστοῦν διὰ τοῦ *Δικαία*, ἀδικαιολογῆτως ὁμῶς, διότι τοῦτο εἶναι θηλυκὸν τοῦ *Δίκαιος* εἴτε τοῦ *Δικαῖος*.

Δίκισ-σα (ή). Ἀντὶ *Δούκισ-σα*, ὡς θηλυκὸν τοῦ *Δούκας*. Ὅπως καὶ τὸ προηγούμενον *Δίκαινα*, πρέπει νὰ χρονολογῆται ἀπὸ τοῦ Μεσαίωνος, ὅτε εἰς τὰς νήσους ὑπῆρχε πλῆθος Δουκῶν καὶ Δουκισσῶν καὶ μερικὰ ἐκ τῶν ἐντοπίων γυναικῶν ἠθέλησαν νὰ ὀνομάσουν τὰς θυγατέρας των μὲ τοὺς τίτλους, πὺ ἔφεραν αἱ σύζυγοι τῶν Δουκῶν¹. Ἐγινε δηλαδὴ τότε ὅ,τι εἶχε γίνῃ εἰς παλαιότερους χρόνους, ὅτε ὀνόμασαν τὰς θυγατέρας των Σεβαστάς (βλ. λ.) καὶ ὅ,τι ἀργότερον, ὅτε τὰς ὀνόμασαν Σουλτάνας (βλ. λ.). Μεγεθ. *Δικισ-σάρα* (ή) καὶ ὑποκορ. *Δικισ-σί*, *Δικισ-σάκι* καὶ *Δικισ-σοῦρι* (τό).

Διονύσης (ό). Βλ. Διονύσιος.

Διονύσιος (ό). Κοινῶς *Διονύσης*. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Μεγεθ. ἔλλειπει. Ὑποκορ. *Διονυσάκι* (τό). Θηλ. *Διονυσία*, ὅπερ μόνον εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ *Διασινού* (ή). Ἡ μνήμη Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου τῆ 3ῆ Ὀκτωβρίου καὶ Διονυσίου τοῦ ἀπὸ Ζακύνθου, Ἐπισκόπου Αἰγίνης, τῆ 17ῆ Δεκεμβρίου.

Δομέτιος (ό). Παρεῖσακτον ἐξῶθεν καὶ σπάνιον. Ὑποκορ. *Δομετιάκι* (τό). Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἁγίου Δομετίου τῆ 7ῆ Αὐγούστου.

Δούκισ-σα (ή). Βλ. *Δίκισ-σα*.

Δρόσος (ό). Μοναδικόν, παρεῖσακτον ἐξῶθεν².

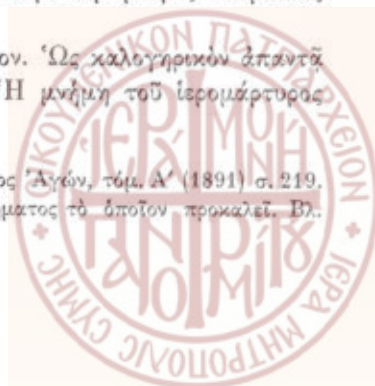
Δώρα (ή). Σύγχρονον, συγκεκριμένους τύπος τοῦ Δωροθέα, ὁ.ἰ.

Δωροθέα (ή). Θηλ. τοῦ Δωρόθεος. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Συγκεκριμένους τύπος: *Δώρα* (ή). Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τῆς παρθενομάρτυρος Δωροθέας τῆ 6ῆ Φεβρουαρίου.

Δωρόθεος (ό). Ὡς κοσμικὸν εἶναι ἀνύπαρκτον. Ὡς καλογηρικὸν ἀπαντᾷ ἐσχάτως εἰς μοναχὸν τῆς Μονῆς Πανορμίτου. Ἡ μνήμη τοῦ ἱερομάρτυρος Δωροθέου τῆ 5ῆ Ἰουνίου.

1. Πρβλ. καὶ ΔΗΜ. ΧΑΒΙΑΡΑ, Συμμαθῆ, Ζωγράφειος Ἄγιον, τόμ. Α' (1891) σ. 219.

2. Ἀπὸ τὴν δρόσον, λόγῳ τοῦ εὐαρέστου συναισθήματος τὸ ὁποῖον προκαλεῖ. Βλ. ΑΘΑΝ. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑ, ἔ. ἀ. σ. 148.

- Δζαβέτ-τ'α (ή). Βλ. Ζαμπέτα.
 Δζαν-νέτ-τ'ος (ό). Βλ. Ζανέτος.
 Δζαν-νιό (τό). Βλ. Ζανιό.
 Δζαχαριῶς (ό). Βλ. Ζαχαρίας.
 Δζαφείρα (ή). Βλ. Ζαφείρα.
 Δζοαν-νέτ-τ'ος (ό). Βλ. Ζανέτος.
 Δζοάν-νος (ό). Βλ. Ζοάνος.
 Δζωή (ή). Βλ. Ζωή.
 Δζωοπηή (ή). Βλ. Ζωοπηγή.

Ε

Ειρήνη (ή). Κοινῶς *Ἐρήνη*. Μεγεθ. ἐλλείπει. Ὑποκορ. *Ἐρηνάκι* καὶ *Ρηνάκι* (τό), *Ἐρημιό* καὶ *Ρημιό* (τό), *Ἐρηνούλ-λα* καὶ *Ρηνούλ-λα* (ή). Ἐκ τοῦ *Ἐρηνούλ-λα*, τὸ ὁποῖον τυγχάνει σύγχρονον, κατ' ἀπομίμησιν ξένων εἰς οὐλλα πολυχρήστων ἰδίως ἐν Ρόδῳ (Σταματούλλα, Μαργετούλλα, Κεργιακούλλα κ.τ.δ.), ἀπαντᾷ ὑποκορ. *Ἐρηνουλ-λάκι* (τό). Καὶ πρὸς τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην (Πηνελόπην τὸ εἰδωλολατρικόν τῆς ὄνομα) οἱ Συμαῖοι ἀποδίδουν ἰδιάζουσαν εὐλάβειαν, ἐπειδὴ, κατὰ τὴν παράδοσιν, θεραπεύει τὸν βῆχα τῶν μικρῶν παιδιῶν. Διὰ τοῦτο καὶ διατηροῦν ἐξοχικὸν ἐξωκκλησάκι εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον τοῦ *Νιθορείου*, ἀνακαινισθὲν εἰς ἀρκετὰ μέγαλον ναόν¹. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας Εἰρήνης τῆ 5ῃ Μαΐου.

Ἐλένη (ή). Μεγεθ. *Ἐλενάρα* (ή) καὶ *Ἐλενος* (ό). Ὑποκορ. *Ἐλενάκι*, *Ἐλενιό*, *Λενάκι* καὶ *Λενιό* (τό). Τὸ *Ἐλενίτσα* εἶναι σύγχρονον.

Ἐλεονώρα (ή). Σύγχρονον καὶ μοναδικὸν ἴσως, ἔχον ξενικὴν τὴν προέλευσιν. Ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ ὑποκοριστικοῦ.

Ἐλέσα (ή). Συγκεκριμένως τύπος τοῦ *Ἐλεοῦσα* (ή). Δὲν εἶναι πολυσυνηθιστον, δι' αὐτὸ καὶ τὰ μεγεθυντικὰ καὶ τὰ ὑποκοριστικὰ του σπανίζου. Πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας, μετὰ τὴν ἐπωνυμίαν *Ἐλέσα*, ὑπάρχει ἀρχαῖον μικρὸν ἐκκλησάκι ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῆς νήσου (τοῦ Κάστρου) καὶ συγκεκριμένως ἐπὶ τῆς βορείας βάσεως τοῦ λοφίσκου τῆς Κυρᾶς, ὅπου τὸ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Παναγιά ἢ Κυρά* μικρὸν ἐξωκλήσι, τὸ ὁποῖον ἀνετινάχθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Τὸ ἐκκλησάκι *Παναγιά ἢ Ἐλέσα*, θεῖα δύναμις, ἀπέφυγε τὴν ἀνατίναξιν². Ἐπίσης μετὰ τὴν ἐπωνυμίαν *Ἐλεοῦσα* ὑπάρχει μονὸδριον ὀλίγον ἔξω τῆς ἄνω πόλεως, εἰς τὴν ὁμώνυμον τοποθεσίαν, μερικὰ καλογηρικὰ κελλάκια, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπῆρξε καλογηρικὸν ἡσυχαστήριον³. Τοῦτο ἀνηγέρθη πρὸς τιμὴν τῆς ἑορτῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ πανηγυρίζει τὴν Παρασκευὴν τῆς Διακαινησίμου.

1. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.ἀ. σ. 108-110.

2. Περὶ τῶν ἐξωκκλησιῶν τῆς Κυρᾶς καὶ τῆς Ἐλέσας βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.ἀ. σ. 96-97.

3. Βλ. ΝΙΚΗΤΑ ΧΑΒΙΑΡΑ, ἔ.ἀ. σ. 55-64.

Ἐλευθέριος (ὀ). Κοινῶς *Λευτέρης*. Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Λευτεράκι* καὶ *Λευτεριό* (τό). Θηλ. Ἐλευθερία, κοινῶς Ἐλευτερία καὶ Λευτερία. Ὑποκορ. τοῦ θηλυκοῦ: Ἐλευτεριό καὶ Λευτεριό, ἀσυνίζητα. Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου ὑπάρχει ἐνοριακὸς ναὸς εἰς τὴν ἄνω πόλιν (τὸ *Χωριό*) χρονολογούμενος ἀπὸ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ (1869)¹. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου τῆ 15ῃ Δεκεμβρίου.

Ἐλευτερία (ή). Βλ. Ἐλευθέριος

Ἐλικωνή (ή). Βλ. Ἐλικωνίς.

Ἐλικωνίς (ή). Κοινῶς Ἐλικωνή. Νεοφανές, μόλις ἀπὸ 38ετίας φερόμενον, πρὸς τιμὴν τῆς μάρτυρος Ἐλικωνίδος, εἰς μνήμην τῆς ὁποίας ἔχει ἰδρυθῆ, ἐν ἔτει 1924, τὸ παρεκκλήσιον τοῦ νεκροταφείου τῆς κάτω πόλεως (τοῦ *Γιαλοῦ*) ὑπὸ τοῦ συμπολίτου μας κ. Κωνστ. Κρανίδη καὶ τῆς ἀειμνήστου συζύγου του Γιάσεμης². Ὑποκορ. Ἐλικωνάκι καὶ Ἐλικωνιό (τό). Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας τῆ 28ῃ Μαΐου.

Ἐλισάβητ (ή). Κοινῶς Ἐλισάβη. Ἀπὸ τὰ ὀλίγα. Ἀλλαχοῦ ἀπαντᾷ καὶ Ἐλισαβοῦ (ή). Ὑποκορ. Ἐλισαβάκι, Ἐλισαβιό, Λισαβιάκι καὶ Λισαβιό (τό). Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Ἐλισάβητ τῆ 5ῃ Σεπτεμβρίου καὶ τῆ 24ῃ Ἰουνίου.

Ἐλισάβη (ή). Βλ. Ἐλισάβητ.

Ἐλισσαῖος (ὀ). Κοινῶς *Λισ-σαῖος*. Καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἐλισσαίου τοῦ Προφήτου ἡ μνήμη τῆ 14ῃ Ἰουνίου.

Ἐλινίκη (ή). Κοινῶς Ἐρπινίκη. Σύγχρονον, ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια καὶ ὡς ἐκ τούτου ἄνευ μεγεθυντικῶν καὶ ὑποκοριστικῶν.

Ἐλπὶς (ή). Κοινῶς Ἐλπίδα καὶ Ἐρπίδα. Σύγχρονον, ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας μάρτυρος Ἐλπίδος τῆ 17ῃ Σεπτεμβρίου.

Ἐμμανουήλ (ὀ). Κοινῶς *Μανόλης*. Ὅποιοι ἐγενῶτο ἀνήμερα τὰ Χριστοῦ-γεννα, ὁπότε ἀπεδίδετο εἰς αὐτὸν καὶ τὸ προσεπώνυμον *Κάης* καὶ ἐπὶ θηλέων *Κάησσα*³. Μεγεθ. *Μανόλα* (ή), *Μανόλος*, *Μανολίγος*, *Μανόλακας*, *Μανολιός* (ὀ). Πρβλ. καὶ τὴν παροιμίαν:

Ἐλ-λαξεν-ὀ Μανολιός

κ' ἔβαλε-δὰ ροῦχ' ἄλ-λιῶς.

Ὑποκορ. *Μανόλιο* καὶ *Μανολιό*, *Μανολάκι* (τό). Θηλ. δὲν ἀπαντᾷ. Ἡκούετο καὶ ὡς ἐπώνυμον: *Τοῦ Μανολιοῦ* καὶ *Τῆς Μανόλας*. Τὸ Ἐμμανουήλ δὲν ἀπαντᾷ, ἴσως ἐπεὶ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν χρόνων ἀντ' αὐτοῦ ἦτο ἐν χρήσει τὸ *Μανουήλ*, ἵνα μὴ θητοὶ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Θεανθρώπου. Ὅπως ἀκριβῶς συνέβαινε καὶ μὲ τούς ἀρχαίους προγόνους μας, οἱ ὁποῖοι οὐδένα ἀπεμάλασαν. Δία ἢ Ἡραν, ἐσχημάτιζον ὅμως ἐξ αὐτῶν σύνθετα, ὅπως *Διογείτων*, *Διόδωρος*,

1. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ. σ. 82 κέξ.

2. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ. σ. 101-102.

3. Περὶ *Κάηδων* βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, *Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις*, ἔτος 1(1947), σ. 443-444 καὶ ἔτος 2(1948), σ. 21-22.

Ζηνόβιος, Ζηνόδοτος, Ἡρόδοτος, Ἡράκλειτος, Ἡρόστρατος κ.τ.δ., τὰ ὅποια ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ χριστιανικά Θεοδόσιος, Θεοδοσία, Θεοδότης, Θεόδωρος, Θεοφάνης¹ κ.τ.δ. Οἱ Μανόληδες ἑορτάζουν ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων καὶ οὐχὶ τὴν ἐπομένην, ὅπως συμβαίνει ἀλλαχοῦ. Ἐσχάτως τὸ Ἐμμανουήλ τὸ ἀντικαθιστοῦν τινες μὲ τὸ Βίκτωρ. Ἐπηρεασμένοι ἄρα γε ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ;

Ἐρήνη (ἡ). Βλ. Εἰρήνη.

Ἐρπίδα (ἡ). Βλ. Ἐλπίς.

Ἐρπινίκη (ἡ). Βλ. Ἐλπινίκη.

Εὐαγγελία (ἡ). Βλ. Εὐάγγελος.

Εὐαγγελίστρια (ἡ). Βλ. Εὐάγγελος.

Εὐάγγελος (ὁ). Κοινῶς *Βαγέλης*. Ὅποιος ἐγεννᾶτο ἀνήμερα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Βαγελάκι (τό)*. Θηλ. *Εὐαγγελίστρια²*, κοινῶς *Βαγελίστρα*, καὶ μεταγενεστέρως *Εὐαγγελία*. Μεγεθ. *Βαγέλα (ἡ)*. Ὑποκορ. *Βαγελιό, Βεγελιστροὶ καὶ Βαγελιστροάκι (τό)* τὰ δύο τελευταῖα ἐκ τοῦ *Βαγελίστρα*. Πρὸς τιμὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὑπάρχει εἰς τὴν θέσιν *Χαράνι (τό)* ἐνοριακὸς ναὸς, ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, κοινῶς ἢ *Παναγιά ἢ Βαγελίστρα*. Ἀρχικῶς ἦτο ἐξωκκλησάκι μὲ τὴν ἐπωνυμίαν: ἢ *Παναγιά τοῦ Πάπ-π'ου³*.

Εὐάνδη (ἡ). Πιθανὸν ἀντὶ Εὐάδνη. Παρείσακτον ἐξῶθεν. Ἀπὸ τὰ μοναδικά, ἴσως δὲ σήμερον νὰ ἔχῃ ἐκλείψει.

Εὐανθία (ἡ). Βλ. Βαίτ-τ'αῖνα.

Εὐγενία (ἡ). Θηλ. τοῦ Εὐγένιος, ὁ.ἰ. Κοινῶς *Βγενιό (τό)*, ὑποκοριστικῶς, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἕτερον ὑποκορ. *Βγενάκι (τό)*. Ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς Ὁσιομάρτυρος Εὐγενίας τῆ 24ῃ Δεκεμβρίου.

Εὐγένιος (ὁ). Ἀπὸ τὰ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ ὑποκοριστικοῦ. Θηλ. *Εὐγενία*, ὁ.ἰ. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης Εὐγενίου, τοῦ ἀθλήσαντος μετὰ τοῦ πατρὸς Παύλου καὶ τῶν ἀδελφῶν, τῆ 25ῃ Σεπτεμβρίου.

Εὐδοκία (ἡ). Κοινῶς *Λύδοκιά*. Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Βδοκιό (τό)*. Ἡ μνήμη τῆς Ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας τῆ 1ῃ Μαρτίου.

Εὐθαλία (ἡ). Κοινῶς *Εὐταλία*. Σύγχρονον, ἀπὸ τὰ σπάνια, ἂν ὄχι καὶ μοναδικόν. Τῆς παρθενομάρτυρος Εὐθαλίας ἡ μνήμη τῆ 2ῃ Μαρτίου.

Εὐθύμιος (ὁ). Κοινῶς *Εὐτόμιος καὶ Φτυμιός*. Ὑποκορ. *Εὐτόμιό καὶ Φτυμιό (τό)*, ἀσυνίζητα, καὶ *Εὐτομιάκι καὶ Φτυμιάκι (τό)*. Θηλ. *Εὐθυμία*, κοινῶς *Εὐθυμία*, ἀπὸ τὰ σπάνια ὅμως. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου τῆ 20ῃ Ἰανουαρίου.

1. Πρβλ. καὶ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΧΑΒΙΑΡΑ ἔ.δ. σ. 220.

2. Ἐξ ἀρσενικοῦ Εὐαγγελιστῆς, τὸ ὅποῖον ὅμως δὲν ἀπαντᾷ ὡς κῆρυξ ὄνομα. Βλ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΧΑΒΙΑΡΑ, ἔ.δ. σ. 219.

3. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμμάκων, σ. 28-35.

Εὐκλής (ὀ). Ἀπό τὰ μοναδικά, ὡς προχριστιανικόν.

Εὐλόγιος (ὀ). Εἰς τὰ παιδικά μου χρόνια, ὡς ἐνθυμοῦμαι, εἶχεν ἔλθει εἰς Σύμην, ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του, ξένος μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα αὐτό, ὁ ὁποῖος ἠσύχαζε πότε εἰς τὸ ἓνα καὶ πότε εἰς τὸ ἄλλο ἐξωκκλησάκι μας. Εὐλογίου μάρτυρος ἡ μνήμη τῆ 5ῃ Μαρτίου.

Εὐσεβία (ἡ). Καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰ πολλὰ σπάνια μὲ ὑποκορ. *Εὐσεβιὸ (τὸ)*, ἀσυνίζητον, καὶ *Εὐσεβιάκι (τὸ)*. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας Εὐσεβίας, ἡ ὁποία ἀπαντᾷ μὲ τὸ ὄνομα Ξένη εἰς χειρόγραφα καὶ παλαιὰς ἐκδόσεις Μηναιῶν, τῆ 18ῃ Ἰανουαρίου.

Εὐσέβιος (ὀ). Ἀνύπαρκτον ὡς βαπτιστικὸν ὄνομα. Ἐφημέρευεν ὁμοῦ εἰς τὸν ἐν Πέδι ἐνοριακὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς Ἰταλοκρατίας, ἱερομόναχος τις, οὐχὶ Συμαῖος, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο Εὐσέβιος. Ἡ μνήμη τοῦ ἱερομάρτυρος Εὐσεβίου, Ἐπισκόπου Σαμοσάτων, τῆ 22α Ἰουνίου.

Εὐστάθιος (ὀ). Κοινῶς *Στάτης*. Ὑποκορ. *Στατιὸ καὶ Στατάκι (τό)*. Ἡ μνήμη τοῦ μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου τῆ 20ῃ Σεπτεμβρίου.

Εὐστρατία (ἡ). Κοινῶς *Στρατία*. Βλ. Εὐστράτιος.

Εὐστράτιος (ὀ). Κοινῶς *Στρατῆς*. Ὑποκορ. *Στρατάκι (τό)*. Θηλ. Εὐστρατία, κοινῶς *Στρατία*. Ἡ μνήμη τοῦ μεγαλομάρτυρος Εὐστρατίου τῆ 13ῃ Δεκεμβρίου.

Εὐταλία (ἡ). Βλ. Εὐθαλία.

Εὐτέρπη (ἡ)¹. Ἀπὸ τὰ σύγχρονα.

Εὐτόμιος (ὀ), Εὐτομία (ἡ). Βλ. Εὐθύμιος.

Εὐφημία (ἡ). Καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰ σπάνια. Τῆς Ἁγίας Εὐφημίας ἡ μνήμη τῆ 11ῃ Ἰουλίου.

Εὐφροσύνη (ἡ). Κοινῶς *Φροσύνη*. Μεγελ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Φροσσυγιὸ (τό)*. Ἐσχάτως ἀπαντᾷ καὶ *Φρόσω (ἡ)* μὲ ὑποκορ. *Φροσὸ καὶ Φροσάκι (τό)*. Τῆς Ὀσίας Εὐφροσύνης ἡ μνήμη τῆ 25ῃ Σεπτεμβρίου.

Z

Ζαμπέτα (ἡ)². Κοινῶς *Δζαβέτ-τ'α*. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Ὑποκορ. *Δζαβετ-τ'άκι, Δζαβετ-τ'ί, Δζαβετ-τ'ιὸ καὶ Δζαβιὸ (τό)*. Ἐκ τοῦ τελευταίου ἕτερον ὑποκορ. *Δζαβιάκι (τό)*, ἀσυνίζητον.

Ζανέτος³ καὶ Ζοανέτος (ὀ). Κοινῶς *Δζαν-νέτ-τ'ος καὶ Δζοαν-νέτ-τ'ος*.

Ζανιὸ (τό). Κοινῶς *Δζαν-νιὸ*. Φαίνεται εἰσαχθὲν ἔξωθεν καὶ συγκεκριμένως ἐκ Ρόδου ὡς θηλυκὸν τοῦ Ζανῆς⁴, ὅπερ ἐν Σύμῃ ἀπαντᾷ μόνον ὡς ἐπὶ

1. Μία ἀπὸ τὰς ἐννέα Μούσας.

2. Συγκεκριμένως τύπος τοῦ Ἰταλικοῦ Elisabetta.

3. Ἐκ τοῦ ξενικοῦ Janet. Βλ. Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ, ἔ.ἀ.σ. 262.

4. Ἀπὸ τὸ γαλλικὸν Jean. Βλ. Χρ. ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Τοπωνυμικὴ τῆς Ρόδου,

νυμον. Τινές τὸ ἔχουν μετατρέψει εἰς Ζηνοβία (ἦ), κοινῶς *Δζηνοβία*, οὐτινος ἀρσενικὸν Ζηνόβιος. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τῶν μαρτύρων Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν αὐταδέλφων τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου.

Ζαφεῖρα (ἦ). Κοινῶς *Δζαφεῖρα*. Ἴσως ἀντὶ τοῦ Σαπφεῖρα (ἦ)¹. Ὑποκορ. *Δζαφεϊριό (τό)*. Τινές τὸ ἀντικαθιστοῦν μὲ τὸ Σαφῶ (ἦ). Τὸ ἀρσενικὸν Ζαφεῖρης δὲν ἀπαντᾷ.

Ζαχαρίας (ὀ). Κοινῶς *Δζαχαριᾶς*. Ἄνευ μεγεθυντικῶν. Ὑποκορ. *Δζαχαριδι (τό)* καὶ πληθ. τὰ *Δζαχαριδια*. Τὰ δύο ταῦτα ἀπαντοῦν καὶ ὡς προσεπώνυμα. Μὲ τὸ ὄνομα *Δζαχάρα (ἦ)* ὑπῆρξεν, πρὸ 70ετίας περίπου, ἐν Σύμῃ ὀθωμανίς (δὲν ξεύρω, ἀν παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου τῆς ἀλλόθρησκῆ), μαύρη, καταγομένη ἐκ Σαχάρας τῆς Ἀφρικῆς (συμαῖστὶ *Δζαχάρας*). Ἡ μνήμη Ζαχαρίου τοῦ προφήτου τῇ 5ῃ Σεπτεμβρίου.

Ζηνοβία (ἦ). Βλ. Ζανό.

Ζοανέτος (ὀ). Βλ. Ζανέτος.

Ζοάννος (ὀ). Κοινῶς *Δζοάν-νος*². Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Δζοαν-νι (τό)*. Καὶ τὰ δύο ἀπαντοῦν ὡς ἐπώνυμα: Τοῦ *Δζοάν-νου*, Τοῦ *Δζοαν-νιοῦ*. Ἐχει ἐπικρατήσει ἐν Σύμῃ νὰ ἐπονομάζεται σκαωπτικῶς *Δζοαν-νι (τό)*, ὅποιος ἔχει προχωρήσει εἰς τὴν ἡλικίαν καὶ ὁμοῦ παραμένει ἀγαμος, ἐπειδὴ Συμαῖος ἐπονομαζόμενος οὕτω, ἀπέθανε γεροντοπαλλήκαρο. Πρβλ.: *Τί ναι-βρέ;* Ὡς πότε (θ)ὰ κάσαι³; *Τὸ Δζοαν-νίν- (θ)ὰ (γ)ενῆς;* Εἰς Σύμῃν ἡ ἀγαμία εἰς προχωρημένην ἡλικίαν ἐθεωρεῖτο κατασχύνῃ.

Ζωή (ἦ). Κοινῶς *Δζωή*. Ὅχι πολυσυνήθιστον. Ἄνευ μεγεθ. καὶ ὑποκορ. Σύγχρονον ὑποκορ. *Δζωίτσα (ἦ)*. Ἡ γενική: *Τῆς Δζωῆς* ἀπαντᾷ καὶ ὡς δεύτερον ἐπώνυμον ὀρισμένης οἰκογενείας. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τῆς μάρτυρος Ζωῆς τῇ 18ῃ Δεκεμβρίου.

Ζωοπηγὴ (ἦ). Ἀντὶ Ζωοδόχου Πηγῆς. Κοινῶς *Δζωοπηγὴ* καὶ *Δζωπηγὴ*. Μεγεθ. *Δζωοπηάρα* καὶ *Δζωπηάρα (ἦ)* καὶ ὑποκορ. *Δζωοπηῶ* καὶ *Δζωπηῶ*, *Δζωοπηάκι* καὶ *Δζωπηάκι (τό)*. Πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας ὑπάρχει ἐξωκκληῖσι εἰς τὴν ΝΑ ὄροπλευρὰν τῆς ἀμπελοπεδιάδος τὸ Πέδι μὲ τὴν ἐπωνυμίαν ἢ *Παναγιὰ τοῦ Βρουσοῦ* ἢ ἀπλῶς τὸ *Βρουσί*, τὸ ὁποῖον ἐορτάζει τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἡ ἐπωνυμία τοῦ ἐξωκκλησιοῦ καὶ τῆς γύρω περιοχῆς προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τὸ ἱερόν τοῦ ἐξωκκλησιοῦ τούτου ρεῖ τρεχάμενο νερό. Πρὸς τιμὴν τῆς ἐορτῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τιμᾶται καὶ τὸ παρὰ τὴν νοτιὰν πλευρὰν τῆς τοποθεσίας *Μύλοι (οἱ)* ἐξωκκλησίον μας ἢ Ἀλεθινὴ (Παναγιὰ) καθὼς καὶ τὸ ἐξωκκληῖσιον ἢ Ἐλεοῦσα, εἰς τὴν ὁμώνυμον τοποθεσίαν. Τὰ μόνόδρια ταῦτα ἐορτάζουν τὴν Παρασκευὴν τῆς Δικκαιησίμου.

1. Ἐκ τοῦ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην ἀπαντῶντος ὀνόματος ἢ ἐκ παρομοιώσεως πρὸς τὸν σάπφειρον. Βλ. ΣΤ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.ἀ. σ. 356.

2. Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ Giovanni μὲ σίγησιν τοῦ μεσοφωνητικοῦ ν.

3. Ὡς πότε θὰ κάσαι = ἕως πότε θὰ παραμένῃς ἀγαμος.

Η

Ἡλίας (ὁ). Κοινῶς *Λίας*. Μεγεθ. *Λιαρῶς* καὶ *Λίαρος* καὶ *Λιάκ-κ'ος* (ὁ). Ὑποκορ. *Λιάκι*, *Λιούδι* καὶ *Λιὶ* (τό). Εὑρῆται καὶ ὡς ἐπώνυμον: Τοῦ *Λιοῦ*. Πρὸς τιμὴν τοῦ Προφήτου Ἡλία ὑπάρχει μονῶδιον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Ἄης Νουλιᾶς*¹ τοῦ *Χωροῦ* (τῆς ἄνω πόλεως), εἰς τὴν ὁμώνυμον τοποθεσίαν, μὲ ἀρκετὰ καλογηρικὰ κελλιά καὶ ὑψηλὸν περίβολον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν καὶ δυὸ παρεκκλήσια, τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ τῆς Ἁγίας Ἄνης². Τὸ μονῶδιον τοῦτο εἰς παλαιούς χρόνους ὑπῆρξε καλογηρικὸν ἡσυχαστήριον. Ἐπιστάτης τοῦ μονυδρίου τυγχάνει ἡ οἰκογένεια *Κων. Ζουρούδη* (Λάζας). Ὑπάρχει ἐπίσης ἕτερον ἐξωκλήσιον, πρὸς τιμὴν τοῦ Προφήτου, εἰς τὴν θέσιν *Ἀνήφορος* τοῦ *Παερμιώτη*, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα: Ὁ Ἄης *Νουλιᾶς* τ' Ἀνήφορον. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου τῇ 20ῇ Ἰουλίου.

Ἡρακλῆς (ὁ). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ, ὑποκοριστικοῦ καὶ θηλυκοῦ. Κοινῶς *Ἀράκλης*. Τοῦτο, ὅπερ εἶναι μοναδικόν, ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον εἰς τὸν ὑποκοριστικὸν τύπον: *Ἀρακλαῖνι* (τό), ἐκ τοῦ ἀνυπάρκτου σήμερον θηλυκοῦ *Ἀράκλαινα*.

Ἡσαίας (ὁ). Μόνον καλογηρικόν. Τοῦτο ἔφερεν ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πανοριμίτου Ἡσαίας ὁ ἐξ Ὀλύμπου Καρπάθου (1874-1878). Ἡ μνήμη Ἡσαίου τοῦ Προφήτου τῇ 9ῃ Μαΐου.

Θ

Θανάσης (ὁ). Βλ. Ἀθανάσιος.

Θανασία (ἡ). Βλ. Ἀθανασία.

Θαρρινὸς (ὁ). Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Θαρρινάκι* (τό). Θηλ. *Θαρρινῆ* ἄνευ μεγεθυντ. Ὑποκορ. *Θαρρινιὸ* (τό). Μὲ τὴν ἐπωνυμίαν *Θαρρινὸς* ὑπάρχει πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων ἐξωκλήσι εἰς τὴν ΒΔ πλευρὰν τοῦ λόφου τῆς ἀκροπόλεως (Κάστρου), ὅπερ πρὸ τεσσαρακονταετίας καὶ πλέον ἀνεκαινίσθη ἐκ θεμελίων καὶ ἐμεγεθύθη ὑπὸ τῆς μακαρίτιδος συμπολιτίδος μας *Χαριτωμένης Γεωργ. Χαζηωάννου* τὸ γένος *Γιαννεσκῆ*. Καὶ εἰς τὴν *Ρόδον*, ὅπως ἔχομεν μάθει, ὑπάρχει *Μονὴ* τιμωμένη ἐπ' ὄνοματι *Μιχαὴλ* τοῦ *Ταξιάρχου* μὲ τὴν ἐπωνυμίαν: *Θάρρι* (τό)³. Οἱ *Θαρρινοὶ* ἑορτάζουν τῶν *Ταξιαρχῶν* τῇ 8ῃ *Νοεμβρίου*.

Θεανὼ (ἡ). Κοινῶς *Θεανὸ* (τό). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν.

1. Ὁ ἰδιωματικὸς τύπος Ἄης *Νουλιᾶς* προῆλθεν ὡς ἐξῆς: Ἄγιον Ἡλία > Ἄγι-Ἡλιᾶ > Ἄι-νἩλιᾶ > Ἄι *Νουλιᾶ* (ἀπὸ τροπὴν τοῦ *ι* εἰς *ου*, λόγῳ ἐπιδράσεως τῶν παρακειμένων συμφόρων) καὶ ἐκ τοῦ τελευταίου ἡ ὀνομαστικὴ Ἄης *Νουλιᾶς*. Τὸν τύπον Ἄης *Νουλιᾶς*, ἐκ Σύμης, βλ. εἰς Ἱστορικὸν Λεξικὸν ὑπὸ τὸ λῆμμα Ἄγι-Ἡλίας.

2. Βλ. *ΝΙΚΗΤΑ ΧΑΒΙΑΡΑ*, ἔ.δ. σ. 19-50.

3. Βλ. *Χρ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ*, ἔ.δ. σ. 30 καὶ 177.

Θέκλα (ή). Ἀπὸ τὰ μοναδικά. Ἡ μνήμη τῆς Ἀγίας Θέκλας τῆ 24ῃ Σεπτεμβρίου.

Θεμιστοκλῆς (ό). Πολὺ σπάνιον, ἐκ τῶν νεωτέρων. Ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου Θεμιστοκλέους τῆ 21ῃ Δεκεμβρίου.

Θεοδόσης (ό). Βλ. Θεοδόσιος.

Θεοδοσία (ή). Βλ. Θεοδόσιος.

Θεοδόσιος (ό). Ὅχι πολὺ συνηθισμένον καὶ ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Κοινῶς Θεοδόσης (ό). Ὑποκορ. Θεοδοσό, Θεοδοσάκι καὶ Θεοδοσανί (τό). Τὸ τελευταῖον ἐκ τοῦ θηλ. Θεοδόσανα. Τὸ ὑποκορ. Θεοδοσό (τό) ἀπαντᾷ καὶ ὡς β' ἐπώνυμον: Τοῦ Θεοδοσοῦ. Θηλ. Θεοδοσία. Ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου τῆ 11ῃ Ἰανουαρίου, τῆς δὲ Θεοδοσίας τῆς μάρτυρος τῆ 29ῃ Μαΐου.

Θεοδότη (ή). Σύγχρονον, ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ ὑποκοριστικοῦ. Ἡ μνήμη τῆς Ὀσίας Θεοδότης συνεορτάζεται μετὰ τῶν Ἀγίων τέκνων της, Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων, τῆ 1ῃ Νοεμβρίου.

Θεοδώρα (ή). Βλ. Θεόδωρος.

Θεόδωρος (ό). Κοινῶς Θεοδωρῆς. Μεγεθ. Θεοδώρα (ή) ἐπὶ ἀρρένων, ἔπερ ἀπαντᾷ καὶ ὡς β' ἐπώνυμον: Τῆς Θεοδώρας. Ὑποκορ. Θεοδωριό καὶ Θεοδωράκι (τό). Θηλ. Θεοδώρα καὶ Θεοδώρα (ή). Ὡς θηλ. ἀπαντᾷ καὶ τὸ συγκεκριμένον Δώρα, διὰ τὸ ὁποῖον βλέπε καὶ Λωροθέα. Τῶν Ἀγίων Θεοδώρων Τήρωνος καὶ Στρατηλάτου ἡ μνήμη τῆ 17ῃ Φεβρουαρίου καὶ τῷ Σαββάτῳ τῆς Α' Ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν.

Θεοκτίστη (ή). Κοινῶς Θεοκτίστη. Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ, ὑποκοριστικοῦ καὶ ἀρσενικοῦ. Ἡ μνήμη τῆς Ἀγίας Θεοκτίστης, θυγατρὸς τῆς Ἀγίας Ἀθανασίας, τῆ 31ῃ Ἰανουαρίου καὶ Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας τῆ 9ῃ Νοεμβρίου.

Θεολογία (ή). Βλ. Θεολόγος.

Θεολόγος (ό). Κοινῶς Θεολόος. Μεγεθ. Θεολόγα καὶ Θεολογάρα (ή), ἐπὶ ἀρρένων. Ὑποκορ. Θεολογιό καὶ Θεολιό καὶ Θεολογάκι (τό). Θηλ. Θεολογία, κοινῶς Θεολοία. Πρὸς τιμὴν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ὑπάρχει ἐξωκκλήσιον μὲ μικρὸν κελλίον, στέρναν καὶ κυπαρίσσι, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἄης Θεολόος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὁμώνυμον τοπωνύμιον. Ἐχομεν ἐπίσης καὶ ἕτερον ἐξωκκλήσιον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀποστόλου, υἱοῦ τοῦ Ζεβεδαίου, εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἀθερίνα (ή), τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν ὁ Ἄης Γιάννης τῆς Ἀθερίνας. Ἡ μνήμη τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆ 26ῃ Σεπτεμβρίου καὶ τῆ 8ῃ Μαΐου.

Θεοφάνης (ό). Ὅχι ἐν πολλῇ χρήσει, ἄνευ μεγεθυντικοῦ, ὑποκοριστικοῦ καὶ θηλυκοῦ. Ἡ μνήμη τοῦ Ὁσίου Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ τῆ 11ῃ Ὀκτωβρίου, τοῦ δὲ Θεοφάνους τοῦ Ὁμολογητοῦ τῆ 12ῃ Μαρτίου.

Θεοφανῶ (ή). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ἀντ' αὐτοῦ ἀπαντᾷ καὶ Φανῆ (ή),

δ.ι. Αί φέρουσαι τὸ ὄνομα Θεοφανῶ ἐορτάζουν τῇ 6ῃ Ἰανουαρίου κατὰ τὰ Ἅγια Θεοφάνεια καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης Θεοφανοῦς τῆς θαυματουργοῦ τῇ 16ῃ Δεκεμβρίου.

Θεόφιλος καὶ Θεοφίλης (ὁ). Ἀπὸ τὰ σπάνια, ἴσως εἰσηγμένον ἐξωθεν, ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. Θεοφιλάκι καὶ Θεοφιλιό (τό). Θηλ. Θεοφιλοῦ καὶ Θεοφιλία. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Θεοφίλου, ἐνὸς τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων, τῇ 9ῃ Μαρτίου.

Θεοχάρης (ὁ). Ἐκ τοῦ Θεὸς καὶ Χάρις, τῶν δύο αὐτῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐννοιῶν.

Θεράπων (ὁ). Κοινῶς Θεράτος. Σύγχρονον, μοναδικόν. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Θεράποντος τῇ 27ῃ Μαΐου.

Θεοδωρῆς (ὁ), Θεοδώρα (ἡ). Βλ. Θεόδωρος.

Θολοία (ἡ). Βλ. Θεολόγος.

Θολός (ὁ). Βλ. Θεολόγος.

Θουμᾶς (ὁ). Βλ. Θωμᾶς.

Θρασύβουλος (ὁ). Σύγχρονον, σπάνιον ὡς προχριστιανικόν, ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ θηλυκοῦ. Ὑποκορ. Θρασυβουλιό καὶ Θρασυβουλάκι (τό).

Θωμαῆ καὶ Θωμαῖς (ἡ). Βλ. Θωμᾶς. Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Θωμαΐδος τῇ 14ῃ Ἀπριλίου.

Θωμᾶς (ὁ). Κοινῶς Θουμᾶς. Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. Θουμαδί (τό). Θηλ. Θωμαῖς καὶ Θωμαῆ, ἀπὸ τὰ σπάνια ἕμως. Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ ὑπάρχει ἐξωκλήσιον εἰς τὸ προάστιον τὸ Πέδι, παρὰ τὴν θάλασσαν, ὑπὸ τὸ ἱερὸν τοῦ ὁποίου ἀναβλύζει ὑφάλμυρον ὕδωρ, δι' ὃ καὶ παρ' αὐτὸ ὑπάρχει *Λευκαδεῖο*¹. Ἡ μνήμη Θωμᾶ τοῦ Ἀποστόλου τῇ Κυριακῇ τοῦ Ἀντιπάσχα καὶ τῇ 6ῃ Ὀκτωβρίου. Οἱ Θωμάδες ἐορτάζουν τὴν Κυριακὴν τοῦ Ἀντιπάσχα.

I

Ἰάκωβος (ὁ). Κοινῶς *Γιάκουμος*² καὶ *Γιακουμῆς*³. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Μεγεθυντικόν καὶ θηλυκὸν ἐλλείπουν. Ὑποκορ. *Γιακουμάκι* (τό). Ἡ μνήμη Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, ἐκ τῶν 12 Ἀποστόλων, τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου.

Ἰγνάτιος (ὁ). Μόνον ὡς καλογηρικόν. Πρβλ. Ἰγνάτιος ὁ ἐξ Ἀστυπαλαίας, Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πανορμίτου (1896-1918). Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου τῇ 20ῃ Δεκεμβρίου.

Ἰερόθεος (ὁ). Μόνον ὡς καλογηρικόν. Πρβλ. Ἰερόθεος Φωτίου ἢ Φωτιά-

1. Τόπος ὅπου αἱ γυναῖκες πλύνουσαι λευκαίνουν τὰ ρούχα.

2. Ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν Giacomo.

3. Ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν Giacomino, τὸ ὁποῖον εἶναι ὑποκορ. τοῦ Giacomo: Γιακουμῆνος—Γιακουμῆς, ὅπως Κωνσταντῖνος—Κωνσταντῆς.

δης ἢ Μαρκονῆς, Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πανορμίτου (1839-1859). Τοῦ Ἀγίου Ἱεροθέου, Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν, ἡ μνήμη τῇ 4ῃ Ὀκτωβρίου.

Ἰουλία (ἡ). Ἀπὸ τὰ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ ὑποκοριστικοῦ. Τὸ ἀρσενικὸν Ἰούλιος δὲν ἀπαντᾷ. Ἡ μνήμη τῆς Ἀγ. Ἰουλιανῆς τῇ 21ῃ Δ/βρίου.

Ἰσαβέλ-λα καὶ Σαβέλ-λα (ἡ)¹. Νεοφανές, εἰσαχθὲν ἐξωθεν.

Ἰσίδωρος (ὁ). Βλ. Σιδερῆς.

Ἰωακείμ (ὁ). Μόνον ὡς καλογηρικόν. Κοινῶς *Γιακείμης (ὁ)*. Σήμερον ἐλλείπει.

Ἰωνᾶς (ὁ) Μόνον ὡς καλογηρικόν. Πρβλ. Ἰωνᾶς, Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ρουκουιῶτου, ἐπὶ τῆς ἡγουμενείας τοῦ ὁποίου ἡργυρώθη ἡ μεγάλη εἰκὼν τοῦ Ἀρχαγγέλου, ἐν ἔτει ἀφλδ' (1734), διὰ χειρὸς Ἰωάννου, ὅπως ἀναφέρει ἡ ἐπὶ τῆς σπάθης του ἐπιγραφή. Ἡ μνήμη Ἰωνᾶ τοῦ Προφήτου τῇ 21ῃ Σεπτεμβρίου.

Ἰωάννα (ἡ). Βλ. Ἰωάννης.

Ἰωάννης (ὁ). Κοινῶς *Γιάν-νης*. Πολύχρηστον, ἐπειδὴ οἱ Συμαῖοι πρὸς τὸν Πρόδρομον καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην, Α' ἐξάδελφον τοῦ Σωτῆρος, τρέφουν μεγάλην εὐλάβειαν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐπ' ὄνοματί του ἔχουν καθιερώσει καὶ τὸν καθεδρικὸν των ναὸν ἐν Αἰγιαλῶ. Ἐπίσης ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ἀγίου τοῦτου ὑπάρχουν τρία ἐξωκλήσια, τὰ ἐξῆς: 1) Ὁ Ἄγιος *Γιάν-νης* τοῦ *Πεδιοῦ*, 2) Ὁ Ἄγιος *Γιάν-νης* τῆς *Νερῶς* καὶ 3) Ὁ Ἄγιος *Γιάν-νης* τῆς *Τσαγοῦας*. Μεγεθ. *Γιάν-νος*, *Γιάν-ναρος (ὁ)*, *Γιαν-νάρα (ἡ)* ἐπὶ ἀρρένων, *Γιάν-νουκ-κ'ας*, *Γιαν-νᾶς*, *Γιαν-νίκος*, *Γιαν-νέσκος*, *Γιαν-νακάσος*, *Γιαν-ναρῶς (ὁ)*. Τὰ πέντε τελευταῖα ἀπαντοῦν καὶ ὡς ἐπώνυμα. Ὑποκορ. *Γιαν-νί*, *Γιαν-νιό*, *Γιαν-νάκι*, *Γιαν-νούρι* καὶ *Γιαν-νουρι (τό)*. Ὡς θηλ. Ἰωάννα. Τὸ Γιαννούλα εἶναι ἀσύνηθες. Ἐν συνθέσει μὲ τὸ Παπᾶς, Διάκος καὶ Χατζῆς ἀπαντοῦν τὰ ἐπώνυμα: *Παπαϊωάννου*, *Παπαγιάν-νης*, *Διακογιάν-νης*, *Χατζηϊωάννου* καὶ *Χατζηγιάν-νης*. Γιάννηδες καὶ Ἰωάννες ἐορτάζουν τῇ 7ῃ Ἰανουαρίου.

Ἰωσήφ (ὁ). Καλογηρικόν. Πρβλ. Ἱερομόναχος Ἰωσήφ, Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Ρουκουιῶτου (1785-1789). Τὸ *Σήφης (ὁ)*, ὅπερ ἴσως εἶναι παρεφθαρμένος τύπος τοῦ Ἰωσήφ, ἀπαντᾷ σήμερον μόνον ὡς ἐπώνυμον μὲ ὑποκορ. *Σηφάκι (τό)*. Ἡ μνήμη Ἰωσήφ τοῦ μάρτυρος τῇ 3ῃ Νοεμβρίου, τοῦ Μνήστορος τῇ Κυριακῇ μετὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν, τοῦ Ὑμνογράφου τῇ 3ῃ Ἀπριλίου, τοῦ Θεσσαλονικῆς τῇ 14ῃ Ἰουλίου, τοῦ ἀπὸ Ἀριμαθαίας τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων καὶ τοῦ Παγκάλου τῇ Ἀγία καὶ Μεγάλῃ Δευτέρᾳ.

Κ

Καθολικὴ (ἡ). Μὲ τὴν ἐπωνυμίαν *Παναγιὰ ἡ Καθολικὴ* ὑπάρχει ἐξωκλήσιον. Ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ τοπωνύμιον. Μεγεθ. *Καθολικά* καὶ *Καθολικάρα (ἡ)*.

1. Ἐκ τοῦ ἰταλ. Isabella.

ύποκορ. *Καθολικάκι* και *Καθολικιό* (τό). Οί Καθολικές εορτάζουν τῇ 15ῃ Αὐγούστου, ἐπέτειον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Καῦλ-λιωτής (ό). Μὲ τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην ὑπάρχει ἐξωκλήσιον, εἰς τὴν περιφέρειαν *Καθιῳτίσ-σα*, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Ὡς βαπτιστικὸν ὄνομα εἶναι ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, δι' αὐτὸ και δὲν ἔχει μεγεθυντικόν. Ὑποκορ. *Καῦλ-λιωτάκι* (τό). Οἱ φέροντες τὸ ὄνομα εορτάζουν τῶν Ταξιαρχῶν τῇ 8ῃ Νοεμβρίου.

Καλή (ἦ)¹. Σπάνιον, εἰσαχθὲν ἐξωθεν, ἴσως ἐκ Τήλου, Καλύμνου ἢ Καρπάθου, ὅπου εἶναι πολύχρηστον². Τούτου ὑποκορ. *Καλιό* (τό), *Καλίτσα* (ἦ) και *Καλιτοί* (τό). Πρβλ. και τὴν ἔκφρασιν: Ὁ Ἀδωνῆς και τὸ Καλιτοί. Τούτους ἢ παράδοσις τοὺς θέλει ἀδελφοὺς ἐκ Καρπάθου, τυφλοὺς ἀμφοτέρους ἢ μόνον τὸν ἕνα, ἀλληλοδοηγούμενους και ἐπαιτοῦντας. Δι' αὐτὸ και ἡ ἀνωτέρω ἔκφρασις λέγεται σκωπτικῶς κυρίως διὰ δύο πρόσωπα παρουσιαζόμενα ἀχώριστα εἰς τὰς συναναστροφάς των. Λέγεται ἐπίσης διὰ τὸν πολὺ στενὸν σύνδεσμον μεταξύ ἀνδρῶν, ἀρραβωνιασμένων, στενῶν φίλων κ.τ.δ.

Καλ-λιόπη (ἦ). Πολυσυνήθιστον. Μεγεθ. *Καλ-λιοπάρα* (ἦ). Ὑποκορ. *Καλ-λιοπιό* και *Καλ-λιοπάκι* (τό). Ἡ μνήμη τῆς Ἀγίας Καλλιόπης τῇ 8ῃ Ἰουνίου.

Καλ-λιρρόη (ἦ). Ἀπὸ τὰ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν. Ὑποκορ. *Καλ-λιοράκι* και *Καλ-λιοριό* (τό)³.

Κάλ-λιστος (ό). Μόνον ὡς καλογηρικόν. Πρβλ. Κάλλιστος Κακακίος, Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πανορμίτου, ἀδελφὸς τοῦ Νεοφύτου Α', μετὰ τοῦ ὁποίου συνηγομένευσεν ἀπὸ τοῦ 1777-1788. Τοῦ Ὁσίου Καλλίστου ἡ μνήμη τῇ 22ῃ Νοεμβρίου.

Καλοδοῦκας (ό). Ὁ Καλὸς Δούκας, ἀφοῦ, ὡς ἀλλαχοῦ εἶπομεν, Δούκες και Δούκισσαι κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὰς νήσους ὑπῆρχον πολλοί. Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ, ἴσως ἐπειδὴ τὸ ἴδιον παρουσιάζεται ὡς τοιοῦτον. Ὑποκορ. *Καλοδοικιό* και *Καλοδοικάκι* (τό). Θηλ. *Καλοδοῦκαινα* (ἦ) ἄνευ μεγεθυντικοῦ και ὑποκοριστικοῦ. Μερικοί, ἐτυμολογοῦντες αὐτὸ ἐκ τοῦ καλὸς+Λουκάς, τὸ θέλουν *Καλολούκας*. Ἴσως ἐπειδὴ οἱ Καλοδοῦκηδες εορτάζουν τοῦ Ἀγίου και Εὐαγγελιστοῦ Λουκά τῇ 18ῃ Ὀκτωβρίου⁴.

Κατερίνα (ἦ). Ἀντὶ Αἰκατερίνη. Μεγεθ. δὲν ὑπάρχει, διότι φαίνεται ὡς

1. Τὸ ὄνομα Καλή και τὰ σύνθετά του (Κυρακαλή, Κατακάλη, Καλάννα, Ἐπτάκαλη κλ.) εἶναι συνηθέστατα εἰς τὸ Βυζάντιον. Καλή ἐλέγετο ἡ ἀδελφὴ τοῦ Θεοδώρου Στουδίτου. Βλ. Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ, Βυζαντινὰ και νεοελληνικὰ ὀνόματα γυναικῶν, Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος (1929), σ. 119.

2. Εἰς Κάρπαθον ἀπαντᾷ μετὰ πολλὰ ὑποκοριστικά. Βλ. Μ. Γ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ ΝΟΥΓΑΡΟΥ, ἔ.δ. σ. 141.

3. Κατ' ἀναγραμματισμόν.

4. Ὁ συσχετισμὸς πρὸς τὸν Εὐαγγελιστὴν μόνον πρὸς εορτασμόν.

τοιούτον. Ὑποκορ. *Κατερινιὸ καὶ Κατερινάκι (τό)*. Ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης ἔχομεν ἐξωκκλησίον ἀνακαινισθὲν ἐσχάτως ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Κατσαρᾶ (Παπακώστα). Τὸ *Κατίγκω (ή)* ἀντὶ τοῦ Αἰκατερίνη τυγχάνει σπάνιον, ὡς ξένον, καὶ δὲν ἔχει μεγεθυντικὰ καὶ ὑποκοριστικά. Ἐπίσης παρείσακτον ἐξώθεν τυγχάνει καὶ τὸ *Κατίνα (ή)* καὶ ὡς ἐκ τούτου σπάνιον. Τούτου ὑποκορ. *Κατινάκι καὶ Κατινιὸ (τό)*. Παρὰ Συμαίοις *κατίνα (ή)* συνηθίζεται νὰ λέγεται καὶ ἡ κλειδαριά. Ἡ μνήμη τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης τῇ 25ῃ Νοεμβρίου.

Κατίγκω (ή). Βλ. Κατερίνα.

Κατίνα (ή). Βλ. Κατερίνα.

Κεριακὸς (ὀ), Κεριακὴ (ή). Βλ. Κυριάκος.

Κικιλία (ή). Βλ. Φιλῆμων.

Κίμος (ὀ). Βλ. Κίμων.

Κίμων (ὀ). Κοινῶς *Κίμος*. Μοναδικόν, σύγχρονον.

Κλεάνθη (ή). Κοινῶς *Κλεάτ-τ'η*. Ἀπὸ τὰ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν, ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Κλεατ-τ'ιὸ καὶ Κλεατ-τ'άκι (τό)*. Τὸ ἀρσ. *Κλεάνθης* δὲν ἀπαντᾷ.

Κλεάτ-τ'η (ή). Βλ. Κλεάνθη.

Κλειὸ (ή)¹. Ἀπὸ τὰ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ ὑποκοριστικοῦ.

Κλεονίκη (ή). Σύγχρονον, σπάνιον, με ὑποκορ. *Κλεονικιὸ (τό)*. Τῆς Ἀγίας Κλεονίκης μάρτυρος ἡ μνήμη τῇ 3ῃ Μαρτίου.

Κλεοπάτρα (ή). Καὶ αὐτὸ σπάνιον, ὡς προχριστιανικόν. Ἀπαντᾷ καὶ συγκεκριμένον: *Πάτρα καὶ Πατρόνα (ή)*, ἄ.λ.

Κλήμης (ὀ). Ἀπὸ τὰ σπάνια καὶ αὐτὸ καὶ ὡς ἐκ τούτου μεγεθυντικὰ καὶ ὑποκοριστικὰ ἐλλείπουν. Ἡ μνήμη Κλήμεντος Πάπα Ρώμης τῇ 24ῃ Νοεμβρίου καὶ Κλήμεντος ἱερομάρτυρος τῇ 23ῃ Ἰανουαρίου.

Κοκ-κ'ιμίδης (ὀ). Ὑποκορ. *Κοκ-κ'ιμιδιὸ (τό)*. Μὲ τὴν ἐπωνυμίαν *Κοκ-κ'ιμίδης* ὑπάρχει πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἱστορημένον μονόδριον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὀμωνύμου θρούς, με ἀρκετὰ καλογηρικὰ κελλιὰ καὶ στέρνες, τὸ ὅποσον κατὰ τὰ παλαιὰ χρόνια θὰ ἐξηρημάτισε καλογηρικὸν ἡσυχαστήριον, εἰς περιοχὴν δίδουσαν τὴν ἐντύπωσιν μικροῦ κάστρου².

Κοκκώνα (ή)³. Μεγεθυντικὸν δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Κοκκωνιὸ καὶ Κοκ-*

1. Μία τῶν ἐννέα Μουσῶν.

2. Ὁ ΚΟΚΚΩΝΟΣ ΣΙΜΩΝΙΑΝΣ (Συμαίς σ. 104-105) γράφει: «Εἰς τὴν θέσιν ἐνεκρίθησαν οἱ ἐχθροί, ἠγέρθη καὶς ὑπὸ τῶν κατοίκων ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ, πρὸς δόξαν Θεοῦ, διὰ τὸ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν χυθὲν Μηδικὸν αἷμα (παράγοντες αὐτὸ ἐκ τοῦ ἐρυθροῦ καὶ Μῆδος), Μήδους γὰρ οἱ κάτοικοι τοὺς Ἀγαρηνοὺς καλοῦσιν. Ὑστερον δὲ Κοκκωνομῆδην καὶ Κοκκιμῆδην μετωνόμασαν».

3. Ἀπὸ τὴν προσφάνησιν, ποῦ προηγεῖτο τοῦ βαπτιστικοῦ ὀνόματος τῶν δεσποινῶν τῶν ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν π.χ. Κοκκώνα Ἀγγελική.

κώνιο (τό). Τὸ τελευταῖον ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: Τοῦ Κοκκόνιου.

Κόμισσα (ή). Κοινῶς *Κουμίστα*¹. Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Κουμιστιὸ καὶ Κουμιστάκι (τό)*. Εἰς τὸ παρελθὸν ὑπῆρχε καὶ τὸ θηλυκὸν *Κουμιστάδαινα*, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ *Καλοδοῦκαινα (ή)*, ἴσως ὡς μεγεθυντικόν, τὸ ὁποῖον ὁμῶς σήμερον δὲν ἀπαντᾷ. Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου τὸ ὑποκορ. *Κουμισταδαινὶ (τό)*.

Κονόμος (ό).² Ἀπὸ τὰ πολλὰ σπάνια. Ὑποκορ. *Κονομάκι (τό)*, τὸ ὁποῖον ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: Τοῦ Κονομακιοῦ.

Κουμίτσα (ή). Βλ. Κόμισσα.

Κομνηνῆς (ό). Ἀπὸ τὰ σπάνια. Παρεῖσακτον, πιθανῶς ἐκ Καρπάθου, ὅπου τυγχάνει πολὺχρηστον, διὰ τῶν ἐν Σύμῃ ἐγκατεστημένων πολλῶν Καρπαθίων. Φαίνεται δὲ νὰ εἶναι παρεφθαρμένος τύπος τοῦ Κομνηνός. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον.

Κυρὰ (ή). Ἦκούετο εἰς τὸ παρελθὸν, ἐδίδοτο δὲ πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας. Μὲ τὴν ἐπωνυμίαν *Παναγιὰ ἡ Κυρὰ* ὑπῆρχεν ἐξωκκλήσιον ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως τῆς νήσου (τοῦ Κάστρου)³.

Κυριακὴ (ή). Βλ. Κυριακός.

Κυριακός (ό). Κοινῶς *Κεριακός* καὶ ἐσχάτως *Κεριάκος*. Μεγεθ. *Κεριακά (ή)* ἐπὶ ἀρρένων. Ὑποκορ. *Κεριακάκι (τό)*. Θηλ. *Κυριακὴ*, κοινῶς *Κεριακὴ* καὶ *Κεριακούλ-λα (ή)*, κατὰ μίμησιν πρὸς τὰ εἰς οὐλ-λα ροδίτικα χαϊδευτικά. Ἐκ τοῦ τελευταίου ἕτερα ὑποκοριστικά: *Κεριακούλ-λὶ καὶ Κεριακούλ-λάκι (τό)*. Πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Κυριακῆς ὑπάρχει ἐξωκκλήσιον εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος τοῦ *Νιβορείου*⁴. Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Κυριακῆς τῇ 7ῇ Ἰουλίου.

Κύριλ-λος (ό). Κυρίως ὡς καλογηρικόν. Πρβλ. Κύριλλος Καντουίας, Ἠγούμενος τῆς Μονῆς Ρουκουιῶτου (1828-1838). Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τῇ 18ῃ Ἰανουαρίου.

Κωνσταντῖνος (ό). Κοινῶς *Κωσταδῆς*. Μεγεθ. *Κωστάδα* καὶ *Κωσταδάρα (ή)* ἐπὶ ἀρρένων. Ἐκ τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν δύο τούτων μεγεθυντικῶν προέρχεται τὸ θηλυκὸν *Κωσταδάρα*⁵, ὅπερ ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον:

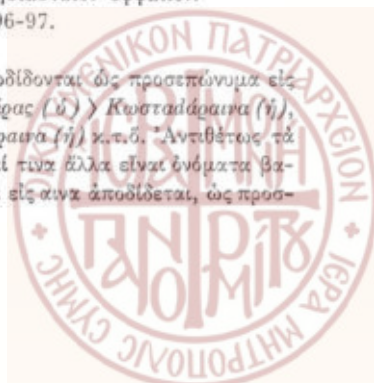
1. Ἐὰν πράγματι προέρχεται ἀπὸ τὸ Κόμισσα, εἶναι κατάλοιπον τῆς Φραγκοκρατίας ἐπὶ τῆς νήσου, ὅπως τὸ Δούκαινα, Καλοδοῦκας κ.τ.δ.

2. Ἀντὶ Οἰκονόμος, προελθὸν ἀπὸ τὸ σχετικὸν ἐκκλησιαστικὸν ὄφρικιον.

3. Περὶ αὐτοῦ βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ. σ. 96-97.

4. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ.σ. 112-113.

5. Τὰ θηλυκὰ εἰς *αινα*, ποὺ δὲν εἶναι βαπτιστικά, ἀποδίδονται ὡς προσεπώνυμα εἰς τὰς συζύγους, ἐκ τοῦ ἐπωνύμου τοῦ συζύγου, Πρβλ. *Κωσταδάρας (ύ)* > *Κωσταδάρα* (ή), *Χαδζηνικόλας (ό)* > *Χαδζηνικόλαινα (ή)*, *Γλάρος (ό)* > *Γλάρα* (ή) κ.τ.δ. Ἀντιθέτως τὰ Ἄστρά(δ)αινα, Δούκαινα, Καλοδοῦκαινα, Κουμίτσαινα (ή) καὶ τινὰ ἄλλα εἶναι ὀνόματα βαπτιστικά. Εἰς τὰ θήλεα τέκνα τῶν ἔχουσῶν τὰ προσεπώνυμα εἰς *αινα* ἀποδίδεται, ὡς προσ-

Τῆς Κωσταδάρανας. Ὑποκορ. Κωσταδίό, Κωσταδάκι καὶ Κωσταδινί (τό). Θηλυκά: Κωσταδίνα καὶ Κωσταδινιά, ἐκ τῶν σπανίων ὅμως. Ἐν χρήσει μεγάλη ἀπαντᾷ καὶ τὸ Κώστας (ό) μὲ ὑποκορ. Κωστί, Κωστιό, Κωστάκι καὶ Κωστε-τ'ί (τό). Ἀκούεται καὶ τὸ Κωστῆς (ό). Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου (τὸ Ἑλένης δὲν ἀκούεται) ὑπάρχει μονύδριον μὲ περιοχὴν περιβαλλομένην ἀπὸ ὑψηλὸν περίβολον, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχουν καὶ καλογηρικὰ κελλιά, γεγονόςς τὸ ὁποῖον δικαιολογεῖ τὴν γνώμην ὅτι τὸ μονύδριον τοῦτο ὑπῆρξεν ἡσυχαστήριον Πατέρων. Ἡ μνήμη τῶν Ἁγίων θεοσέπτων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τῇ 21ῃ Μαΐου. Εἰς τὴν περιοχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει τὸ μονύδριον τοῦτο, ἡ ὁποία λέγεται Τσαγοιά, ῥεεὶ τρεχάμενο νερό. Τὸ νερὸ αὐτὸ ἡ συμαϊκὴ παράδοσις τὸ θέλει νὰ ἀναβλύξῃ ἀπὸ τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης. Ἀπόδειξις, λέγει ἡ αὐτὴ παράδοσις, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ λάκκου, ὅπου συγκεντροῦται τὸ νερὸ, ἐφάνησαν νὰ ἐπιπλέουν θαλάσσια φύκια. Ἄλλη παράδοσις, διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ ἴδιον συμπέρασμα, λέγει ὅτι ἀπὸ τὸ φρίος (βάραθρον), τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται ὄχι μακρὰν τῆς περιοχῆς τοῦ μονυδρίου, εἰς τὴν θέσιν Κοκ-κ'νοχ-χωράφι, ἐρρίφθη κάποτε κορμὸς δένδρου, ὁ ὁποῖος ἐφάνη εἰς τὴν κάτωθι τῆς τοποθεσίας ταύτης θάλασσαν τοῦ ὄρμου τοῦ Ἁγίου Βασιλείου. Κατ' ἄλλην παράδοσιν, τὸ διὰ τοῦ βαράθρου ριφθὲν δὲν ἦτο κορμὸς δένδρου, ἀλλὰ τὸ δοξάρι λύρας βοσκοῦ.

Κωσταδῆς (ό). Βλ. Κωνσταντῖνος.

Κωσταδίνα (ἡ). Βλ. Κωνσταντῖνος.

Λ

Λάζαρος (ό). Κοινῶς Λάδζαρος. Ἀπὸ τὰ πολλὰ σπάνια. Ὑποκορ. Λαδζαρί καὶ Λαδζαράκι (τό)¹.

Λαβριανὸς (ό). Ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἴσως ὁποῖος ἐγεννᾶτο ἀνήμερα τὴν Λαμπρὴν (τὸ Πάσχα)². Ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον. Εἰς τὰ παιδικὰ μου χρόνια ἤκουα εἰς τὴν γειτονίαν μας καὶ τὸ θηλ. Λαβριανούδαινα.

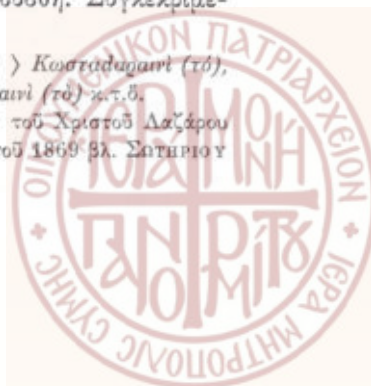
Λάβρος (ό). Ἄνευ μεγεθ. Ὑποκορ. Λαβράκι (τό). Θηλ. Λάβρανα, τοῦ ὁποῖου ὑποκορ. Λαβραϊνί (τό). Ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: Τοῦ Λάβρου καὶ Τοῦ Λαβραϊνοῦ.

Λεδῆς (ό). Μεγεθ. Λέδος (ό) καὶ ὑποκορ. Λεδάκι (τό), ἐξ οὗ τὸ ἐπώνυμον: Τοῦ Λεδακιοῦ. Ἐν Τήλῳ τὸ ἤκουσα Λιοδῆς (ό) καὶ Λιοδάκι (τό). Ἀντὶ Λεόντιος (ό), τὸ ὁποῖον ὅμως μόνον ὡς καλογηρικὸν ἠκούσθη. Συγκεκριμέ-

ἐπώνυμον, παράγωγον λήγον εἰς νι. Πρβλ. Κωσταδάρανα (ἡ) > Κωσταδάρανι (τό), Χαδζηρικόλαινα (ἡ) > Χαδζηρικόλαινι (τό), Γλάρανα (ἡ) > Γλαρανί (τό) κ.τ.δ.

1. Περὶ τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου καὶ τετραήμερου φίλου τοῦ Χριστοῦ Λαζάρου ἀνεγερθέντος παραπήγματος κατὰ τὸν μεγάλον λεγόμενον σεισμόν τοῦ 1869-71. ΣΠΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.ἀ. σ. 14-15.

2. Πρβλ. καὶ Σ. ΜΕΝΑΡΟΥ, ἔ. ἀ. σ. 260.

Μ

Μαγδαληνή (ή). Ἀπὸ τὰ σπάνια μὲ μόνον ὑποκορ. *Μαγδαληνὸ* (τό).

Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Μαγδαληνῆς τῆς Μυροφόρου τῆ 22α Ἰουλίου.

Μαγαφοῦ (ή). Εἰσηγμένον ἀπὸ τὴν Κάρπαθον, ὅπου εἶναι πολὺχρηστον. Τὸ ἀρσενικὸν *Μαγαφᾶς*¹ ἀπαντᾷ ὡς ἐπώνυμον.

Μακάριος (ὀ). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια μὲ μόνον ὑποκορ. *Μακαριάκι* (τό). Ὡς καλογηρικόν, εὐχρηστον. Πρβλ. Μακάριος Α' ὁ Συμαῖος, Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πανορμίτου (1860-1866), Μακάριος Β' ὁ ἐκ Νισύρου, Ἡγούμενος καὶ οὗτος τῆς Μονῆς Πανορμίτου (1879-1890) καὶ Μακάριος Γ' ὁ Μπάρβας, ἐκ Σύμης, Ἡγούμενος τῆς αὐτῆς Μονῆς (1920-1924) καὶ τῆς Μονῆς Ρουκουνώτου (1934-1945). Ἡ μνήμη τῶν Ὁσίων Πατέρων Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρείας τῆ 19ῃ Ἰανουαρίου.

Μανόλης (ὀ). Βλ. Ἐμμανουήλ.

Μαργαρίτα (ή)². Ἀπὸ τὰ σπάνια μὲ ὑποκορ. *Μαργαριτάκι* (τό). Ὡς μοναδικὸν ἠκούετο καὶ *Μαργαρό* (τό). Εἰς Πάτμον ἀπαντᾷ ὡς ὑποκορ. *Μαργαριτό* (τό). Τὸ ἀρσ. *Μαργαρίτης* ἀπαντᾷ μόνον ὡς ἐπώνυμον.

Μαρέτ-τ'α (ή)³. ἠκούετο εἰς τὰ παιδικὰ μου χρόνια μὲ ὑποκορ. *Μαρετ-τ'ι* (τό). Σήμερον ὅμως δὲν ἀπαντᾷ.

Μαρία (ή). Κοινῶς *Μαριά*. Πολυσυνήθιστον πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας.

Μαριάνθη (ή). Κοινῶς *Μαριάτ-τ'η*. Ὑποκορ. *Μαριατ-τ'ιὸ* καὶ *Μαριατ-τ'άκι* (τό). Οἱ Μαριάνθες ἐορτάζουν τῆς Παναγίας τῆ 15ῃ Αὐγούστου.

Μαριάτ-τ'η (ή). Βλ. Μαριάνθη.

Μαρίνα (ή). Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Εἰς Κάρπαθον ἀπαντᾷ *Μαρηνία* (ή). Ὑποκορ. *Μαρινάκι* καὶ *Μαρινιὸ* (τό). Τὸ ἀρσ. Μαρίνος δὲν ἀπαντᾷ. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἔξω τοῦ Κάστρου ὑπῆρχε παλαιὸν ἐξωκκλησιάκι τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης μὲ τὴν ἐπωνυμίαν: Ἡ Ἀὰ Μαρίνα ἢ Ἡ Ἀη Μαρίνα τοῦ Κάστρου, πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ ἄλλα τέσσαρα ἐξωκλήσια τῆς αὐτῆς Ἁγίας: Τοῦ Πεδιοῦ, ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου μὲ τὴν Ἀγίαν ἐρημονησίδος, Τοῦ Λυενιοῦ, ἐνθα ἐλειτούργησε, κατὰ τὴν πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως περίοδον, Σχολὴ ἀνωτέρας μορφώσεως ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Σχολὴ τῆς Ἁγίας Μαρίνας⁴, Τοῦ Πο-

1. Ἐπώνυμον ὀνομαστῆς οἰκογενείας τοῦ Βυζαντίου δοθὲν διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὡς βαπτιστικόν. Ἐξ αὐτοῦ τὸ Μαγαφοῦ ὡς βαπτιστικὸν διὰ θήλαα. Εἰς Κάρπαθον καὶ Κέφισον ἀπαντᾷ καὶ Μαγαφούλλα (ή), εἰς δὲ τὰ Μάσαρη τῆς Ρόδου Μαγαφουλλί (τό).

2. Ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον ἄνθος. Κατὰ τὸν Αθ. ΜΗΟΥΤΟΥΡΑΝ, ἔ.ἀ. σ. 42 καὶ 120, κατὰ μέρος ἐκ τοῦ Μαργαριτῶ (ή) καὶ κατὰ μέρος ἐκ τοῦ ξενικοῦ Margueritte.

3. Ἀπὸ τὸ ἰταλικὸν Marietta, μὲ ἀποβολὴν τοῦ ἡμιφώνου.

4. Περὶ τῆς Σχολῆς ταύτης βλ.: ΜΙΧΑΗΛ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΟΣ, Ἡ Σχολὴ τῆς Ἁγίας Μαρίνης, Φυτῶριον διδασκάλων τοῦ Ἐθνους, Δωδεκάνησος Ἀθηνῶν, Ἔτος 1 (1954), σφ. 19-20, ΙΩΑΝΝΟΥ Μ. ΧΑΤΖΗΘΩΤΗ, Τὸ Χρονικὸ τῆς Σχολῆς Ἁγίας Μαρίνας Σύμης (1765-

τιοῦ καὶ *Τῆς Νεράς*. Τὸ τοῦ Κάστρου κατεκρημνίσθη ὑπὸ τῶν Ἰταλογερμανῶν, κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, διὰ στρατηγικούς δῆθεν λόγους, ὅπως ἔλεγον. Ἡ μνήμη τῆς Ἀγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης τῇ 17ῃ Ἰουλίου.

Μᾶρκος (ὁ). Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Μαρκάκι, Μαρκί καὶ Μαρκούλ-λιο (τό)*. Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ἡ μνήμη τῇ 25ῃ Ἀπριλίου.

Ματθίλδη (ἡ)¹. Κοινῶς *Ματίρδη*, εἰσαχθὲν ἐξῶθεν. Ἰσως θηλ. τοῦ Ματθαῖος.

Ματρώνα (ἡ). Ἀπὸ τὰ σπάνια μὲ μόνον ὑποκορ. *Ματρωνί (τό)*. Ἡ μνήμη Ματρώνης τῆς Ὀσίας τῇ 9ῃ Νοεμβρίου καὶ Ματρώνης τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 27ῃ Μαρτίου.

Μεθόδιος (ὁ). Ἀπαντᾷ μόνον εἰς ἀγάμους κληρικούς. Ἡ μνήμη Μεθοδίου τοῦ Ὁμολογητοῦ τῇ 14ῃ Ἰουνίου καὶ Μεθοδίου Πατάρων τοῦ ἱερομάρτυρος τῇ 20ῃ Ἰουνίου.

Μελέτιος (ὁ). Καὶ αὐτὸ μόνον εἰς ἀγάμους κληρικούς ἀπαντᾷ. Μελετίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας ἡ μνήμη τῇ 12ῃ Φεβρουαρίου.

Μερκούρης (ὁ). Βλ. Μερκούριος.

Μερκούριος (ὁ). Κοινῶς *Μερκούρης*. Μεγεθ. *Μερκούρα (ἡ)*, ἐπὶ ἀρρέων, καὶ *Μερκουράς (ὁ)*. Ὑποκορ. *Μερκουριό καὶ Μερκουράκι (τό)*. Θηλ. ἀνύπαρκτον. Ἐσχάτως μερικοὶ ἀπέβαλον τὸ βαπτιστικὸν Μερκούριος καὶ χρησιμοποιοῦν ἀντ' αὐτοῦ τὸ Ἑρμῆς ἐκ τοῦ λατινικοῦ δῆθεν Mercurius. Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγίου μάρτυρος Μερκουρίου ὑπάρχει ἐπὶ τῆς ΒΔ πλευρᾶς τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος *Νιθορειός* καὶ ἀκριβῶς παρὰ τὴν θέσιν Ὑψηλὰ *γοεμ-μάρια* ἐξωκκλησίον φερόμενον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἄης *Μερκούρης*, ἐξ οὗ καὶ τὸ τοπωνύμιον. Ἡ μνήμη Μερκουρίου μάρτυρος τῇ 25ῃ Νοεμβρίου.

Μερόπη καὶ Μυρόπη (ἡ). Ἀπὸ τὰ σπάνια μὲ μόνον ὑποκορ. *Μεροπιό καὶ Μεροπάκι (τό)*. Ἡ μνήμη τῆς Ἀγίας Μερόπης τῇ 2ῃ Δεκεμβρίου.

Μηνᾶς (ὁ). Παρείσακτον ἐκ Καρπάθου, ὅπου τυγχάνει πολύχρηστον. Ὑποκορ. *Μηναδί (τό)*. Ἡ μνήμη Μηνᾶ τοῦ μάρτυρος τῇ 11ῃ Νοεμβρίου καὶ Μηνᾶ τοῦ καλλικελάδου τῇ 10ῃ Δεκεμβρίου.

Μητροφάνης (ὁ). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Μητροφανιό καὶ Μητροφανάκι (τό)*. Μητροφάνους Κωνπόλεως ἡ μνήμη τῇ 4ῃ Ἰουνίου.

Μιλιά (ἡ). Βλ. Αἰμιλία.

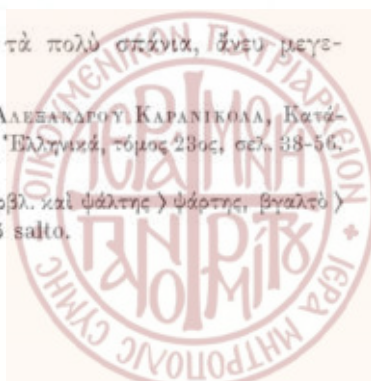
Μιλιανός (ὁ). Βλ. Αἰμιλιανός.

Μιλτιάδης (ὁ). Κοινῶς *Μιρτιάδης*². Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ἄνευ μεγε-

1821), Δωδεκανησιακά, τόμος Α' (1966), τεύχ. 1 καὶ ΛΑΕΣΑΚΑΡΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Κατάλογος χειρογράφων προερχομένων ἐκ τῆς Σχολῆς Σόμης, Ἑλληνικά, τόμος 23ος, σελ. 38-56.

1. Ἄγια τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

2. Κατὰ τροπὴν τοῦ συμπλέγματος λτ εἰς ρτ. Πρβλ. καὶ φάττη > φάσττη, βγαττό > βγαρτό, σάλτος (ὁ) > σάρτος = πήδημα, ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ salto.

θουντικού. Ὑποκορ. *Μιρτιαδιό* καὶ *Μιρτιαδάκι* (τό). Ἐσχάτως ἀπαντᾷ καὶ *Μίρτος* (ό). Βλ. καὶ *Μυρτιάδης*.

Μιχαήλ (ό). Κοινῶς *Μιχάλης*. Ἀποδίδεται ὡς βαπτιστικὸν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχαγγέλου *Μιχαήλ*. Μεγεθ. *Μιχάλαρος* (ό), *Μιχάλα* (ή) ἐπὶ ἀρρένων, *Μιχαλᾶς*, *Μιχαλιός* καὶ *Μιχαλάδος* (ό). Τὸ τελευταῖον ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον. Ὑποκοριστικὰ-χαϊδευτικά: *Μιχαῆλος* (ό), *Μιχαλάκος* (ό), *Μιχαλιό* καὶ *Μιχαλούρι* (τό). Τὸ θηλ. *Μιχαλοῦ* ἀπαντᾷ μόνον ἐν τῇ παροιμίᾳ: *Χρωστᾷ τῆς Μιχαλοῦς*, ἣτις λέγεται ἐπὶ ἀνισορρόπων. Ἐπίσης ἠκούετο καὶ τὸ *Μίχος* καὶ *Μιχᾶς* (ό), ἴσως ὅμως ὡς σκωπτικά. Ἀπαντᾷ καὶ τὸ *Μιχελ-λῆς* καὶ *Μουχελ-λῆς* (ό)¹. Ὑπὸ τὸν ἀρχικὸν τοῦ τύπου *Μιχαήλ* ἀπαντᾷ μόνον ἐν συνθέσει μετὰ τοῦ Παπᾶς καὶ Χατζῆς. Πρβλ. *Παπαμιχαήλ*, *Χατζημιχαήλ*, ἅτινα ἀπαντοῦν καὶ ὡς ἐπώνυμα. Ὡς ἐπώνυμον ἀπαντᾷ καὶ τὸ *Μιχαλαργιᾶς* (ό). Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀρχαγγέλου *Μιχαήλ* ὑπάρχουν ἐν Σύμῃ: Ἡ *Μεγάλῃ Μονῇ* τοῦ Πανορμίτου, πολιοῦχου Σύμης καὶ πάσης Δωδεκανήσου², ἡ *Μονῇ* τοῦ Ρουκουνιώτου (ό *Μιχαήλης*)³ καὶ ἑπτὰ ἀκόμη ἐξωκκλήσια εἰς διαφόρους ἐξοχικὰς θέσεις, τὰ ἐξῆς: Ὁ *Μιχαήλης* τοῦ *Νιθορειοῦ*, ὁ *Θαρωνός*, ὁ *Περιβλιώτης*, ὁ *Αἰλακιώτης*, ὁ *Κοκ-κ'ιμήδης*, ὁ *Καῖλ-λιώτης* καὶ ὁ *Κουρουνιώτης*. Διὰ τῶν ἑννέα δὲ αὐτῶν *Μιχαήληδων*, τοὺς ὁποίους οἱ *Συμαῖοι* καλοῦν καὶ *Ἀ(δ)έρφια* τοῦ *Παερμιώτη*, ἀναπαριστῶνται τὰ ἑννέα τάγματα τῶν Ἀγγέλων: Ἀγγελοὶ, Ἀρχάγγελοι, Θρόνοι, Δυνάμεις, Ἀρχαί, Κυριότητες, Ἐξουσίαι, Χερουβείμ, Σεραφείμ. Ἡ ἐπέτειος τοῦ Ταξιάρχου, ὑφ' ὅλας τὰς ἀνωτέρω ἐπωνυμίας, τῇ 8ῃ Νοεμβρίου. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μυχοῦ τοῦ λιμένος τοῦ *Νιθορειοῦ* ὑπάρχει καὶ ἄλλο ἐξωκκλήσάκι ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὁσίου *Μιχαήλ Συνάδων*⁴, τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη τῇ 23ῃ Μαΐου.

Μιχάλης (ό). Βλ. *Μιχαήλ*.

Μιχελ-λῆς καὶ Μουχελ-λῆς (ό). Βλ. *Μιχαήλ*.

Μοσκοπιᾶ (ή). Παρεῖσακτον ἐξωθεν, ἀντὶ *Μοσκοβία* (ή). ἠκούετο

1. Ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν *Michelino*, ὑποκορ. τοῦ *Michele*: *Μιχαῆλιος* — *Μιχελῆς*, ὅπως *Γιακουμῖνος* — *Γιακουμῆς*, *Κωνσταντῖνος* — *Κωνσταντῆς*.

2. Περὶ τῆς μονῆς ταύτης βλ.: ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΧΑΒΙΑΡΑ, *Περιγραφή ἱστορικῆ καὶ τοπογραφικῆ τῆς ἐν Πανόρμῳ Σύμης ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ τοῦ ἐπιλεγόμενου Πανορμίτου*, ἐν Σάμῳ 1911, ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Ὁ Πανορμίτης πολιοῦχος Σύμης καὶ πάσης Δωδεκανήσου, *Συμαϊκὸν Βῆμα*, περίοδος Β', ἔτος 2 (1947), φ. 111, ΜΙΧΑΗΛ ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΟΣ, Ὁ Πανορμίτης καὶ ἡ περιώνυμος μονὴ του, Ἀθήναι 1961 καὶ ἸΩΑΝΝΟΥ Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ, Τὸ Μοναστήρι τοῦ Πανορμίτη στὴ Σύμη, Ἑλλάδα, Ἰούλιος 1963, σ. 51.

3. Περὶ τῆς μονῆς Ρουκουνιώτου βλ.: ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Ἡ Μεγάλῃ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ Μιχαήλ Ρουκουνιώτου, κοινῶς *Μιχαήλη*, ἐν Σύμῃ, *Συμαϊκὸν Βῆμα*, περίοδος Β', ἔτος 8 (1953), φ. 174-178 καὶ 185-188 καὶ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΕΚΚΤΟΥ, Ἡ ἐν Σύμῃ Ἱερὰ Σταυροπηγιακῇ καὶ Πατριαρχικῇ μονῇ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ τοῦ Ρουκουνιώτου, Ρόδος 1961.

4. Περὶ αὐτοῦ βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ. σ. 116-117.

εις τὰ παιδικὰ μου χρόνια, σήμερον ἀμφιβάλλω ἂν ἀπαντᾷ. Ἦκούετο καὶ ὡς β' ἐπώνυμον: *Τῆς Μοσκοπιᾶς*. Ὑποκορ. *Μοσκοπιῖδι (τό)*. Τὰ ἀρσενικά *Μοσκόβης* καὶ *Μοσχόβης* ἀπαντοῦν μέχρι σήμερον ὡς ἐπώνυμα.

Μυρόπη (ή). Βλ. *Μερόπη*.

Μυροφόρα (ή). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ἴσως δὲ καὶ μοναδικόν, παρειακτον ἐξ Ὑδρας πιθανόν. Ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ ὑποκοριστικοῦ. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: *Μυροφόρου*. Ἡ μνήμη τῶν Ἁγίων Μυροφόρων Γυναικῶν τῇ β' Κυριακῇ τοῦ Πάσχα. Ὁ ἱερός ἐνοριακὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου εἰς τὴν ἄνω πόλιν (τὸ *Χωριό*) ἀρχικῶς ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἁγίων Μυροφόρων Γυναικῶν. Βλ. *Δημήτριος*.

Μυρτιά (ή). Ἀντὶ τοῦ Μυρσίνη (ή)· τὸ φυτὸν μυρσίνη παρὰ Συμαιοὺς λέγεται *μυρτιά (ή)*, οἱ δὲ καρποὶ τῆς μυρτιάς λέγονται *μύρτα (τά)*. Εἶναι ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ἄνευ μεγεθυντικοῦ καὶ ὑποκοριστικοῦ. Ἐξ αὐτοῦ παρετυμολογικῶς τὸ *Μυρτιάδης*¹. Αἱ φέρουσαι τὸ ὄνομα ἐορτάζουν τῇ 15ῃ Αὐγούστου, ὅτε πανηγυρίζει τὸ ἐξωκλήσιον τῆς *Παναγιᾶς τῆς Μυρταριώτισσας*².

Μυρτιάδης (ό). Βλ. *Μυρτιά* καὶ *Μιλτιάδης*.

N

Νεόφυτος (ό). Ἀπαντᾷ μόνον εἰς ἀγάμους κληρικούς. Πρβλ. τοὺς Ἦγουμένους τῆς Μονῆς Πανορμίτου: 1) Νεόφυτον Α' *Κακακίον* (1775-1793), ἀδελφὸν τοῦ Καλλίστου, μεθ' οὗ συνηγουμένευσεν ἀπὸ 1777-1788, καὶ 2) Νεόφυτον Β' (1794-1838) καὶ τοὺς Ἦγουμένους τῆς Μονῆς Ρουκουνιώτου: 1) Νεόφυτον Α' *Χωματᾶν* (1738-1780), 2) Νεόφυτον Β' (1798) καὶ 3) Νεόφυτον Γ' ἐκ Τήλου (1897-1911). Νεοφύτου Μάρτυρος ἡ μνήμη τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου.

Νέστορας (ό). Βλ. *Νέστορ*.

Νέστορ (ό). Κοινῶς *Νέστορας*. Σύγχρονον, ἀπὸ τὰ σπάνια. Ὑποκορ. *Νεστοράκι* καὶ *Νεστορί (τό)*. Ἡ μνήμη Νέστορος τοῦ μάρτυρος, ὅστις ἀποκομίσας ἐκ τῆς φυλακῆς τὰς εὐχὰς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου καθεῖλε τὸν Λυαῖον, ἐπιτεθεὶς κατ' αὐτοῦ καὶ ἀναφωνήσας τὸ «Θεὲ Δημητρίου, βοήθει μοι», τῇ 27ῃ Ὀκτωβρίου.

Νίκανδρος (ό). Μόνον ὡς καλογηρικόν. Πρβλ. Νίκανδρος ὁ Φιλάδελφος, Ἦγούμενος Πανορμίτου (1866-1872). Ἁγίου Νικάνδρου ἡ μνήμη τῇ 5ῃ Ἰουνίου.

Νικήτας (ό). Ἐν μεγάλῃ χρήσει, δι' ἧ καὶ ἡ παροιμία: "Ὅπου Συμιακὸς Νικήτας καὶ ὄπου Χιώτης Παιδελλῆς. Μεγεθ. *Νικήταρος καὶ Νικήταρος (ό)*. Ὑποκορ. *Νικητιό*, *Νικητάκι* καὶ *Νικηταρί (τό)*. Εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθόν ἴσως νὰ ὑπῆρξε καὶ τὸ θηλ. *Νικητά(ό)αινα*. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου μεγα-

1. Βλ. καὶ τὴν σημείωσιν ἀρ. 2 τῆς σ. 38 τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ λ. *Μιλτιάδης*.

2. Ἡ ἐπωνυμία ἀπὸ τὸ τοπωνύμιον *μυρτάρι (τό)*.

λομάρτυρος Νικήτα υπάρχουν τρία έξωκλήσια, τὰ ἐξῆς: 1) Εἰς τὸ μέσα Ξί-
σος, 2) εἰς Κωτικά καὶ 3) κάτω ἀπὸ τὸ Παναγίδι τοῦ Σταυροῦ τοῦ Πολέμου,
εἰς τὸ Ἰσωμα. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων τὸ έξωκλήσιον "Ἄης Νικήτας εἰς τὰ
Κωτικά ἔχει ὑψηλὸν περίβολον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περικλείονται μερικά καλογη-
ρικά κελλάκια, γεγονός τὸ ὁποῖον δικαιολογεῖ τὴν γνώμην ὅτι εἰς τὸ ἀπώτερον
παρελθὼν τὸ μονῆριον τοῦτο ἐχρημάτισε καλογηρικὸν ἡσυχαστήριον. Τελευ-
ταῖος ἡσυχαστῆς καλόγηρος ἀπαντᾷ ὁ μεγάλοςχημος μοναχὸς Λεόντιος.
Βλ. Λεδῆς.

Νικηφόρος (ὁ). Μόνον ὡς καλογηρικὸν ὑπῆρξε. Ἡ μνήμη τοῦ μάρτυρος
Νικηφόρου τῆ 9ῃ Φεβρουαρίου.

Νικόλαος (ὁ). Κοινῶς Νικόλας, Νικολιός, Νικολέτ-τ'ος. Τὸ τελευταῖον
ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον. Ὑποκορ. Νικόλιο καὶ Νικολιό (τό), Νικολετ-τ'ί
(τό), ὕπερ ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον, Νικολάκι, Νικολαζίδι (ἐκ τοῦ ἀνυπάρ-
κτου Νικόλαρος) καὶ Νικολαζανί (τό), ἐκ τοῦ Νικολάραϊνα (ἦ). Ἀπαντοῦν καὶ
Νικολός καὶ Νικολαδζῆς (ὁ). Τὸ τελευταῖον ὡς σκωπτικόν. Ἐπ' ὀνόματι
τοῦ Ἁγίου Νικολάου, προστάτου τῶν ναυτικῶν, ὑπάρχει ἐνοριακὸς ναὸς εἰς
τὴν ἄνω πόλιν¹ καθὼς καὶ ἐξ έξωκκλησάκια τὰ ἐξῆς: 1) Ὁ "Ἄης Νικό-
λας τοῦ Πεδιοῦ, 2) ὁ "Ἄης Νικόλας τοῦ Στενοῦ, 3) ὁ "Ἄης Νικόλας τοῦ
Ξισοῦ, 4) ὁ "Ἄης Νικόλας τῆς Τσαγοῦας, 5) ὁ "Ἄης Νικόλας τῆς Κεφαλῆς
καὶ 6) εἰς τὸ Ὁξω Ξίσος ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ μονηρίου Περιβηλιώτης.
Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Νικολάου τῆ 6ῃ Δεκεμβρίου.

Νικόλας, Νικολιός, Νικολέτ-τ'ος (ὁ). Βλ. Νικόλαος.

Νιορδάνης (ὁ). Σπάνιον ἀντὶ Ἰορδάνης. Ὅποιος ἐγεννᾶτο ἀνήμερα
τῶν Φώτων. Ἐκ τοῦ Ἀπολυτικίου τῆς ἑορτῆς²: Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζο-
μένου σου Κύριε... Διὰ τοῦτο οἱ Νιορδάνηδες ἑορτάζουν τὴν ἡμέραν τῶν Θεο-
φανείων. Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. Νιορδανιό (τό).

Νούφρης (ὁ). Συγχεκομμένος τύπος τοῦ Ὀνούφριος. Βλ. Ρούφνης.

Ξ

Ξανθὴ (ἡ). Κοινῶς Ξατ-τ'ή³. Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια. Τὸ ἄρσ. Ξανθός, κοι-
νῶς Ξατ-τ'ός, ἀπαντᾷ μόνον ὡς ἐπώνυμον.

Ξανθίπη (ἡ). Κοινῶς Ξατ-τ'ίπη. Καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὰ σπάνια μὲ μόνον ὑπο-
κοριστικὸν Ξατ-τ'ίπιό (τό). Τῆς Ἁγίας Ξανθίπης ἡ μνήμη τῆ 23ῃ Σ/βρίου.

Ξατ-τ'ή (ἡ). Βλ. Ξανθὴ.

Ξατ-τ'ίπη (ἡ). Βλ. Ξανθίπη.

Ξένη (ἡ). Ὅχι πολύχρηστον, μὲ ὑποκοριστικὸν Ξενιό καὶ Ξενάκι (τό).

Ἡ μνήμη τῆς Ὁσίας Ξένης, πρότερον Εὐσεβίας, τῆ 24ῃ Ἰανουαρίου.

1. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ. σ. 62-64.

2. Πρβλ. καὶ Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ, ἔ.δ. σ. 269

3. Ἐκ τοῦ χρόματος.

Ξενοφός (ὁ). Βλ. Ξενοφῶν.

Ξενοφῶν (ὁ). Κοινῶς Ξενοφός. Καί αὐτὸ ἀπὸ τὰ σπάνια. Τοῦ ὀσίου Ξενοφῶντος ἡ μνήμη τῇ 26ῃ Ἰανουαρίου.

Ο

Ὀλγα (ἡ). Σύγχρονον, ἀπὸ τὰ σπάνια, εἰσαχθὲν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς βασιλείας Ὀλγας.

Ὀμηρος (ὁ). Ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν.

Ὀνούφριος (ὁ). Βλ. Νούφρης καὶ Ρούφνης.

Π

Παγώνα (ἡ)¹. Κοινῶς *Παύνα*. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Ὑποκοριστικῶς ἀπαντᾷ μόνον ὡς προσεπώνυμον: *Τοῦ Παωνιοῦ*.

Παδελ-λῆς (ὁ). Βλ. Παντελεήμων.

Παερμιώτης (ὁ). Βλ. Πανορμίτης.

Παναγιά (ἡ). Βλ. Παναγιώτης.

Παναγιώτης (ὁ). Συνήθως ὅποιος συμπέση νὰ γεννηθῇ ἀνήμερα τῆς Παναγίας (15 Αὐγούστου). Μεγεθ. *Παναγιωτάρα (ἡ)*, ἐπὶ ἀρρένων, καὶ *Πανάγος (ὁ)*. Ὑποκορ. *Παναγιωτιδὸ* καὶ *Παναωτιδὸ*, *Παναγιωτάκι* καὶ *Παναωτάκι (τό)*. Θηλ. *Παναγιώτα (ἡ)* καὶ μοναδικῶς ἐσχάτως *Παναγιά (ἡ)*. Ἀπαντοῦν καὶ τὰ *Παναῆς* καὶ *Πανάος (ὁ)*. Ἐπ' ὄνοματι τῆς Παναγίας ὑπῆρχεν ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως Σύμης (τοῦ Κάστρου) ἀρχαία ἐνοριακὴ ἐκκλησία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: *Ἡ Με(γ)άλῃ Παναγιά τοῦ Κάστρου*, τὴν ὁποίαν οἱ Ἰταλογερμανοὶ, φεύγοντες ἐκ Σύμης κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἀνετίναξαν τῇ 24ῃ Σεπτεμβρίου 1944. Σήμερον ἔχει μετασκηνοθῆ εἰς τὴν μεγάλην θολωτὴν αἴθουσαν τῆς ἄλλοτε Ἑλληνικῆς Σχολῆς καὶ πρῶην ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου². Ἐκτὸς τοῦ ἐνοριακοῦ τούτου ναοῦ τῆς Μεγάλῃς Παναγίας διατηροῦμεν καὶ τρεῖς ἄλλους ἐνοριακοὺς ναοὺς εἰς μνήμην τῆς Θεομήτορος: τὴν *Παναγιά-δὴβ-Βαγγελίστρα*, εἰς θέσιν *Χαράνι*, τὴν *Παναγιά-δὴλ-Λεμονήτισσα* (Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου) καὶ τὴν *Παναγιά-δὴλ-Χαρτωμένη*³ καθὼς καὶ εἴκοσι δύο ἐξωκκλησιάκια. Οἱ Παναγιῶτες ἐορτάζουν κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῇ 15ῃ Αὐγούστου.

Παναῆς καὶ Πανάος (ὁ). Βλ. Παναγιώτης.

Πανορμίτης (ὁ). Κοινῶς *Παερμιώτης*. Νεοφανές, διδόμενον πρὸς τιμὴν

1. Ἐκ λήμματος πηγῶν. Βλ. ΑΘ. ΜΗΟΥΤΟΥΡΑ, ἔ.ἀ. σ. 134, καὶ ΣΤ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.ἀ. σ. 354.

2. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Ἡ Μεγάλῃ Παναγιά τοῦ Κάστρου τῆς Σύμης, Ἀθήναι 1946 καὶ Τοῦ αὐτοῦ, Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Σομαίων, 1962, σ. 41 κ.ἐξ.

3. Περὶ τῶν τριῶν αὐτῶν ναῶν βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.ἀ. σ. 28-39 καὶ 56-59.

τῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ Μονῆς Πανορμίτου. Οἱ *Παρομιώτηδες* ἐορτάζουν κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἐορτῆς τῆς Μονῆς ταύτης τῇ 8ῃ Νοεμβρίου.

Παντελεήμων (ὁ). Κοινῶς *Παδελ-λῆς*. Μεγεθ. *Παδελ-λάρα* καὶ *Παδέλ-λα (ῆ)*, ἀμφότερα ἐπὶ ἀρρένων, καὶ *Παδέλ-λος (ὁ)*. Ὑποκορ. *Παδελ-λιό*, *Παδελ-λάκι* καὶ *Παδελ-λάριο (τό)*. Ἀπαντᾷ καὶ *Παδέλ-λος (ὁ)* ἀντὶ Παντολέων, ὅπως ὀνομάζετο πρὸ τοῦ βαπτίσματός του ὁ ἱαματικός Παντελεήμων. Τὸ Παντελεήμων δὲν ἀκούεται. Θηλ. δὲν ἀπαντᾷ. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος ὑπάρχει μικρὸς ἐνοριακὸς ναὸς εἰς τὴν ἄνω πόλιν παρὰ τὴν θέσιν *Βιγλί*¹ καθὼς καὶ ἐξωκκλησιάκι εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὄρου τῆς *Νανοῦς*². Σχετικὴ μὲ τὸν ἱαματικὸν Ἅγιον εἶναι ἡ παροιμία: *Κοτσοί, στραβοὶ στὸν Ἀη-βα-δελέμονα*. Ἐπίσης τὸ κατωτέρω δίστιχον:

*Παδελεμονάκιμ-μου, γιὰ τὸ τῶ-βονεμένο,
καὶ γιά τρεφέ μου κ' ἔμμονοῦ τὸν-ἐδικόμ-μου πόνο.*

Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος καὶ ἱαματικοῦ Παντελεήμονος τῇ 27ῃ Ἰουλίου.

Παρασκευᾶς (ὁ). Κοινῶς *Παρασκευᾶς*. Βλ. *Παρασκευή*.

Παρασκευᾶς καὶ Παρασκευῆ (ῆ). Βλ. *Παρασκευή*.

Παρασκευῆ (ῆ). Κοινῶς *Παρασκευῆ*. Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Παρασκευογυλ-λάκι*, *Παρασκευογυλ-λι* καὶ *Παρασκευογυλ-λιό (τό)*, ἐκ τοῦ ἐξωθεν εἰσαχθέντος *Παρασκευούλ-λα (ῆ)*. Ἀπαντᾷ καὶ τὸ ἀρσ. *Παρασκευᾶς*, κοινῶς *Παρασκευᾶς*. Ἄντ' αὐτοῦ ἀπαντᾷ καὶ τὸ *Παράσχος*, κοινῶς *Παράσκος*, ἕ.λ. Ἡ μνήμη τῆς ὁσιομάρτυρος Ἁγίας Παρασκευῆς τῇ 26ῃ Ἰουλίου.

Παράσκος (ὁ). Βλ. *Παράσχος*.

Παράσχος (ὁ). Κοινῶς *Παράσκος*. Ἴσως ἀντὶ τοῦ Παρασκευᾶς. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως νὰ προέρχεται καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικλήσεως: *Παράσχου, Κύριε*³. Ὑποκορ. *Παρασάκι (τό)*. Οἱ *Παράσχοι* ἐορτάζουν τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Πάτρα (ῆ). Βλ. *Κλεοπάτρα*.

Πατρόνα (ῆ). Ἀπὸ τὰ σπάνια. Μερικοὶ τὸ ἀντικαθιστοῦν μὲ τὸ *Κλεοπάτρα* καὶ συγκεκριμένως *Πάτρα*. Πιθανὸν ὅμως νὰ προῆλθε παρετυμολογικῶς ἐκ τοῦ *Ματρώνα*. Τῆς Ὀσίας *Ματρώνης* ἡ μνήμη τῇ 9ῃ Νοεμβρίου καὶ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 27ῃ Μαρτίου. Εἰς τὰ παιδικὰ μας χρόνια ἠκούετο καὶ *Πάτρανα (ῆ)* μὲ ὑποκορ. *Πατρανί (τό)*, ἅτινα ἀπαντοῦσαν καὶ ὡς προσεπώνυμα.

Παυλῆς (ὁ). Βλ. *Παῦλος*.

Παῦλος (ὁ). Κοινῶς *Παυλῆς* μὲ μόνον ὑποκορ. *Παυλιό* καὶ *Παυλίκα (τό)*.

1. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἕ.ἀ. σ. 64-66.

2. Βλ. ΝΙΚΗΤΑ ΧΑΒΙΑΡΑ, ἕ.ἀ. σ. 66-68.

3. Πρβλ. καὶ Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΥ, ἕ.ἀ. σ. 269.

Ἐπέτειος ἑορτὴ ἡ μνήμη Πέτρου καὶ Παύλου τῶν Ἀποστόλων τῇ 29ῃ Ἰουνίου.

Πάχος (ὁ). Ἀντὶ Παχώμιος, ὅπερ δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Παχὶ (τό) καὶ Παχάκι (τό)*. Τὸ Πάχος ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον. Ὅσιου Παχωμίου τοῦ Μεγάλου ἡ μνήμη τῇ 15ῃ Μαΐου.

Παώνα (ἡ). Βλ. Παγώνα.

Πελαγία (ἡ). Κοινῶς *Πλα(γ)ία*¹ με ὑποκορ. *Πλαῖο*, ἀσυνίζητον, καὶ *Πλαῖ (τό)*. Ἡ μνήμη τῆς Ὅσιας Πελαγίας τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου καὶ Πελαγίας τῆς μάρτυρος τῇ 4ῃ Μαΐου.

Περικλῆς (ὁ). Ἀπὸ τὰ σπάνια, ὡς προχριστιανικόν.

Περιξενιὸ (τό). Διὰ θήλαα. Μοναδικόν, ἐκ τῶν συγχρόνων. Πιθανόν σημερον νὰ μὴ ἀπαντᾷ. Ἀγνοοῦμεν τίνας εἶναι παρερθημενός τύπος. Ἴσως νὰ εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ ὀνόματος Πολυξένη: *Πολυξενιὸ* > *Περιξενιὸ (τό)*.

Πέρος (ὁ)². Ἀντὶ Πέτρος. Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Περούλ-λι(τό)*, ἐξ οὗ ἐπώνυμον: *Τοῦ Περούλ-λιού* καὶ ἐξ αὐτοῦ θηλυκόν: *Περούλ-λαινα (ἡ)*.

Πέτρος (ὁ). Μεγεθ. *Πετράσκος (ὁ)*. Ὑποκορ. *Πετρί καὶ Πετράκι (τό)*. Βλ. καὶ *Πέρος*. Πέτρου καὶ Παύλου τῶν Ἀποστόλων ἡ μνήμη τῇ 29ῃ Ἰουνίου.

Πιπίνα (ἡ)³. Σύγχρονον, σπάνιον. Τὸ ἀρσ. Πιπίνος δὲν ἀπαντᾷ.

Πλαῖα (ἡ). Βλ. Πελαγία.

Πλούταρχος (ὁ). Ἀπὸ τὰ μοναδικά, σύγχρονον.

Πολ-λοχρόνης (ὁ). Βλ. Πολυχρόνιος.

Πολ-λύδωρος (ὁ). Βλ. Πολύδωρος.

Πολ-λύκαρπος (ὁ). Βλ. Πολύκαρπος.

Πολ-λυξένη (ἡ). Βλ. Πολυξένη.

Πολύδωρος (ὁ). Κοινῶς *Πολ-λύδωρος*. Ἀπὸ τὰ μοναδικά, σύγχρονον. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Πολυδώρου τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου.

Πολύκαρπος (ὁ). Κοινῶς *Πολ-λύκαρπος*. Σύγχρονον ἀπὸ τὰ σπάνια. Πολυκάριου Συμόνης ἡ μνήμη τῇ 23ῃ Φεβρουαρίου.

Πολυξένη (ἡ). Κοινῶς *Πολ-λυξένη*. Ἀπὸ τὰ σπάνια με ὑποκορ. *Πολ-λυξενιὸ καὶ Πολ-λυξενάκι(τό)*. Τῆς Ἁγίας Πολυξένης ἡ μνήμη τῇ 23ῃ Σεπτεμβρίου.

Πολυχρόνιος (ὁ)⁴. Κοινῶς *Πολ-λοχρόνης*. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: *Τοῦ Πολ-λοχρονιού*.

1. Παρετυμολογικῶς πρὸς τὸ πλάγιος-πλαγία.

2. Ἀπὸ τὸ ἰταλικὸν *Piero*. Ὁ Λθ. ΜΠΟΥΤΟΥΡΑΣ, ἔ.ἀ. σ. 121, τὸ συσχετίζει πρὸς τὸ γαλλικὸν *Pierre*.

3. Ἀπὸ τὸ ἰταλικὸν *Perina*, ὑποκοριστικὸν τοῦ *Giuseppina*. Εἰσαχθὴ πιθανότατα ἐκ Χάλκης, ὅπου ἀπαντᾷ ὡς βαπτιστικὸν καὶ τὸ ἀρσ. Πιπίνος, δοθέν πρὸς τιμὴν τοῦ ἥρωος τῆς Ἐπαναστάσεως. Πρβλ. εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον καὶ τὸ βαπτιστικὸν *Κεοάρας*, δοθέν ἕνα τιμηθῆ ὁ θρυλικὸς πυρπολητής.

4. Ἐκ λήμ. πολυχρονῶ, ζῶ πολλά χρόνια. Βλ. Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, ἔ.ἀ.σ. 372. Τὸ ὄνομα ἀπαντᾷ ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος. Βλ. ΣΤ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.ἀ.σ. 358.

Προκόπης (ὁ), Προκοπία (ἡ). Βλ. Προκόπιος.

Προκόπιος (ὁ). Κοινῶς *Προκόπης* μεῖ μόνον ὑποκορ. *Προκοπάκι (τό)*. Θηλ. *Προκοπία* μεῖ μεγεθ. *Προκοπίαρα (ἡ)* καὶ ὑποκορ. *Προκοπιάκι (τό)*. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου ὑπάρχει ἐξωκκλησάκι μετὴν ἐπωνυμίαν Ἐως *Προκόπης*. Ἐξ αὐτοῦ καὶ τὸ τοπωνύμιον. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Προκοπίου τῇ 8ῃ Ἰουλίου. Εἰς τὰ παλαιὰ χρόνια οἱ νοτάριοι (συμβολαιογράφοι), προκειμένου νὰ συντάξουν προικοσύμφωνον, ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὃ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου γίνεται μνεῖα πρὸς τὸν Κύριον καὶ τοῦ μεγαλομάρτυρος Ἁγίου Προκοπίου, ὅπως πρεσβείαις αὐτοῦ δοθῇ προκοπὴ βίου εἰς τοὺς νεονύμφους, τὸν Ἅγιον Προκόπιον ἐπεκαλοῦντο εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ προικοσυμφώνου. Οἱ δὲ μελισσοουργοὶ Σύμης, κατὰ καθιερωμένην συνθήειαν, ἔπρεπεν ἀνήμερα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου νὰ προβοῦν εἰς τὸ πρῶτο κόψιμο τοῦ μελιούτων, ἐπικαλούμενοι συγχρόνως τὸν Ἅγιον, ὅπως, κατὰ τὸν τρυγητόν, προκόψουν εἰς ποσότητα.

Ρ

Ροδιά (ἡ)¹. Σύγχρονον, ἀπὸ τὰ σπάνια.

Ρούφνης (ὁ)². Ἄντι Ὀνούφριος. Ὑποκορ. *Ρουφνί (τό)*. Εἰς παλαιότερας ἐποχάς, ὅτε αἱ γυναῖκες τῆς Σύμης ἠσχολοῦντο καὶ μετὴν γεωργίαν, ἀπέφευγον αὐται, κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ὀνούφριου τῇ 12ῃ Ἰουνίου, τὸ θέρισμα καὶ ἀλώνισμα τῶν σπαρτῶν των, διότι, ὡς ἔλεγον, ὁ Ἅγιος *Ρούφνης* ρουφᾷ τὰ στάχυα.

Σ

Σάββας (ὁ). Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Σαββί καὶ Σαββάκι (τό)*. Ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ μονυδρίου *Παναγιά ἢ Καβιώτισσα* (ἡ ἐπωνυμία τῆς Παναγίας ἐκ τοῦ τοπωνυμίου) ὑπάρχει ἐξωκκλησίσιον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα. Ἡ μνήμη τοῦ Ὁσίου Σάββα τοῦ ἡγιασμένου τῇ 5ῃ Δεκεμβρίου.

Σαφείρα (ἡ). Βλ. Ζαφείρα.

Σαφῶ (ἡ). Σύγχρονον, ἐκ τῶν σπανίων. Τοῦτο δίδεται ἀντὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ *Ζαφείρα (ἡ)*, ὁ.ἰ.

Σαράνης (ὁ). Ἐκ τοῦ Ἁγίου Σαράντα, οἱ Ἅγιοι Τεσσαράκοντα μάρτυρες. Ὅχι πολὺ συνηθισμένον. Πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα μαρτύρων ὑπάρχει ἐξωκκλησίσιον³ εἰς τὴν θέσιν Ἐως *Νουλιᾶς τοῦ Χωριοῦ*, ἔξωθεν τῆς ΝΔ πλευρᾶς τῆς περιοχῆς τοῦ μονυδρίου Προφήτης Ἡλίας. Σημειοῦμεν ὅτι κατὰ

1. Ἀπὸ τὸ ὀμώνυμον δένδρον, ποὺ διακρίνεται διὰ τὴν ὄραϊαν ἐμφάνισιν καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν του.

2. Ἐκ τοῦ Νούφνης (συγκεκομμένου τύπου τοῦ Ὀνούφριος) με ἀντιμετάθεσιν τῶν συμφώνων ρ καὶ ν.

3. Βλ. ΝΙΚΗΤΑ Δ. ΧΑΒΙΑΡΑ, ἔ. ἀ. σ. 52-54.

τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῶν Ἁγίων τούτων τῇ 9ῃ Μαρτίου, ἡ ὁποία μὲ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον συνέπιπτε πάντοτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ Ἐκκλησία, πρὸς τιμὴν των, διατάσσει ἀργίαν καὶ παραγγέλλει κατάλυσιν οἴνου καὶ ἐλαίου. Βάσει δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς ἐπιεικοῦς παραγγελίας ἔχει καθιερωθῆ ἀπὸ τοὺς προγόνους μας τὸ κατωτέρω δίστιχον, ὅπερ ἀκούεται καὶ σήμερον:

*Τῶν Ἁγίων Σαραάντων εἶναι,
ἃς χορέψομε-γι ἃς εἶναι.*

Καὶ ὄντως, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐτήρουν αὐστηρὰν νηστείαν κατὰ τὸ διάστημα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ ἀπέφευγον κατ' αὐτὴν κάθε διασκεδάσιν, κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τῶν Ἁγίων Σαραάντων ἐλάμβανον χώραν καὶ διασκεδάσεις καὶ χοροί¹.

Σεβαστή (ἡ). Ἀπὸ τὰ πολὺ συνηθισμένα. Ἡ προέλευσις τοῦ ἀπὸ τὸν τίτλον τῶν Ρωμαίων καὶ Βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων καὶ Ἀυτοκρατειρῶν (Augustus-Augusta, Αὐγουστος-Αὐγούστα, Σεβαστός-Σεβαστή)². Μεγεθ. Σεβαστάρα (ἡ) καὶ ὑποκορ. Σεβαστιό καὶ Σεβαστάκι (τό). Τὸ Σεβαστούλ-λα (ἡ) εἶναι παρείσακτον, ἴσως ἐκ Ρόδου, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὑποκορ. Σεβαστουλ-λί καὶ Σεβαστουλ-λάκι (τό). Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Σεβαστῆς τῇ 4ῃ Ἰουλίου. Τὸ ἀρσ. Σεβαστός, ὅπερ συνηθίζεται ἀλλαχοῦ, δὲν ἀπαντᾷ.

Σεραφεῖμ (ὁ). Κοινῶς Σεραφῆς. Σπάνιον ὡς καλογηρικὸν καὶ σπανιώτερον ὡς κοσμικόν. Ὑποκορ. Σεραφάκι (τό). Ἀλλαχοῦ οἱ φέροντες τὸ ὄνομα τοῦτο ἐορτάζουν τῶν Ταξιαρχῶν τῇ 8ῃ Νοεμβρίου, ἐνῶ ἐν Σύμῃ τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου, κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Σεραφεῖμ.

Σεραφῆς (ὁ). Βλ. Σεραφεῖμ.

Σήφης (ὁ). Βλ. Ἰωσήφ.

Σιδερῆς (ὁ). Ἀντὶ Ἰσιδώρος. Σήμερον δὲν ἀπαντᾷ. Εἰς τὸ παρελθὸν ὅμως ἴσως ὑπῆρξεν, ἀν ἐξ αὐτοῦ προῆλθε τὸ προσεπώνυμον: Τῆς Σιδεριᾶς. Ὑπάρχει καὶ τοπωνύμιον Ἄγης Σίδηρος, παρὰ τὴν τοπωνυμίαν οἱ Σάορες, χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρχη ἐκεῖ, οὔτε καὶ εἰς ἄλλο μέρος τῆς νήσου, ἐξωκλήσιον εἰς μνήμην τοῦ Ὁσίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου ἢ τοῦ ἐν Χίῳ μάρτυρος Ἰσιδώρου.

Σίμος (ὁ). Βλ. Σίμων.

Σίμων (ὁ). Κοινῶς Σίμος. Ὑποκορ. Σιμάκι (τό), ὅπερ ἀκούεται καὶ ὡς ἐπώνυμον: Τοῦ Σιμακιοῦ. Ἡ μνήμη Ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ ἢ Κανανίτου (Κανανίτης = ζηλωτής, διότι τὸ ἑβραϊκὸν Kanā = ζῆλος), ὅστις

1. Περὶ τῆς σημασίας τῆς προτροπῆς αὐτῆς βλ. ΔΗΜ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ, Ἁγία καὶ Ἁγιοι τιμωροί, Ἐπετηρὶς τοῦ Κέντρου ἐρεῖνης τῆς ἑλληνικῆς λαογραφίας, τόμ. Κ'—ΚΑ' (1967-1968), σ. 69.

2. Πρβλ. Δούκαινα καὶ Σουλτάννα ἀπὸ τοὺς τίτλους τῶν ἀρχόντων τῶν Δουκῶν καὶ Σουλτάνων.

κατά τινας ὑπῆρξεν ὁ νυμφίος τοῦ ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας γάμου, τῇ 10ῃ Μαίου.

Σμαράγδα (ἡ)¹. Ὑποκορ. *Σμαραγδί* καὶ *Σμαραγδάκι* (τό).

Σουλτάνα (ἡ). Κοινῶς *Σουρτάνα*. Ὑποκορ. *Σουρτανί* καὶ *Σουρτανάκι* (τό).

Σουσάν-να (ἡ). Εἰσηγμένον ἐξωθεν, ἀντί *Σωσάννα* (ἡ), μὲ μόνον ὑποκορ. *Σουσαν-νί* ἢ *Σουσαν-νιδό* (τό). *Σωσάννα* μία ἐκ τῶν Ἁγίων Μυροφόρων Γυναικῶν. Ἡ μνήμη τῆς τῇ β΄ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Σπυρίδων (ὁ). Κοινῶς *Σπῦρος*. Μεγεθ. *Σπυράκλα* (ἡ), ὑποκ. *Σπυρί*, *Σπυράκι* (τό). Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου τὸ εἰς *Νιβορειὸν μονῆριον Ἁγ. Σφυρίδης*.

Σταμάτης (ὁ), Σταμάτα καὶ **Σταματία (ἡ)**. Βλ. *Σταμάτιος*.

Σταμάτιος (ὁ). Κοινῶς *Σταμάτης*. Μεγεθ. *Σταμάταρος* (ὁ), ἀσυνήθιστον ὅμως (ἐν Τήλῳ συνηθίζεται). Ὑποκορ. *Σταματάκος* (ὁ). Θηλ. *Σταμάτα* καὶ *Σταματία*, τὸ δεύτερον σύγχρονον. Ἐπίσης *Σταματίνα* καὶ *Σταματινῆ* (ἡ), ὅχι ὅμως ἐν πολλῇ χρήσει. Τὸ *Σταματούλ-λα* (ἡ) ἀκούεται, ἀλλὰ τυγχάνει παρεῖσακτον ἐξωθεν. Πλέον συνηθισμένον τὸ ἐξ αὐτοῦ ὑποκορ. *Σταματουλλί* καὶ *Σταματουλλάκι* (τό). Ἐσχάτως ἀκούεται καὶ τὸ θηλ. *Στάμου* (ἡ). Ἐν Σύμῃ οἱ Σταματήδες ἐορτάζουν κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Σταματίου τῇ 16ῃ Αὐγούστου, ἐνῶ εἰς τὰς Ἀθήνας κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Ταξιάρχων τῇ 8ῃ Νοεμβρίου, ἴσως ἀπὸ τὸ «Στῶμεν καλῶς, στῶμεν μετὰ φόβου», ὅπερ ἀπρήθυσεν ὁ Ἀρχάγγελος, κατὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ἐωσφόρου, πρὸς τὰ Ἀγγελικὰ Τάγματα καὶ ἐστάθησαν ταῦτα ὅπου εὐρίσκοντο².

Στάτης (ὁ). Βλ. *Εὐστάθιος*.

Σταυριανός (ὁ). Βλ. *Σταῦρος*.

Σταῦρος (ὁ). Ἐκ τοῦ Σταυρὸς δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Μεγεθ. *Σταύρα* καὶ *Σταυράκλα* (ἡ), καὶ τὰ δύο ἐπὶ ἀρρένων. Ὑποκορ. *Σταυρί* καὶ *Σταυράκι* (τό). Τὸ θηλ. *Σταυρούλ-λα* (ἡ) ὅλως ἀσυνήθης. Τὸ μεγεθ. *Σταύρα* (ἡ), τὸ ὅποσον λέγεται ἐπὶ ἀρρένων, ἀπαντᾷ καὶ ὡς προσεπώνυμον: *Τῆς Σταύρας*. Ἀντὶ τοῦ Σταῦρος ἀκούεται καὶ *Σταυριανός* (ὁ), μὲ ὑποκορ. *Σταυριανάκι* (τό). Ἐπίσης ἀπαντᾷ καὶ τὸ *Σταυρῆς* (ὁ). Εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθὸν οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων, πρὶν ἀρχίσουν νὰ μελετοῦν τὰ μαθήματά των, ἐπεκαλοῦντο τὴν θείαν συμπαράστασιν διὰ τοῦ: *Σταυρέ, βοήθει μοι*. Παρὰ Συμαίοις ἐσυνηθίζετο καὶ τό: *Σταυρέ, τὸ ξυλαράκιμ-μου*, ὡς ἐπίκλησις τῶν μητέρων πρὸς προφύλαξιν τῶν μονάκριβων παιδιῶν των. Πρὸς τιμὴν τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ ὑπάρχει εἰς τὴν ἄνω πόλιν ἐνοριακὸς ναὸς, βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, σχήματος Σταυροῦ³. Ἐπίσης ὑπάρχει μονῆριον μὲ αὐλόγυρον, κελλιὰ καὶ στέρναν, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Σταυρὸς τοῦ Πολέμου*, τὸ ὅποσον εἰς τὸ παρελθὸν φαίνεται νὰ ἔχη χρηματίσει καλογηρικὸν ἡσυχαστήριον, καθὼς καὶ ἐξωκκλησίσιον εἰς τὴν τοποθεσίαν *Φανερωμένη*, ἐορταζόμενον κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Σταυρο-

1. Ἀπὸ τὸ πολῦτιμον ὀρυκτόν. Βλ. Τ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, ἔ.δ. σ. 373.

2. Πρβλ. καὶ ΔΗΜ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ, ἔ.δ. σ. 94.

3. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ.σ. 75 κέξ.

προσκυνήσεως, τῆ Γ' Κυριακῆ τῶν Νηστειῶν, καὶ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ τῆ 14ῃ Σεπτεμβρίου.

Στελ-λιανὸς (ὁ). Βλ. Στυλιανός.

Στέργος (ὁ). Ἐναντίον τοῦ Στέργιος¹. Ἄνευ μεγεθυντικοῦ. Ὑποκορ. *Στεργί* καὶ *Στεργάκι (τό)*. Θηλ. *Στεργούλ-λα* μετ' ὑποκορ. *Στεργουλ-λί* καὶ *Στεργουλ-λίό (τό)* καὶ μεγεθ. *Στεργουλ-λιά (ή)*.

Στεφανῆς (ὁ). Βλ. Στέφανος.

Στέφανος (ὁ). Κοινῶς *Στεφανῆς*. Ὑποκορ. *Στεφανάκι (τό)*. Τοῦ Ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ Ἀρχιδιακόνου ἡ μνήμη τῆ 27ῃ Δεκεμβρίου.

Στρατῆς (ὁ). Βλ. Εὐστράτιος.

Στρατία (ή). Βλ. Εὐστρατία.

Στυλιανός (ὁ). Κοινῶς *Στελ-λιανός*. Ὑποκορ. *Στελ-λιανάκι (τό)*. Τὸ θηλ. *Στυλιανή*, κοινῶς *Στελ-λιανή*. Ἐσχάτως ἀπαντᾷ καὶ τὸ *Στέλ-λιος (ὁ)*. Ἡ μνήμη τοῦ Ὁσίου Στυλιανοῦ τοῦ Παφλαγόνος, τοῦ προστάτου τῶν βρεφῶν ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν, τῆ 26ῃ Νοεμβρίου.

Συμεὼν (ὁ). Κοινῶς *Συμεός*. Ἀπὸ τὰ ὀλιγοσυνήθιστα. Ὑποκορ. *Συμεάκι (τό)*. Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου ἡ μνήμη τῆ 3ῃ Φεβρουαρίου.

Συνέσιος (ὁ). Μόνον ὡς καλογηρικόν.

Σωκράτης (ὁ). Ἀπὸ τὰ σύγχρονα, σπάνιον ὡς προχριστιανικόν.

Σωτήρης (ὁ). Βλ. Σωτήριος.

Σωτήριος (ὁ). Κοινῶς *Σωτήρης*. Ὅποιος γεννᾶται ἀνήμερα τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος τῆ 6ῃ Αὐγούστου. Ἐπίσης ὅποιος ἔχει ταχθῆ νὰ ὀνομασθῆ ἔτσι. Μεγεθ. *Σωτήρα (ή)*, ἐπὶ ἀρρένων, καὶ *Σωτήραλ-λας (ὁ)*, ἕπερ ἀπαντᾷ καὶ ὡς προσεπώνυμον: *Τοῦ Σωτήραλ-λα*. Ὑποκορ. *Σωτηριό* καὶ *Σωτηράκι (τό)*. Θηλ. *Σωτηρία (ή)* μετ' ὑποκορ. *Σωτηριάκι (τό)*. Πρὸς τιμὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος ὑπάρχουν: 1) Ἡ ἱστορικὴ Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σωτήρη τῆς Νεοῦς, ἡ ὁποία κατὰ τὸ παρελθὸν ἤκμασεν αὐτοτελεῶς, σήμερον δὲ διατελεῖ ὡς μετόχιον τῆς Μονῆς Πανορμίτου, 2) ἡ μονὴ τοῦ Μικροῦ Σωτήρη ἢ τῆς *Λυ(γ)ῆς* (ἡ ἐπωνυμία ἐκ τοῦ τοπωνυμίου) καὶ 3) δύο ἐξωκκλήσια, ἐν μετ' τὴν ἐπωνυμίαν Ὁξω Σωτήρης τοῦ Νιβορειοῦ καὶ τὸ ἕτερον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Μέσα Σωτήρης τοῦ Νιβορειοῦ².

Σωφρόνιος (ὁ). Μόνον ὡς κληρικόν. Πρβλ. Σωφρόνιος Κρητικοῦ, ὅστις ἐχρημάτισε Τοποτηρητῆς τῆς ἡγουμενείας τῆς Μονῆς Πανορμίτου (1924-1929) μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μακαρίου Μπάρβα. Τοῦ Ἁγίου Σωφρονίου, Ἐπισκόπου Κύπρου, ἡ μνήμη τῆ 8ῃ Δεκεμβρίου.

Τ

Τριαδάφυλ-λος (ὁ). Θηλ. *Τριαδαφυλ-λιά*, τοῦ ἑσπέρου ὑποκορ. *Τρια-*

1. Ἀπὸ τὴν γνωστὴν εὐχὴν «ἀνὰ στεριώσῃ». Βλ. Στ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, ἔ.δ. σ. 338.

2. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ. σ. 110-112 καὶ 115.

δαφυλ-λίό (τό). Τινές τὸ ἀντικαθιστοῦν μὲ τὸ *Ρόζα (ή)*, ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ ἀνθους τῆς τριανταφυλλιᾶς.

Τρύφωνας (ό). Ἀντὶ Τρύφων. Τοῦ Ἀγίου μάρτυρος Τρύφωνος ἡ μνήμη τῆ 1ῃ Φεβρουαρίου.

Τσαβίκος (ό), Τσαβίκα (ή). Μοναδικά, ἐπέισακτα ἐκ Ρόδου, διδόμενα πρὸς τιμὴν τῆς παρὰ τὸ χωρίον Ἀρχάγγελος τῆς νήσου ταύτης Μονῆς τῆς Παναγιᾶς τῆς Τσαβίκας¹.

Υ

Ἰπακοή (ή). Κοινῶς Ἀποκοιή². Μεγεθ. Ἀποκοιάρα καὶ Ἀποκοία (ή). Ἰποκορ. Ἀποκογιό καὶ Ἀποκοιάκι (τό). Ἐπέτειος τῆς ἐορτῆς ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου. Μονῆριον μὲ τὴν ἐπωνυμίαν Παναγιᾶ ἢ Ἀποκοιή ὑπάρχει εἰς τὴν νησιῶδα Νῆμος.

Ἰπαπαντή (ή). Κοινῶς Ἀποπαδὴ καὶ Ἀοπαδὴ (ή). Ὅποια γεννᾶται ἀνήμερα τῆς Ἰπαπαντῆς τοῦ Κυρίου (Φεβρουαρίου 2). Ἰποκορ. Ἀποπαδιό καὶ Ἀοπαδιό (τό). Πρὸς τιμὴν τῆς Ἰπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ὑπῆρχε παρεκκλησίον προσκεκολλημένον εἰς τὴν βορείαν πλευρὰν τῆς Μεγάλης Παναγιᾶς τοῦ Κάστρου³, μετὰ τῆς ὁποίας συνανετινάχθη ὑπὸ τῶν Ἰταλογερμανῶν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Ἐπίσης ἐντὸς τοῦ μονυδρίου τοῦ Προφήτου Ἡλία τῆς ἄνω πόλεως ὑπάρχει παρεκκλησίον πρὸς τιμὴν καὶ αὐτὸ τῆς Ἰπαπαντῆς τοῦ Κυρίου⁴.

Φ

Φανή (ή). Ἐκ τοῦ «Θεοφάνεια», διὰ τοῦτο δὲ ἀντ' αὐτοῦ ἀπαντᾶ καὶ Θεοφανώ (ή). Ὅποια γεννᾶται ἀνήμερα τῶν Φώτων. Μεγεθ. Φανούρα (ή) καὶ Ἰποκορ. Φανιό καὶ Φανάκι (τό). Οἱ Φανές καὶ Θεοφανές ἐορτάζουν τὰ Θεοφάνεια τῆ 6ῃ Ἰανουαρίου.

Φανούρης (ό). Βλ. Φανούριος.

Φανούριος (ό). Κοινῶς Φανούρης. Νεοφάνες, ἀφοῦ νεοφανῆς τυγχάνει ἐν Σύμη καὶ ὁ Ἅγιος, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου δίδεται. Ἄνευ μεγεθυντικῶν. Ἰποκορ. Φανουράκι (τό). Τὸ θηλ. Φανουρία δὲν ἀπαντᾶ. Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγίου ἔχει ἰδρυθῆ ἐν Σύμη ἐξωκλήσιον εἰς τὴν θέσιν Ὁξω Νημοράκι (Βαλανίδια) ὑπὸ τοῦ σεμνοῦ καὶ λίαν ἐναρέτου νεαροῦ τότε συμπολίτου μας Ἀντωνίου

1. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν παράδοσιν εἰς Ρόδον, προστατεύει τὴν ἐγκυμοσύνην καὶ θεραπεύει τὰς στειρώσεις. Ἡ ἰδιωνυμία αὐτῆ τῆς Παναγιᾶς ἀπὸ τὸ τοπωνύμιον. Περὶ αὐτῶν βλ. Χρ. ΠΑΝΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΔΟΥ, ἔ.ἀ. σ. 140-141 καὶ 213.

2. Τοῦτο καθὼς καὶ τὰ: Ἀποπαδὴ καὶ Ἀοπαδὴ, τὰ ὁποῖα ἀπαντοῦν ἐν Σύμῃ ἀντὶ τοῦ Ἰπαπαντῆ (βλ. λ.), προῆλθον ἐκ παρετυμολογίας πρὸς τὴν πρόθεσιν ἀπό. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ ψιλὴ. Βλ. Α. Μ. ΚΑΡΑΝΑΣΤΑΣΗ, Τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀστυπάλαιας. Ἐπετηρίς τοῦ Λεξικογραφικοῦ Δελτίου, τόμ. Η', σ. 112.

3. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.ἀ. σ. 49.

4. Βλ. ΝΙΚΗΤΑ ΧΑΒΙΑΡΑ, ἔ.ἀ. σ. 46-49.

Γατανιού, ὅστις ἀπὸ ἐτῶν μονάζει εἰς τὸ "Ἅγιον Ὄρος μετὰ τὸ ὄνομα Ἀββακούμ. Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου νεομάρτυρος Φανουρίου τῆς 27ης Αὐγούστου.

Φεβρωνία (ἡ). Μόνον ὡς ὄνομα καλογαριῶν ἀπαντᾷ. Ὁσιομάρτυρος Φεβρωνίας ἡ μνήμη τῆς 25ης Ἰουνίου.

Φιλάρετος (ὁ). Κοινῶς *Φιλήρατος*, ὅμως ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἀπαντᾷ καὶ ὡς κληρικόν. Φιλάρετου ἱερομάρτυρος τοῦ ἐλεήμονος ἡ μνήμη τῆς 1ης Δεκεμβρίου.

Φιλήμονας (ὁ). Βλ. Φιλήμων.

Φιλήμων (ὁ). Κοινῶς *Φιλήμονας* μετὰ ὑποκορ. *Φιλημονιὸ* καὶ *Φιλημονάκι* (τό). Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου μάρτυρος Φιλήμονος, οὗτινος ἡ μνήμη τῆς 22ης Νοεμβρίου, ὑπάρχει ἐξωκκλησίον, ὅπερ εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθὸν φαίνεται νὰ ἐχρημάτισε καλογηρικὸν Κάθισμα. Ἔχει δὲ περιοχὴν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχουν μερικὰ καλογηρικὰ κελλάκια, ἀρκετὴ ὀπωροφόρος δενδροφυτεία, στέρνα καὶ Προσκύνημα μετὰ ἐντετοιχισμένην εἰκόνα τῆς Ἁγίας Κικιλίας, ἧς ἡ μνήμη συμπίπτει μετὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Φιλήμονος. Ἐκ τοῦ ἐξωκκλησίου τούτου τὸ ὁμώνυμον τοπωνύμιον.

Φιλήρατος (ὁ). Μοναδικόν, σύγχρονον ἀντὶ τοῦ Φιλάρετος, δ.ἰ.

Φιλιππῆς (ὁ). Βλ. Φίλιππος.

Φίλιππος (ὁ). Κοινῶς *Φιλιππῆς*. Εἰς γενικὴν πτώσει ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: *Φιλίππου*. Ὑποκορ. *Φιλιπάκι* καὶ *Φιλιπάριον* (τό). Φιλίππου τοῦ Ἀποστόλου ἡ μνήμη τῆς 14ης Νοεμβρίου. Μετὰ τὸ ὄνομα Φίλιππος εὐρίσκωμεν καθολικὸν τὸ θρησκευμα, μὴ Συμαῖον, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισε πορτιέρης τῆς Μονῆς Πανορμίτου. Οὗτος εἶναι γνωστὸς παρὰ Συμαίοις: Ὁ *Φίλιππος τοῦ Παερμιώτη*.

Φιλόθεος (ὁ). Μόνον ὡς καλογηρικόν.

Φλοῦρος (ὁ). Βλ. Φλώρος.

Φλώρος (ὁ)¹. Κοινῶς *Φλοῦρος*. Σήμερον δὲν ἀπαντᾷ. Ἀκούεται μόνον ὡς ἐπώνυμον: *Τοῦ Φλόρου*. Θηλ. *Φλούραινα*. Τὸ Φλώρα τυγχάνει σύγχρονον. Ὑποκορ. *Φλουριὸ* καὶ *Φλουράκι* (τό), ἐπὶ θηλέων. Ἀπαντᾷ ὅμως καὶ τὸ *Φλουροῦ* (ἡ). Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης Φλόρου τοῦ μάρτυρος τῆς 18ης Αὐγούστου.

Φουκᾶς (ὁ). Βλ. Φωκᾶς.

Φραδζέσκος (ὁ)². Ἀντὶ Φραγκίσκος. Ἀπὸ τὰ σπάνια. Ἀπαντᾷ ὅμως καὶ τὸ συγκεκριμένον *Φραδζῆς* (ὁ)³.

Φραδζῆς (ὁ). Βλ. Φραδζέσκος.

Φροσύνη (ἡ). Βλ. Εὐφροσύνη.

1. Ὁ Στ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, ἔ.δ. σ. 354, τὸ συσχετίζει πρὸς τὴν νομισματικὴν ἔννοιαν ἀλλὰ καὶ τὴν στιλπνότητα τοῦ χρυσοῦ.

2. Ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν Francesco.

3. Οἱ Λε. ΜΗΟΥΤΟΥΡΑΣ, ἔ.δ. σ. 118, καὶ Στ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ, ἔ.δ. σ. 354, τὸ ταυτίζουν πρὸς τὸ βυζαντινὸν Φραντζῆς. Ὁ Σ. ΜΕΝΑΡΔΟΣ, ἔ.δ. σ. 262, τὸ συσχετίζει πρὸς τὸ γαλλικὸν François.

Φτωμίος (ό). Βλ. Εὐθύμιος.

Φωκάς (ό). Κοινῶς *Φουκάς*. Σήμερον ἀκούεται μόνον ὡς ἐπώνυμον. Ἡ μνήμη τοῦ ἱερομάρτυρος Φωκά τῆ 22α Σεπτεμβρίου καὶ τῆ 23η Ἰουλίου.

Φώταινα (ή). Ἐν πολυχρηστία ἀντὶ τοῦ *Φωτεινῆ*, ὅπερ πολύχρηστον καὶ αὐτό. Ὅποια γεννᾶται ἀνήμερα τῶν Φώτων. Μεγεθ. *Φωταινάρα (ή)* καὶ ὑποκορ. *Φωταινιό*, *Φωταινάκι*, *Φωταίνι (τό)* καὶ *Φωταινίτσα (ή)*. Τὸ τελευταῖον σπανίζει. Ἐν χρήσει καὶ τὸ ἄρσ. *Φωτεινός*. Οἱ Φώταινες καὶ οἱ Φωτεινοὶ ἐορτάζουν τῶν Φώτων τῆ 6η Ἰανουαρίου.

Φωτεινῆ (ή). Βλ. Φώταινα.

Φωτεινός (ό). Βλ. Φώταινα.

Φώτιος (ό). Πολυσυνήθιστον ἀντὶ τοῦ *Φώτης*. Ὅποιοι γεννᾶται ἀνήμερα τῆς ἐορτῆς τῶν Φώτων. Μεγεθ. *Φωτάρα (ή)*, ἐπὶ ἀρρένων. Τοῦτο ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον: *Φωτάρας (ό)*. Ὑποκορ. *Φωτάκι* καὶ *Φωτιό (τό)*. Θηλ. *Φώταινα*, ὁ.ἰ. Ὅπως οἱ *Φώταινες* καὶ οἱ *Φωτεινοὶ* οὕτω καὶ οἱ *Φώτηδες* ἐορτάζουν τῶν Φώτων. Ἡ παράδοσις διατηρεῖ ὡς θηλ. καὶ τὸ *Φωτουλ-λιὰ (ή)*, πού τὸ συνηθίζομεν ὡς σκωπτικὸν γιὰ μιὰ φωνακλοῦ γυναῖκα εἶτε καὶ γιὰ ἓνα φωνακλᾶν ἄνδρα. Ἐπίσης ἡ παράδοσις διατηρεῖ ὡς θηλ. καὶ τό: *Φωτοῦ*. Πρβλ. τὸ κατωτέρω:

Μωρῆ γειτόνισ-σα Φωτοῦ, ἤρτε-δὸ πουλ-λίμ-μ' ἀτοῦ¹;
**Ἦρτε-γ' ἤπιε-γ' ἔφνε, μ' ἐν-ι-ξέω ποῦ²-πῆε².*

X

Χαμιώτισ-σα (ή). Ἀπὸ τὰ σπάνια. Σήμερον ἴσως νὰ ἔχη ἐκλείψει. Δίδεται ἀπὸ τᾶξιμον εἰς τὴν Παναγίαν τῶν *Χαμῶν*, ἄλλως τὴν Παναγίαν τὴν *Χαμιώτισ-σαν*, ἐξωκλήσι τοῦ ὁποίου ἡ ἐπωνυμία ἀπὸ τὸ τοπωνύμιον. Τὸ ἐξωκλήσι καὶ αἱ φέρουσαι τὸ ὄνομα ἐορτάζουν τῆ 15η Αὐγούστου, ἐπέτειον τῆς Κοιμῆσεως τῆς Θεοτόκου.

Χαρὰ καὶ Χάρις (ή). Βλ. Χαριτωμένη.

Χαράλαβος (ό). Μεγεθ. δὲν ἀπαντᾷ. Ὑποκορ. *Χαραλαβὶ* καὶ *Χαραλαβάκι (τό)*. Περὶ τῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους ὑπαρχόντων παρεκκλησιῶν βλ. εἰς τὸ λῆμμα Ἄθανάσιος. Ἐπέτειος τῆς ἐορτῆς τοῦ ἱερομάρτυρος ἡ 10η Φεβρουαρίου.

Χαριδημος (ό)³. Παρείσακτον ἐξωθεν. Εἰς τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἤκουετο, σήμερον ἀπὸ τὰ πολὺ σπάνια.

1. Ἄτοῦ καὶ ἄτου = ἐδῶ.

2. Μὰ δὲν ξέρω ποῦ πῆγε.

3. Ὁ Μ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΝΟΥΑΡΟΣ, ἔ.ἀ.σ. 143, τὸ συσχετίζει πρὸς τὸν ὁμώνυμον ἥρωα τοῦ Ἐρωτοκρίτου (βλ. ἐκδ. Στ. Ξανθουδίδου Β 753).

Χαριστούλ-λα (ή). Φαίνεται παρείσακτον εξωθεν¹. Ὑποκορ. *Χαριστουλ-λί (τό)*.

Χαριτίνη (ή). Νεοφάνες, τὸ ὅποιον μερικοὶ τὸ θέλουν ἀντὶ τοῦ *Χαρτωμένη*. "Ὅμως τὸ μὲν *Χαρτωμένη* δίδεται πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας, τὸ δὲ *Χαριτίνη* φέρεται πρὸς τιμὴν τῆς μάρτυρος *Χαριτίνης*, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη τῇ 5ῃ Ὀκτωβρίου.

Χαρίτος (ὀ). Ἀντὶ *Χαρίτων*. Τόσον τὸ ἓνα ὅσον καὶ τὸ ἄλλο δὲν παρουσιάζονται σήμερον ἐν χρήσει ὡς βαπτιστικὰ ὀνόματα. "Ὅμως τὸ πρῶτον ἀπαντᾷ ὡς ἐπώνυμον, τὸ δὲ ὑποκοριστικὸν του, *Χαριτάκι (τό)* εἰς γενικὴν πτώσιν, καὶ ὡς προσεπώνυμον: *Τοῦ Χαριτακιοῦ*. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης *Χαρίτωνος* τοῦ Ὁμολογητοῦ τῇ 28ῃ Σεπτεμβρίου.

Χαρτωμένη (ή). Κοινῶς *Χαρτωμένη*. Ἀντὶ *Κεχαριτωμένη* ἐκ τοῦ: «Χαῖρε, *Κεχαριτωμένη Μαρία*» τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Παναγίας. Μεγεθ. *Χαρτωμενάρα (ή)* καὶ ὑποκορ. *Χαρτωμενιὸ καὶ Χαρτωμενάκι (τό)*. Τὰ *Χαρά*, *Χάρις* καὶ *Χαριτίνη (ή)* παρουσιάζονται σύγχρονα ἀντ' αὐτοῦ. Πρὸς τιμὴν τῆς *Παναγίας τῆς Χαρτωμένης* ὑπάρχει εἰς τὴν ἄνω πόλιν μέγας καὶ περικαλλῆς ἐνοριακὸς ναός. Ἡ φερώνυμος ἀργυρόχρυσος ἀρχαία μεγάλη εἰκὼν του παριστᾷ τὴν προσκύνησιν τῶν Μάγων². Ἡ ἐπέτειος τοῦ ναοῦ πανηγυρίζεται μεγαλοπρεπῶς τῇ 26ῃ Δεκεμβρίου.

Χαρτωμένη (ή). Βλ. *Χαριτωμένη*.

Χατζηαινιὸ (τό). Βλ. *Χατζῆς*.

Χατζῆς (ὀ). Θηλ. *Χατζή(δ)αῖνα* καὶ ὑποκορ. *Χατζη(δ)αῖνάκι* καὶ *Χατζη(δ)αινιὸ (τό)*. Μὲ τὰ ὀνόματα *Χατζῆς* καὶ *Χατζή(δ)αῖνα* μετωνομάζοντο οἱ προσκυνηταὶ καὶ αἱ προσκυνήτριαι τοῦ Παναγίου Τάφου, καθ' ὅσον τὸ ἐντὸς τοῦ Ἰορδάνου ποταμοῦ, κατὰ τὸ προσκυνήμά των, συνηθιζόμενον λουτρὸν ἐθεωρεῖτο δεύτερον βάπτισμα. Ὡς ὄνομα βαπτιστικὸν ἐδίδετο μόνον τὸ ὑποκοριστικὸν *Χατζη(δ)αινιὸ (τό)*³. Τὸ *Χατζῆς* ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐπώνυμον.

Χριστίνα (ή). Μερικοὶ τὸ θέλουν ὡς θηλ. τοῦ Χριστοῦ. Ἐφ' ὅσον ὁμοῦς ὑπάρχει Ἁγία *Χριστίνα* ἡ μεγαλομάρτυς, τῆς ὁποίας ἡ μνήμη τῇ 24ῃ Ἰουλίου, αἱ δὲ φέρουσαι τὸ ὄνομα τοῦτο ἐφορτάζουν κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τῆς Ἁγίας, δικαιολογεῖται μία τοιαύτη ἐτυμολογία; Ὑποκορ. *Χριστινιὸ* καὶ *Χριστινάκι (τό)*.

1. Πιθανῶς ἐκ *Καρπάθου*, ὅπου εἶναι πολλὴ συνηθισμένη. Καθευτικὸν τοῦ ὀνόματος *Χαριστῆ (ή)* = αὐτὴ ποὺ ἔρχεται δῶρον, χάρισμα τοῦ θεοῦ εἰς τοὺς γονεῖς.

2. Βλ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, ἔ.δ. σ. 56-59.

3. Διὰ τὰ διακρίνονται ἀπὸ τὰς πραγματικὰς προσκυνήτριας, αἱ ὁποῖαι μόναι προσεφωνοῦντο *Χατζήαινες*. "Ὅμως τὰ παιδιὰ τῶν προσκυνητριῶν, ἀγόρια καὶ κορίτσια, ἐπαινοῦσαν τὸν τίτλον τοῦ *Χατζῆ* ἢ τῆς *Χατζήαινας*, ὅσα ἐγεννῶντο μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς μητρὸς των ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Τόπους, ἐὰν αὐτὴ ἦτο ἔγκυος κατὰ τὴν ἐκεί μεταβασίαν της. Πρβλ. καὶ ΔΗΜ. ΧΑΒΙΑΡΑ, ἔ.δ. σ. 221.

Χριστόδουλος (ὁ). Κοινῶς *Χρουντόδουλος* καὶ *Χρουντόουλος*. Ὑποκορ. *Χρουντοουλιὸ* καὶ *Χρουντοουλάκι* (τό). Ἀπαντᾷ καὶ ὡς β' ἐπώνυμον: *Τοῦ Χρουντοουλιῶ*. Ἡ μνήμη τοῦ Ὁσίου Χρουντοδούλου τῆ 16ῃ Μαρτίου.

Χρῖστος (ὁ). Ἐκ τοῦ Χρῖστος δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου, ὅπως καὶ τὸ Σταῦρος ἐκ τοῦ Σταυρός. Μερικοὶ τὸ θέλουν μὲ ἡ ἐκ τοῦ ἐπιθέτου χρῆστος. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅποιος γεννᾶται ἀνήμερα τῶν Χρῖστουγέννων. Ἀπὸ τὰ ὀλιγοσυνήθιστα. Μεγεθ. *Χρῖστάρα* (ἡ) ἐπὶ ἀρρένων, τὸ ὅποιον δὲν ἀκούεται εἰς Σύμην· ὁμοῦς τὸ ἤκουσα εἰς Τῆλον. Ὑποκορ. *Χρῖστάκι* (τό).

Χρῖστοφόρος (ὁ). Ἀπὸ τὰ σπάνια μὲ μόνον ὑποκορ. *Χρῖστοφοράκι* (τό). Θηλ. *Χρῖστοφορία* καὶ *Χρῖστοφόρα*. Καὶ τὰ δύο σπάνια. Ἡ ἐπέτειος τῆς μνήμης τοῦ μάρτυρος Χρῖστοφόρου τῆ 9ῃ Μαΐου. Πρὸ 65 περίπου ἐτῶν ἠκούετο καὶ μοναχὸς Χρῖστοφόρος, οὐχὶ Συμαῖος, ὅστις ἐμόναζε πότε στὸ ἓνα καὶ πότε στὸ ἄλλο ἐξωκκλησάκι.

Χρουντόδουλος καὶ Χρουντόουλος (ὁ). Βλ. Χρῖστοδουλος.

Χρουνσάνθη (ἡ). Βλ. Χρῖσανθος.

Χρῖσανθος (ὁ). Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφεραν ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πανορμίτου Χρῖσανθος Μαρουλᾶκης, ἀπὸ τὸ χωρίον Καλαβάρδα τῆς Ρόδου, τὸν ὅποιον ἐξετέλεσαν οἱ Γερμανοὶ τῆ 11ῃ Ὀκτωβρίου 1944 μετὰ τῶν Φλώρου Ζουγανέλη καὶ Μιχαὴλ Λάμπρου παρὰ τὸ ἐξωκκλησάκι ἢ *Παναγιά ἢ Στρατερῆ*¹. Τὸ Θηλ. Χρῖσανθη, κοινῶς *Χρῖσατ-τ'η*, μὲ ὑποκορ. *Χρῖσατ-τ'ιὸ* καὶ *Χρῖσατ-τ'άκι* (τό). Ἡ μνήμη τοῦ μάρτυρος Χρῖσανθου τῆ 19ῃ Μαρτίου. Ὅμοιως πολλὰ ἀπὸ τίς Χρῖσανθες ἐορτάζουν τὰ Χρῖστουγέννα².

Χρῖσαφίνα (ἡ). Κοινῶς *Χρῖσαφίνα*. Μεγεθ. *Χρῖσαφινάρα* (ἡ). Ὑποκορ. *Χρῖσαφινιὸ* καὶ *Χρῖσαφινάκι* (τό).

Χρῖση (ἡ)³. Κοινῶς *Χρῖση*. Ὑποκορ. *Χρῖσο* (τό).

Ω

Ὠρῖαιοδζήλη (ἡ). Νεοφανὲς καὶ σπάνιον, ἀκούμενον καὶ ὑπὸ τὸν συγκοκομμένον τύπον *Δζήλη* (ἡ) μὲ ὑποκορ. *Δζήλιὸ* (τό). Πρὸς τιμὴν τῆς μάρτυρος Ὠρῖαιοζήλης ἔχει ἀναρτηθῆ εἰκὼν ἐντὸς τῆς Μονῆς Ρουκουνιώτου ἐορταζομένη κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς μνήμης τῆς Ἀγίας τῆ 26ῃ Ἰουλίου.

1. Περὶ τοῦ Ἡγουμένου τούτου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἐκτελεσθέντων πατριασῶν βλ. ΜΙΧ. ΣΚΕΥΟΦΥΛΑΚΟΣ, ἔ.δ. σ. 65—66 καὶ 69.

2. Ἀσφαλῶς λόγῳ συσχετισμοῦ πρὸς τὰ Χρῖστος - Χρῖστουγέννα, ἐπειδὴ ἀρχίζου ἀπὸ τὸ αὐτὸ συμφωνικὸν σύμπλεγμα. Ὅμοιως τὸ ὄνομα Χρῖσανθη προέρχεται ἐκ τῶν ἐνωίων χρῖσος καὶ ἄνθος.

3. Τοῦτο καθὼς καὶ τὸ προηγούμενον Χρῖσαφίνα ἀπὸ τὸ πολυτιμότερον ἐκ τῶν μετᾶλλων.

Πίναξ
τῶν ὀνομάτων κατατεταγμένων κατὰ κατηγορίας ¹

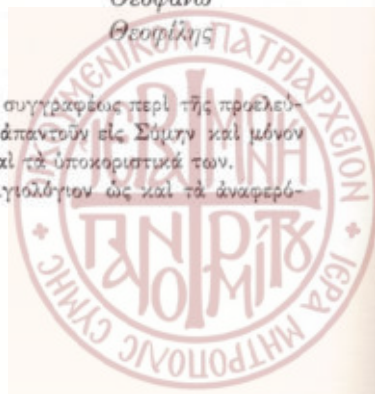
Α' Κατηγορίας

Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως ²

¹ Αγάπιος	Βαγιανή	Δζωή
² Αγελῆς	Βαῖτ-τ'αίνα	Δζωοπηγή
³ Αγγελική	Βαρβάρα	
⁴ Αγγελίνα	Βαρνάβας	⁵ Ελένη
⁶ Αγεῖλος	Βασίλης	⁷ Ελέσα
⁸ Αγελοῦ	Βγενιό	⁸ Ελευτερία
⁹ Αδριάνα	Βενέδικτος	⁹ Ελικωνή
¹⁰ Αδριάς	Βενιαμίν	¹⁰ Ελισάβη
¹¹ Αδώνης	Βίχτωρας	¹¹ Ελπίδα
¹² Αλεξάδρα	Βιχτωρία	¹² Ερήνη
¹³ Αλεξαδρῆς		¹³ Ερπίδα
¹⁴ Αλεξαδρίνα	Γαβριήλ-λης	Ευγένιος
¹⁵ Αλέξης	Γαπητός	Ευσεβία
¹⁶ Ανάργυρος	Γεράσιμος	Ευταλία
¹⁷ Αναστασά	Γιάν-νης	Ευτυμία
¹⁸ Αναστάσης	Γιώργης	Ευτύμιος
¹⁹ Αν-να	Γληόρης	Ευφημία
²⁰ Αν-νουσό	Γληορία	
²¹ Ανυσία		Θανάσης
²² Αοπαδή	Δαμιανός	Θανασία
²³ Αποκονή	Δέσποινα	Θαροινή
²⁴ Αποπαδή	Δεσποινιοῦ	Θαροινός
²⁵ Αποστόλης	Δημήτρης	Θέκλα
²⁶ Αριάδνη	Διασινιοῦ	Θεμιστοκλῆς
²⁷ Ατ-τ'οῦσα	Διονύσης	Θεοδόσης
Αὐδοκιά	Δομέτιος	Θεοδοσία
	Δωροθέα	Θεοδότη
Βαγέλης		Θεοφάνης
Βαγελίστρα	Δζαχαριᾶς	Θεοφανώ
Βαγιανός	Δζηνοβία	Θεοσίλης

1. Ἡ κατάταξις ἔγινε κυρίως μετὰ βάσιν τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως περὶ τῆς προελεύσεως ἐκάστου ὀνόματος. Τὰ ὀνόματα παρατίθενται, ὅπως ἀπαντοῦν εἰς Σύμην καὶ μόνον εἰς τὸν ἀρχικὸν τῶν τύπων, δηλαδὴ χωρὶς τὰ μεγεθυντικὰ καὶ τὰ υποκοριστικὰ τῶν.

2. Ἦτοι τὰ περιλαμβανόμενα εἰς τὸ χριστιανικὸν Ἀγιολόγιον ὡς καὶ τὰ ἀναφερόμενα εἰς θρησκευτικὰς ἐννοίας.

Θεοφιλοῦ	Μαγδαληνή	Πατρῶνα
Θεοχάρης	Μακάριος	Πανλῆς
Θεοχτίστη	Μανόλης	Πάχος
Θεράπος	Μαριὰ	Περιξενιὸ
Θοδώρα	Μαριάτ-τ'η	Πέτρος
Θοδωρῆς	Μαρίνα	Πλαῖτα
Θολοῖτα	Μᾶρκος	Πολ-λύδωρος
Θολόος	Ματρῶνα	Πολ-λύκαρπος
Θουμᾶς	Μερούρης	Πολ-λυξένη
Θωμαῖ	Μερόπη	Προκόπης
	Μηνᾶς	Προκοπία
Ἰουλία	Μητροφάνης	
Ἰωάν-να	Μιλιά	Ρούφνης
	Μιλιανὸς	
Καθολικὴ	Μιχάλης	Σάββας
Καῦλ-λιώτης	Μυρόπη	Σαράδης
Καλ-λιόπη	Μυροφόρα	Σεραφῆς
Κατερίνα		Σιδερῆς
Κεριακὴ	Νέστορας	Σῆμος
Κεριακὸς	Νικήτας	Σουσάν-να
Κικιλία	Νικόλας	Σταμάτα
Κλεονίκη	Νικολέτ-τ'ος	Σταμάτης
Κλήμης	Νικολιὸς	Στάτης
Κοκ-κ'ιμίδης	Νιορδάνης	Σταυριανὸς
Κυρὰ	Νούφνης	Σταῦρος
Κύριλ-λος		Στελ-λιανὸς
Κωσταδῆς	Ξατ-τ'έπη	Στεφανῆς
Κωσταδίνα	Ξένη	Στρατῆς
	Ξενοφὸς	Στρατία
Λαθριανὸς		Συμεὸς
Λάβρος	Παδελ-λῆς	Σωτήρης
Λάδζαρος	Παερμιώτης	
Λεδῆς	Παναγιὰ	Τρόφωνας
Λεμονήτισ-σα	Παναγιώτα	Τσαβίκα
Λευτέρης	Παναγιώτης	Τσαβίκος
Λευτεριά	Παναῆς	
Λίας	Πανᾶος	Φωή
Λισ-σαῖος	Παρασκευᾶς	Φανοῦρης
Λοξάδρα	Παρασκευῆ	Φεβρονία
Λούκας	Παράσκος	Φιλήμονας

Φιλήρατος	Φωτεινή	Χαρτωμένη
Φιλιππής	Φωτεινός	Χριστίνα
Φλοῦρος	Φώτιος	Χρῖστος
Φλουροῦ		Χριστόφορος
Φουκᾶς	Χαμιώτισσα	Χρουνσιόδουλος
Φροσόνη	Χαράλαβος	
Φτυμῖος	Χαριτίνη	᾽Ωραιοδζήλη
Φώταινα	Χαρίτος	

Β' Κατηγορίας

᾽Εκ τῆς μυθολογίας καὶ τῆς ἱστορίας¹

᾽Αγησίλαος	Δίκισσα	Κοκκίωνα
᾽Αγλαΐα		Κονόμος
᾽Αδινόνη	Δζαβέτ-τ'α	Κουμίστα
᾽Αθηνᾶ	Δζαν-νέτ-τ'ος	Κουμνεῆς
Ἀἴγλη	Δζαν-νιό	
᾽Αλεμήνα	Δζοαν-νέτ-τ'ος	Λεωνίδης
᾽Αμαλία	Δζοάν-νος	Λοῖδζος
᾽Ανεδζούλ-λα		
᾽Αράκλης	᾽Ελεονώρα	Μαγαροῦ
᾽Αρετή	᾽Ερπινίκη	Μαρέτ-τ'α
᾽Αριστείδης	Ἐνάνδη	Ματίρδη
᾽Αριστοτέλης	Ἐνκλῆς	Μιρτιάδης
᾽Αρκοδοῦ	Ἐντέρπη	Μιχελ-λῆς
᾽Αρτεμις		Μοσκοπιὰ
᾽Αρτεμισία	Θεανὼ	
᾽Αφέδρα	Θρασύβουλος	᾽Ολγα
		᾽Ομηρος
Βενετσάνα	᾽Ισαβέλ-λα	
Βερενίκη		Πάτρα
Βιτσέδζος	Καλή	Περικλῆς
	Καλ-λιρρόη	Πέρος
Γιακουμῆς	Καλοδοῦκας	Πιπίνα
Γιάκουμος	Κίμος	Πλάταργος
	Κλεάτ-τ'η	Σαβέλ-λα
Δημοστένης	Κλειὼ	Σαφ-φὸν
Δίκαινα	Κλεοπάτρα	

1. Μετ' αὐτῶν καὶ τὰ ἐξ ἀξιωματῶν καὶ τιμητικῶν ἐπιδράσεων ὡς καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ξένων λαῶν.

Σεβαστή	Φραδζέσκος	Χαδζηανιό
Σουρτάνα	Φραδζής	Χαρίδημος
Σωκράτης		

Γ' Κατηγορίας

Ἐκ τῆς ἐλευθέρως ἀντιλήψεως τοῦ λαοῦ καὶ ἐξ ἠθικῶν προτερημάτων

Ἀργυρή	Δζαφείρα	Στέργος
Ἀργύρης		Στερογούλ-λα
Ἀσημίνα	Μαργαρίτα	
Ἀστράαινα	Μουρτιά	Τριαδαφυλ-λιὰ
Ἀτ-τ'ή		Τριαδάφυλ-λος
Ἀγγερινός	Ξατ-τ'ή	
		Φλώρα
Γιασεμί	Παόνα	
Γιασιμί	Πολ-λοχρόνης	Χαρά
		Χαριστούλ-λα
Λιαμαδής	Ροδιά	Χρονσαφίνα
Λικαία		Χρονσῆ
Δρόσος	Σμαράγδα	Χρυσάτ-τ'η

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Ἐπιμετρήσονται τῶν δημοσιευμάτων τοῦ συγγραφέως καὶ κρίσεις ἐπ' αὐτῶν.

Α'. ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

1. Ἡ Σύμη ἐν τῇ ἀκμῇ της, Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 1 (1937), φφ. 6-8, 11 καὶ 13-15.
2. Πάντα καταβγόδιο, Τὸ λιθύμημα (ἠθογραφικά' εἰς τὸ συμαϊκὸν ἰδίωμα ὑπὸ τὰ ψευδώνυμα Ἀϊντριαδῶτης καὶ Λιενιώτης), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 1 (1937), φφ. 7 καὶ 8.
3. Ὁ Κλέφτης μας (ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Παερμιωτῆς), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 1 (1937), φ. 9.
4. Ἡ Παναγιὰ (ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τῆς Σύμης), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 1 (1937) φ. 9 καὶ Δωδεκάνησος Ἀλεξανδρείας, φ. 179 τοῦ ἔτους 1937 (ἀναδημοσίευσις).
5. Τὰ Σινίγια (χριστουγεννιάτικον ἔθιμον), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 1 (1937), φ. 12.
6. Ἡ Μπουλιστρίνα, Τὰ Ἀκούμια (πρωτοχρονιάτικα ἔθιμα), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 1 (1937), φ. 12.
7. Ἐραβωνιάσματα, Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 2 (1938), φφ. 15 καὶ 16.
8. Τὸ Δεκαπενταύγουστο (ἡθῆ καὶ ἔθιμα), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 2 (1938), φφ. 24-26.
9. Τὸ ἀνάθεμα παρὰ Συμαίοις, Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 2 (1938), φφ. 28-31.
10. Ὁ ἀνέννοιος τοῦ Μιχαήλη (ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Παερμιωτῆς), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 2 (1938), φ. 29.
11. Αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ τῆς συζύγου του (ἔθιμα), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 3 (1939), φφ. 46-47.
12. Οἱ μεσανυχτικὲς (θρησκευτικὸν ἔθιμον), Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 3 (1939), φφ. 50-51.
13. Τὸ Τραπεζομάντηλο, Τὸ Κελλάρι τοῦ Παερμιώτη, Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 3 (1939), φφ. 54-55.
14. Οἱ Συμαῖκοι κοντὰ εἰς τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ τό-

που των, Συμαϊκὸν Βῆμα, ἔτος 3 (1939), φφ. 53-65 καὶ ἔτος 4 (1940), φφ. 66-67.

15. Ἡ Μεγάλῃ Παναγιᾷ τοῦ Κάστρου τῆς Σύμης, Ἀθήναι 1946, 8ον σσ. 31.

16. Ὁ Ἐβρηὸς τῆς Λαμπρῆς (ἀπὸ τὰ Πασχαλινὰ ἔθιμα τῆς Σύμης), Συμαϊκὸν Βῆμα, περίοδος Β', ἔτος 2 (1947), φ. 102.

17. Οἱ Κάρες (φωτιές) τοῦ Ἀη Γιωργιοῦ (ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν ἔθιμοτυπίαν τῆς Σύμης), Συμαϊκὸν Βῆμα, περίοδος Β', ἔτος 2 (1947), φ. 103.

18. Ὁ Πανορμίτης πολιούχος Σύμης καὶ πάσης Δωδεκανήσου, Συμαϊκὸν Βῆμα, περίοδος Β', ἔτος 2 (1947), φ. 111.

19. Ἡ Μεγαλοβδομάδα καὶ τὰ γιαπράκια τῆς Μεγάλῃ Πέφτης (συμαϊκὸν ἔθιμον), Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 1 (1947), σ. 154.

20. Ὁ Αὐγουστος εἰς τὴν Σύμην (συμαϊκὰ λαογραφήματα), Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 1 (1947), σ. 272 - 276 καὶ 316 - 317.

21. Τὸ στεροτάξιδο (συμαϊκὸν σπογγαλιευτικὸν ἔθιμον), Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 1 (1947), σ. 348 - 351, L' Hellenisme Contemporain, Ἀθήναι 1948, σ. 173 - 174 (γαλλικὴ ἀπόδοσις) καὶ Μεγάλῃ Ἐγκυκλοπαιδείᾳ τῆς Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας Χάρη Πάτση, τόμος 8ος, σ. 232-234 (ἀναδημοσίευσίς).

22. Τὸ μικρὸ καλοκαιράκι, Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 1 (1947), σ. 378.

23. Τὸ μούδιασμα (ἀμμούδιασμα) τῶν σφουγγαριῶν, Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 1 (1947), σ. 425 - 427.

24. Οἱ Κάηδες (συμαϊκὰ λαογραφήματα), Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 1 (1947), σ. 443 - 444 καὶ ἔτος 2 (1948), σ. 21 - 22.

25. Τὸ λεπροκομεῖον Σύμης, Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 2 (1948), σ. 98 - 100.

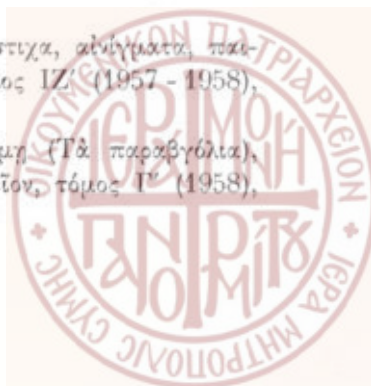
26. Τὸ θούμισμα, τὰ Ἐνιάμερα, Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 2 (1948), σ. 154 - 155.

27. Ἡ τριμματιά, Δωδεκανησιακὴ Ἐπιθεώρησις, ἔτος 2 (1948), σ. 163.

28. Ἡ Μεγάλῃ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Μιχαὴλ Ρουκουνιώτου, κοινῶς Μιχαήλη, ἐν Σύμη, Συμαϊκὸν Βῆμα, περίοδος Β', ἔτος 8 (1953), φφ. 174 - 178 καὶ 185 - 188.

29. Συμαϊκὰ λαογραφήματα (ἔθιμα, ᾄσματα, δίστιχα, αἰνίγματα, παιδιὰ), ἐπιμελεῖς Ἀλεξ. Καρανικόλα, Λαογραφία, τόμος ΙΖ' (1957 - 1958), σ. 409 - 440.

30. Παρωνύμια καὶ σκωπτικὰ ὀνόματα ἐν Σύμη (τὰ παραβόλια), ἐπιμελεῖς Ἀλεξ. Καρανικόλα, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον, τόμος Ι' (1958), σ. 134 - 176.

31. Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων, τόμος Α', ἐπιμελεῖα Ἄλεξ. Καρανικόλα, "Ἐκδοσις τοῦ Συλλόγου Συμαίων Πειραιῶς «Ὁ Πανορμίτης», 1962, 8ον σσ. 127.

32. Γλωσσάριον τοῦ ἰδιώματος τῆς Σύμης, τεῦχος Α', Α - Γ, ἐπιμελεῖα Ἄναστ. Καραναστάση καὶ Ἄλεξ. Καρανικόλα, Δωδεκανησιακὸν Ἄρχεῖον, τόμος Δ' (1962), σ. 142 - 213.

*Ἀρθρα εἰς τὸ Συμαϊκὸν Βῆμα (φφ. 4,5,7,10,27,29,45,49,67).

Β'. ΚΡΙΣΕΙΣ¹

1. Τοῦ καθηγητοῦ τῆς Λαογραφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης κ. **Δημητρίου Πετροπούλου**.

ΣΩΤΗΡΙΟΥ Α. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Παρωνύμια καὶ σκωπτικὰ ὀνόματα ἐν Σύμῃ. (Τὰ παραβόλια). Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ «Δωδεκανησιακοῦ Ἄρχείου», τόμ. Γ' (1958). Ἀθῆναι 1958. 8ον, σελ. 51.

Τὰ παρωνύμια προσφέρουν στοιχεῖα χρησιμώτατα γιὰ τὴν κοινωνικὴ, ψυχολογικὴ καὶ γλωσσικὴ μελέτη ἐνὸς τόπου· δείχνουν τὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, τὴν εὐτράπελη διάθεσίν αὐτοῦ, τὴν ἰκανότητά αὐτοῦ νὰ συλλαμβάνουν τὸ κωμικὸ καὶ τὸ ἐλαττωματικὸ, νὰ τὸ χαρακτηρίζουν, μὲ συντομία καὶ ἐπιγραμματικότητα πολλὰς φορὲς, καὶ νὰ τὸ σατιρίζουν.

Παρὰ τὴ μεγάλη σημασία τῶν παρωνυμίων, δὲν ἔχομε ὡς τώρα ἀξιόλογες συστηματικὰς συλλογὰς ἀπὸ πολλοὺς τόπους. Ἡ Σύμη τῆς Δωδεκανήσου ἀπὸ τὴν ἀποψὴ αὐτῆ, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἀποψὴ τῆς γενικώτερης λαογραφικῆς καὶ ἱστορικῆς ἔρευνας, εὐτύχησε νὰ ἔχῃ ἐνθουσιώδη ἐρευνητὴ τὸν πρωτοπρεσβύτερον Σωτ. Καρανικόλα. Ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς παλιότερης γενιᾶς, ποὺ σπανίζουν στὴν ἐποχὴ μας, ὁ Καρανικόλας θεωροῦσε τὴν ἐργασία ὡς ἀποστολὴ καὶ λειτουργήματα καὶ μὲ τὴν αὐταπάρνηση μύστη ἐπέδωθε σ' αὐτῆ, χωρὶς νὰ ὑπολογίζῃ κόπους καὶ θυσίας. Ἀποτέλεσμα τῆς πολυμοχθῆς καὶ πολυχρόνιας ἐργασίας του γιὰ τὴν ἔρευνα τῆς ἀγαπητῆς του Σύμης εἶναι πολλὰ σχετικὰ δημοσιεύματα, σὲ τοπικὰ πρὸ πάντων περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες, καθὼς καὶ τὸ πλουσιώτατον ὕλικόν αὐτοῦ, ποὺ ἄφησε ἀνέκδοτον μετὰ τὸ θάνατόν του, τὸ 1957. Ἀπὸ τὸ ἀνέκδοτον αὐτὸ ὕλικόν προέρχεται τὸ δημοσίευμα γιὰ τὰ παρωνύμια, «τὰ παραβόλια», καθὼς λένε στὴ Σύμη.

Εἶναι πλούσια συλλογὴ ἀπὸ 500 περίπου παρωνύμια καὶ σκωπτικὰ ὀνόματα καὶ ἐκδίδεται μὲ ἐπιμέλεια καὶ εἰσαγωγὴν τοῦ υἱοῦ του φιλολόγου Ἄλεξάνδρου Καρανικόλα. Μὲ ἐπίγνωση τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τῆς ἐργασίας του ὁ συγγραφεὺς σημειώνει ὄχι μόνον ἀπλῶς τὸ παρωνύμιον, ἀλλὰ καὶ

1. Καταχωρίζονται κρίσεις τινὲς ἀξιολόγων ἐργατῶν τοῦ πνεύματος, διὰ τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ συγγραφέως, ἐξαίρουσαι τὴν συγγραφικὴν του προσφορὰν.

κάθε λεπτομέρεια σχετική με την περίπτωση που το χρησιμοποιούν και τις γνωστές τυχόν αιτίες που το γέννησαν. Έτσι δεν έχουμε ξηρή παράθεση ονομάτων, αλλά επαγωγικό ανάγνωσμα. Με την πλατύτερη έρμηνεία που δίνεται σε κάθε όνομα, έχουμε εικόνα των ανθρώπων της μικρής νησιώτικης κοινωνίας με τις ιδιάζουσες συνθήκες της διαβίωσής τους, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά τους, τὴν ἰδιωτικὴ καὶ κοινωνικὴ τους ζωὴ.

Στὴν εἰσαγωγὴ του ὁ ἐκδότης τῆς συλλογῆς Ἄλ. Καρανικόλας, μαζί με ἄλλες παρατηρήσεις σημειώνει καὶ ἰδιαίτερα γνωρίσματα τῶν συμαϊκῶν παρωνυμίων, ἐνδεικτικὰ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τοῦ νησιοῦ. Τὰ παρωνύμια, τὰ σκωπτικὰ καὶ εἰρωνικὰ ὀνόματα, τὰ ἀναφερόμενα στὶς γυναῖκες π.χ. —πολλὰ στὴ Σύμη συγκριτικὰ με ἄλλους τόπους— ἀποδίδει στὴν κοινωνικὴ κατάσταση τοῦ τόπου: Οἱ ἄνδρες ταξιδεύουν μακρὸ χρόνο, ἕνα ἐπτάμηνο περίπου μέσα στὸ ἔτος· ἔτσι οἱ γυναῖκες, ὑποχρεωμένες ν' ἀναλάβουν ὅλη τὴ φροντίδα τοῦ σπιτιοῦ, ἔχουν ἐνεργὸ ἀνάμιξη στὴν κοινωνικὴ ζωὴ. Με τὸν τρόπο αὐτὸ καλλιεργεῖται ἡ δραστηριότης καὶ ἡ πρωτοβουλία τους, ἀλλὰ καὶ ὠρισμένα ἐλαττώματα, πού παραμένουν ἄγνωστα ὑπὸ ἄλλες συνθήκες ζωῆς, δὲν διαφεύγουν τῆ λαϊκῆ ὀξυδέρκεια καὶ τὸ σκῶμμα ἢ τὴν εἰρωνεία.

Καὶ ἄλλα φαινόμενα καὶ παρατηρήσεις μπορεῖ κανεὶς νὰ σημειώσῃ στὴ συλλογὴ τῶν συμαϊκῶν παρωνυμίων. Ἐναφέρω πρόχειρα τὰ πολλὰ παρωνύμια —80 περίπου μέσα στὰ 500— σὲ θηλυκὸ γένος, τ' ἀναφερόμενα σὲ ἄνδρες, ὅπως ἀρρώστια (ἦ), γιὰ τὸν ἐνοχλητικὸ καὶ ἀνυπόφορο, ἀφ-φάλα (ἦ), γιὰ τὸ μαλθακὸ, γάβρα (ἦ), γιὰ ἕναν πού μεγαλοπιάνεται ὡς γαμβρός, γρο-σάρα (ἦ), γιὰ τὸν ἀνόητο, δαχτύλα (ἦ), γιὰ τὸν ἀρπαγα καὶ ἀπατεῶνα, κυ-ρασαλένη (ἦ), γιὰ ἐκεῖνον πού ντύνεται με πολύχρωμη ἐνδυμασία (σὰν τὰ χρώματα τῆς κυρασαλένης, δηλαδὴ τοῦ οὐράνιου τόξου), χαλζήφουρτούνα (ἦ), γιὰ τὸ θελλῶδη καὶ ἀπότομο στὴ συμπεριφορὰ κλ. Σκώμματα καὶ εἰρωνεῖες ἀνδρῶν με χρῆση θηλυκῶν ὀνομάτων δὲν εἶναι ἄγνωστα καὶ στὴν ἄλλη Ἑλλάδα. Στὴ Σύμη ὅμως εἶναι πολὺ συχνότερα καὶ τὸ φαινόμενο ὀφείλεται ἀσφαλῶς σὲ εἰδικὰ αἷτια, πού πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν.

Τὰ παρωνύμια τῆς Σύμης δημοσιεύονται κατὰ σειρὰ ἀλφαβητικῆ. Χωρισμὸς τους σὲ κατηγορίες, ἀνάλογα με τὰ ἐλαττώματα στὰ ὅποια ἀναφέρονται (σωματικὰ, ἠθικὰ, διανοητικὰ), τὸ κύριο νόημά τους (σκώμματα, εἰρωνεῖες, χλευασμοί), θὰ βοηθοῦσε στὴν ἐποπτικώτερη ἀντίληψη καὶ γνωριμία τοῦ λαϊκοῦ πνεύματος καὶ τῆς θυμοσοφίας. Καὶ ὅπως προσφέρονται ὅμως ἀποτελοῦν πολὺτιμο ὕλικὸ γιὰ τὴ γνώση τῆς ζωῆς στὴ Σύμη. Θὰ ἦταν πολὺ εὐχάριστο, ἀν τὸ παράδειγμα τοῦ Καρανικόλα ἀκολουθοῦσαν καὶ ἄλλοι πού ἔχουν ἄμεση ἐπαφὴ με τοὺς ἀνθρώπους τῆς ὑπαίθρου καὶ τὴν ὄρεση γιὰ ἐρευνα. Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ἱερεῖς εἶναι οἱ πλέον ἐνδεδειγμένοι γιὰ μιὰ τέτοια ἐργασία.

(Παρνασσός, περίοδος Β', ἔτος 1 (1959), σελ. 230 - 232)

2. Τοῦ συντάκτου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Ἀναστασίου Καραναστάση.

ΣΠΗΡΙΟΥ ΑΛΕΞ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Πρωτοπρεσβυτέρου, Συμαϊκὰ Λαογραφήματα, Λαογραφία Τόμ. ΙΖ', τεύχ. Β', σελ. 409 - 440.

Ὁ συγγραφεὺς τῶν «Συμαϊκῶν Λαογραφημάτων» μᾶς εἶναι ἤδη γνωστός μὲ τὰ «Παρωνύμια καὶ σκωπτικὰ ὀνόματα ἐν Σύμῃ», τὰ παραβγύλια, ὅπως χαρακτηριστικὰ λένε ἐκεῖ τὰ παρωνύμια, μιὰ πλούσια καὶ πολὺ χρησιμὴ συλλογή, τόσον ἀπὸ γλωσσικῆς ὅσο καὶ ἀπὸ λαογραφικῆς ἀπόψεως, δουλεμένη μὲ εὐσυνειδησία καὶ πλήρη κατανόηση ἀπὸ μέρους τοῦ συγγραφέως τῆς ἀξίας τοῦ ὕλικου, ποὺ κατὰ τρόπο τόσον ἄρτιο προσφέρει.

Τὰ Συμαϊκὰ Λαογραφήματα διαιρεῖ ὁ σ. σὲ δύο μέρη: Α' Ἔθιμα καὶ Β' Ἄσματα. Στὸ Α' μέρος περιγράφει τὴν τέλεση τοῦ ἔθιμου τοῦ Κουκκουμᾶ, στὸ Β' δίνει μερικὰ χαρακτηριστικὰ δημοτικὰ τραγούδια τῆς Σύμης, ὅπως εἶναι: 1) Τῆς Χαρτωμένης τὸ στοιχεῖο, 2) Τὸ βαριαρρωστημένο ναυτάκι, 3) Ἡ ἀκαμάτρα, 4) Νανουρίσματα, 5) Ταχταρίσματα, 6) Δίστιχα (ἐρωτικά, ἐπαινετικά, ἀρραβῶνων, γάμου). Τὸ ἔθιμο τοῦ Κουκκουμᾶ¹ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸ πανελλήνιο ἔθιμο τοῦ Κλήδονα², ποὺ γίνεται στίς 23 - 24 Ἰουνίου. Στὴ Σύμη τὸ ἔθιμο αὐτὸ μετετέθη, γιὰ λόγους ποὺ μᾶς εἶναι ἄγνωστοι, στίς 2 Μαΐου, ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Ἀθανασίου. Ἡ λ. Κουκκουμᾶς, γνωστὴ ἤδη ἀπὸ παπύρους τῆς Ὀξυρύγχου τοῦ 3ου - 4ου αἰ. μ.Χ., σημαίνει δοχεῖον³.

Γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Σύμης, ὅπου ἔζησε τὸ περισσότερο μέρος τῆς ζωῆς του, διδάσκαλος καὶ ἱερεὺς, ὁ Σωτ. Καρανικόλας μετέχει συναισθηματικὰ στὴ ζωὴ τοῦ νησιοῦ του. Βίωμά του ἔχει κάμει τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά του, καὶ τὴν ἀγάπη του πρὸς αὐτὰ κατορθώνει νὰ τὴ μεταδώσῃ στὸν ἀναγνώστη, ὅπως βλέπουμε ἀπὸ τὴν περιγραφή τοῦ Κουκκουμᾶ.

Ἀρχίζοντας ἀπὸ τίς προετοιμασίαις τῆς τελετῆς μᾶς παρουσιάζει μὲ τοὺς χαρακτηριστικούς διαλόγους στὸ ἰδίωμα τοῦ νησιοῦ τὴν κίνηση, ποὺ παρατηρεῖται σ' ὅλη τὴν πόλη κατὰ τὴν παραμονὴ καὶ τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς. Παρακολουθοῦμε μαζὶ του μὲ ἀδιάπτωτο ἐνδιαφέρον τὴν ἐξόρμηση γιὰ τὸ πάρσιμο τοῦ «ἀμίλητου νεροῦ» ἀπὸ ἑπτὰ στέρνες, τὸ στόλισμα τοῦ χρυσοῦ «ξυστακιοῦ», τὸ ζύμωμα τῆς ἀλμυρῆς πίττας καὶ ἀνήμερα τῆς γιορτῆς βλέπουμε τίς κοπέλλες ντυμένες μὲ τίς τοπικὲς ἐνδυμασίαις νὰ κάθωνται γύρω ἀπὸ τὸ «σινί» τοῦ Κουκκουμᾶ καὶ νὰ περιμένουν ἀνυπόμονες τὸ ἀνοιγμὰ του. Ὁ λυράρης καθισμένος κι αὐτὸς κοντὰ εἶναι ἕτοιμος νὰ συνοδεύσῃ μὲ τὴ λύ-

1. Κουκκουμᾶς εἶναι ἡ ὀρθὴ φωνητικὴ ἀπόδοση κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς νήσου.

2. Βλ. Κ. ΠΟΛΙΤΟΥ, Παρθενῶν, σύγγρ. περιοδικόν, Ἀθήναι (1871-1872) σ. 224 κέξ., 378 κέξ. Δ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΑΟΥ, Ἱστορία Ἀθηνῶν, Ἀθήναι (1900), Τομ. III, Μέρος 2ον σ. 173 κέξ. Α. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ, Ὀφθαλμικὴ Ἐπετηρίς, Ἀθήναι, Ἔτος 1ον (1907) σ. 169 κέξ.

3. Βλ. FR. PREISIGHE, Wörterbuch der Gr. Papyrusurkunden.

ρα του τις τραγουδίστριες. Ὁ μαθητικός μικρόκοσμος ἔχει κατακλύσει τὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ καὶ ἔχει μπουκάρει ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ τὰ παράθυρα. Τὰ σχολεῖα ἀργοῦν τὴν ἡμέρα αὐτή. Τόση σημασία δίνει ὁ λαὸς στὸ ἔθιμο.

Ἡ ναυτικὴ ζωὴ, ἡ σκέψη καὶ ἡ λαχτάρα γιὰ τοὺς ταξιδιάρηδες καὶ τοὺς σφουγγαράδες κυριαρχοῦν μέσα στὰ δίστιχα τόσο τοῦ Κουκουμᾶ ὅσο καὶ στὰ ἄλλα, πού παραθέτει ὁ σ. στὸ Β' μέρος.

Τὸ κλείσιμο τῆς γιορτῆς γίνεται, ὅπως συνήθως, μὲ φαγοπότι καὶ χορὸ ὡς ἀργὰ τὸ βράδυ. Χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ δυὸ ὄνειρα, πού παραθέτει ὁ σ. ἀπὸ τὰ ὅσα ὄνειρεῦνται οἱ Συμιακοποῦλες τρώγοντας τὴν ἀλμυρὴ πίττα.

Στὰ δημοτικὰ τραγοῦδια τοῦ Β' μέρους, πλάι στὸ ἐνδιαφέρον πού παρουσιάζουν σὰν λαϊκὰ λογοτεχνήματα, χαϊρόμαστε καὶ τὸ λεξιλογικὸ πλοῦτο τοῦ ιδιώματος. Ἐκεῖνο πού θὰ μπορούσε νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς εἶναι τὸ ὅτι δὲν κατεβλήθη ἡ δέουσα προσοχή, γιὰ ν' ἀποδοθῇ πληρέστερα ἡ φωνητικὴ τοῦ ιδιώματος, καὶ πρέπει νὰ προσέξουν τὸ σημεῖο αὐτὸ οἱ μέλλοντες νὰ δημοσιεύσουν τὸ ὑπόλοιπο λαογραφικὸ καὶ ἱστορικὸ ὕλικό καθὼς καὶ τὸ πλούσιο γλωσσάριο, πού, ὅπως προσωπικὰ γνωρίζω, εὑρίσκεται στὰ χέρια τοῦ κ. Ἀλέκου Καρανικόλα, υἱοῦ τοῦ ἀκάματου καὶ ἐπιδέξιου αὐτοῦ συλλογέως, πού ὄχι μονάχα ξέρεي νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἄρτιες λαογραφικὲς εἰκόνες, ἀλλὰ καὶ θαυμάσιο γλωσσικὸ ὕλικὸ νὰ μᾶς προσφέρῃ, παρμένο ἀβίαστα ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ λαοῦ.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν τὸ ἔργον τοῦ Σωτ. Καρανικόλα ἐμιμοῦντο καὶ ἄλλοι σύγχρονοι καὶ νεώτεροί του δωδεκανήσιοι διδάσκαλοι. Θὰ εἶχαμε σήμερα, κοντὰ στὸ ὕλικὸ πού μᾶς ἔχουν δώσει οἱ Μιχαηλίδης Νουάρος, Βρόντης καὶ ἄλλοι δωδεκανήσιοι λαογράφοι, πολὺ πιὸ πλούσιο ἀπὸ τὰ Δωδεκάνησα.

(Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον, τόμος Γ' (1958) σελίδες 291 - 293)

3. Τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Λαογραφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων κ. Δημητρίου Λουκάτου.

Ἀγαπητὴ κύριε Καρανικόλα,

Εὐχαριστῶ πολὺ, πού μοῦ ἐστείλετε τὸ «Γλωσσάριον» τοῦ ἀειμνήστου πατέρα σας, ἐργασία ἀξιόλογη καὶ γενικώτερα χρήσιμη στοὺς γλωσσολόγους καὶ λαογράφους. Ἐδῶσε τίς συμαϊκὲς λέξεις μὲ λεπτομερῆ παρακολούθησιν καὶ μὲ φιλολογικὴ προσοχή. Τίς ἔδῶσε μὲ περίγυρο ἐγκυκλοπαιδικὸ καὶ λαογραφικὸ, γι' αὐτὸ θὰ τίς συμβουλευώμαι ἀπὸ δῶ καὶ πέρα στὰ λαογραφικὰ στοιχεῖα τους (παροιμίες, λατρεῖα, παραδόσεις κλπ.).

Ἐχω στὴ βιβλιοθήκῃ μου καὶ τὰ «Παρωνύμια καὶ Σιωπητικά» του καθὼς καὶ τὰ «Λαογραφήματα», πού τοῦ ἐκδώσατε. Καὶ χαίρω, πού θὰ μᾶς δώσετε «Παροιμίες».

Σας εύχομαι υγεία, για νά συνεχίσετε τίς δημοσιεύσεις ἐργασιῶν τοῦ πα-
τέρα σας, πού εἶναι καί σάν ἔργα δικά σας.

Με τιμὴ καὶ φιλικὰ αἰσθήματα
Δημήτριος Λουκάτος

(Ἀπὸ τὸ ἀρχεῖον τοῦ Ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως — Ἐπιστολὴ μὲ ἡμε-
ρομηνίαν 28 Μαρτίου 1962)

4. Τοῦ λογοτέχνου καὶ δημοσιογράφου κ. Γιάννη Χατζημανωλάκη.

Σ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ, Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων. Μία ἐνδιαφέ-
ρουσα ἐκδοσις.

Ἡ συγκέντρωση τοῦ ἱστορικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὕλικου τῶν διαφόρων τόπων τῆς ἐλληνικῆς γῆς, ἡ εὐρύτερη προβολὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας τῶν μικρῶν γραφικῶν μας πατρίδων εἶναι μιὰ προσπάθεια ἀξία κάθε στοργῆς καὶ κάθε συμπαραστάσεως. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὠραία πρωτοβουλία τοῦ Συλλόγου τῶν Συμαίων Πειραιῶς «Ὁ Πανορμίτης» νά παρουσιάσῃ τὸ πλούσιο ἱστορικὸ ὕλικὸ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ νησιοῦ τοῦ δωδεκανησιακοῦ μας συμπλέγματος σὲ μιὰ σειρά ἐκδόσεων, τῆ «Συμαϊκῆ Βιβλιοθήκη», κερδίζει ἀμέσως τὴν ἀγάπη μας. Ἴσως γιατί καὶ ἡ ἐκλογὴ τῆς πρώτης ἐκδόσεως τῆς σειρᾶς εἶναι ἀπό-
λυτα ἐπιτυχῆς. Πρόκειται, συγκεκριμένα, γιὰ «Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων» τοῦ ἀειμνήστου πρωτοπρεσβυτέρου Σωτηρίου Ἁλ. Καρανικόλα (1878 - 1957), μιᾶς σεμνῆς μορφῆς ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργοῦ, πού παράλληλα πρὸς τὴν ἐκπλήρωση, μὲ συνείδηση εὐθύνης καὶ χρέους, τῶν ἱερῶν καθηκόντων του, ἀσχολήθηκε μὲ τὴν περισυλλογὴ τοῦ ἱστορικοῦ, λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ ὕλικου τῆς Σύμης καὶ μᾶς ἔδωσε πολλὰς μελέτες, πού θὰ συμβάλλουν θετικὰ σὲ κάθε μελλοντικὴ προσπάθεια γιὰ τὴ συνθετικὴ παρου-
σίαση τῆς ἀγαπημένης πατρίδος του. Ἀκόμη, ὁ ἀείμνηστος Καρανικόλας, σάν ἱερωμένος, ἀλλὰ καὶ σάν δάσκαλος τοῦ νησιοῦ, ἀνέπτυξε κοινωνικὴ καὶ ἐθνικὴ δράση ἀξιοζήλευτη, πού προεκάλεσε τὴν ὀργὴ τῶν Ἱταλῶν κατακτη-
τῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νά τὸν ἀναγκάσουν νά ἐκπατρισθῇ καί, γενικά, ὑπῆρξε μιὰ δλοκληρωμένη μορφή πνευματικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ὀδηγοῦ — ἀληθινὰ παρηγο-
ρητικὴ παρουσία, γιὰ τὴν πατρίδα του, στοὺς χαλεποὺς καιροὺς τῆς δουλείας.

Τὰ «Σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων», ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τοῦ Σωτ. Καρανικόλα — πού ὁ πρώτος τόμος των ἔρχεται τώρα εἰς τὴν δημοσιό-
τητα — εἶναι ὁ ὄριμος καρπὸς μακροχρόνιας καὶ συνειδητῆς ἐρευνας, σχετι-
κῶς μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν πολυάριθμων ναῶν καὶ ναύσκων τοῦ νησιοῦ του. Ἀξίζει μόνον νά σημειωθῇ, γιὰ νά καταδειχθῇ τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἐκτασὴ τῆς
προσπάθειας τοῦ ἀκάματου ἐρευνητῆ, ὅτι σ' ὀλόκληρῃ τῇ Σύμῃ ὑπάρχουν
δέκα τέσσαρες ἐνοριακοὶ ναοὶ καὶ πᾶν ἀπὸ ἑκατὸ ἐξωκλήσια καὶ μοναστή-

ρια! "Ολ' αὐτὰ ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενο τῆς μελέτης τοῦ ἀειμνήστου Καρρανικόλα — καὶ ὁ πρῶτος τόμος, πού ἐκυκλοφόρησε ἤδη, ἀναφέρεται στὸ σύνολο τῶν ἐνοριακῶν ναῶν καὶ σ' ἓνα μέρος ἀπὸ τὰ ἐξωκκλησία, ἐνῶ τὰ ὑπόλοιπα ἀπ' αὐτὰ περιγράφονται στὸ δεῦτερο τόμο, πού θὰ ἐκδοθῆ ἀργότερα. Μὲ γλαφυρότητα ἀλλὰ καὶ μὲ σαφήνεια ὁ συγγραφέας περιγράφει τὰ σεβάσματα, πού ὕψωσε, στὴ διαδρομὴ τῶν αἰῶνων, ἢ λατρεῖα τῶν Συμαίων. Ἀναφέρεται στὸ ἱστορικό τους καὶ στὶς λαϊκὲς παραδόσεις, μὲ τὶς ὁποῖες εἶναι συνδεδεμένα αὐτὰ τὰ «σεβάσματα» καὶ παράλληλα μᾶς παρέχει πολὺτιμες πληροφορίες γιὰ τὸν ἀρχιτεκτονικό τους ρυθμό, τὴν εἰκονογράφηση, τὴ διακόσμησή τους καὶ, γενικά, γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ στὴ μορφή καὶ στὴ συγκρότησή τους. Μέσα ἀπὸ τὴ λιτή, τὴν ἀπαλλαγμένη ἀπὸ περιττολογίες, ἀφήγηση τοῦ Σωτ. Καρρανικόλα ἀναδίνεται, σὲ κάθε σελίδα, σὲ κάθε γραμμῆ, ἢ πίστη τοῦ ἢ βαθύτατη στὶς παραδόσεις τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἢ ἄμετρη πρὸς τοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ βασανισμένους ἀνθρώπους τοῦ νησιοῦ του.

Ἄλλὰ θὰ πρέπει, πρὶν κλείσουμε τὸ σύντομο αὐτὸ σημείωμα, νὰ σταθοῦμε καὶ σὲ μιὰ λεπτομέρεια, πού δὲν εἶναι ἄσχετη πρὸς τὴν ἄρτια παρουσίαση τῆς ἐνδιαφέρουσας αὐτῆς μελέτης. Τὴν ἐκδοσὴ τοῦ ἔργου — πού ὁ συγγραφέας, μάλιστα, δὲν εἶχε προλάβει νὰ τοῦ δώσῃ ὀριστικὴ μορφή — ἐπιμελήθηκε ὁ γιός του, ὁ Γενικός Ἐπιθεωρητὴς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως Πειραιῶς καὶ ἐκλεκτὸς φίλος κ. Ἀλέξ. Καρρανικόλας, ἢ διέλευση τοῦ ὁποῖου ἀπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Προτύπου Γυμνασίου μας στάθηκε μιὰ φωτεινὴ — γιὰ τοὺς σημερινοὺς καιροὺς — ἐξαίρεση δημιουργικῆς δραστηριότητος, ἀσυνήθιστης εὐρύτητος ἀντιλήψεως καὶ ἱερῆς ἀφοσίωσης στὴν προσπάθεια πνευματικῆς καλλιέργειας τῆς νεώτερης γενιᾶς, μὲ θαυμαστά, πράγματι, ἐπιτεύγματα. Ὁ κ. Ἀλέξ. Καρρανικόλας, μὲ τὴν εὐσυνειδησία, πού χαρακτηρίζει κάθε πνευματικὴ του ἐργασία ἀλλὰ, πρόσθετα, καὶ μὲ ἀπεριόριστη ἀγάπη, σὰν φιλόστοργος γιός, ἐθεώρησε ἐπισταμένα τὸ ἔργο τοῦ πατέρα του, τὸ πλούτισε μὲ πολλὰς φωτογραφίες καὶ τὸ παρέδωσε στὴ δημοσιότητα, προλογίζοντάς το κιόλας, γιὰ νὰ ὑπογραμμίσῃ τὴ συμβολὴ του στὴν ἔρευνα καὶ στὴ σπουδὴ τῆς συμαϊκῆς ἱστορίας.

Ἡ ὡραία προσπάθεια τοῦ Συλλόγου τῶν Συμαίων Πειραιῶς νὰ προβάλῃ, μὲ σειρά σχετικῶν ἐκδόσεων, τὴν ἱστορία τοῦ νησιοῦ — πού ἐνισχύθηκε πρόθυμα, ὅπως ἀναφέρεται, κι ἀπὸ τὸ φιλόστορα καὶ προστάτη κάθε πνευματικῆς ἐκδηλώσεως Ἰψυπουργὸ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Δημ. Ἀλιπράντη — δὲν παρουσιάζει μόνον περιορισμένο, τοπικὸ ἐνδιαφέρον. Ἐχει καὶ γενικώτερη, ἐθνικὴ ἢ χρησιμότητα. Γι' αὐτὸ ἐλπίζουμε — καὶ εὐχόμεστε — νὰ συνεχισθῇ.

[Ἑλληνικὴ Ὦρα, Πειραιῶς, φ. 519/28 - 8 - 1962]

5. Τοῦ θεολόγου - γυμνασιάρχου, Διευθυντοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Κορίνθου, κ. Ἰωάννου Γ. Τιμαγένη.

† Πρωτοπρ. ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ : «Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων» τ. Α'. Ἐπιμελεῖται Ἀλεξάνδρου Σ. Καρανικόλα. Ἐκδοσις λίαν ἐπιμελεημένη ἐπὶ πολυτελοῦς χάρτου. Σχῆμα 8ον. Σελ. 126. Ἐκδοσις Συλλόγου Συμαίων «Ὁ Πανορμίτης».

Ἡ, ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον, μελέτη τοῦ ἀοιδίου Πρωτοπρεσβυτέρου Σωτηρίου Καρανικόλα εἶναι διηρημένη εἰς τέσσαρα τμήματα.

Α' Οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ τῆς κάτω πόλεως — τοῦ Γιαλοῦ.

Β' Οἱ Ἱεροὶ Ναοὶ τῆς ἄνω πόλεως — τοῦ Χωριοῦ.

Γ' Ὁ Ἅγιος Γεώργιος τοῦ προαστίου «τὸ Πέδι».

Δ' Τὰ Ἐξωκκλήσια καὶ αἱ Μοναί.

Τῆς μελέτης προτάσσεται σύντομον βιογραφικὸν σημεῖωμα τοῦ ἀειμνήσου γέροντος, παπα - Σωτήρη, ὅστις ἐγεννήθη εἰς Σύμην τὸ 1878, χειροτονήθη ἱερεὺς τὸ 1911 καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν 23ην Αὐγούστου 1957, εἰς ἡλικίαν 79 ἐτῶν. Ὁ παπα - Σωτήρης διετέλεσε διδάσκαλος ἐπὶ 35 ἔτη, διεκρίθη διὰ τὴν ἐθνικὴν του δράσιν καὶ ὑπῆρξεν εἰς ἕκ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἐνώσεως τῆς Δωδεκανήσου μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος. Ἠσχολήθη μὲ τὴν περισυλλογὴν πολυτίμου ἱστορικοῦ, λαογραφικοῦ καὶ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ τῆς γενετείρας του Σύμης καί, εἰς ἀναγνώρισιν τῶν ὑπηρεσιῶν του πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἐτιμήθη παρ' Αὐτῆς διὰ πολλῶν διακρίσεων καὶ ὀφικίων.

Προτάσσεται ἐπίσης τῆς ὅλης μελέτης σύντομος εἰσαγωγή (σ. 9 - 12) τοῦ ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως καὶ υἱοῦ τοῦ συγγραφέως, διαπρεποῦς ἐκπαιδευτικοῦ, διδάκτορος φιλοσοφίας καὶ ἤδη Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως κ. Ἀλεξάνδρου Σ. Καρανικόλα, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, ὅτι εἰς τὴν μικρὰν νῆσον Σύμην ὑπάρχουν δέκα τέσσαρες ἐνοριακοὶ ναοὶ καὶ περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸν ἐξωκκλήσια καὶ μοναστήρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ περιώνυμος Μονὴ τοῦ πολιούχου, Ταξιάρχου Μιχαὴλ τοῦ Πανορμίτου.

Τὸ πλῆθος τῶν ναῶν καὶ τῶν ἐξωκκλησιῶν αὐτῶν θεωρεῖται καὶ εἶναι αἱ ἐμπρακτοὶ ἀπόδειξις τῆς προσηλώσεως τῶν προγόνων τῶν Συμαίων εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Θρησκείαν καὶ τὰς Ἱεράς μας Παραδόσεις. «Ἄλλ' εἶναι συγχρόνως καὶ ἄπτον δεῖγμα τῆς βαθείας των εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ Θεῖον καὶ Προαιώνιον, πρὸς τὸν μέγαν τοῦ Σύμπαντος Δημιουργόν, εἰς τὸν ὁποῖον κατὰ τὰς χαλεπὰς ἡμέρας τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου ἐστήριξαν τὴν πᾶσαν ἐλπίδα των». Εἶναι ἀκόμη οἱ ναοὶ οὗτοι δείγματα τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν θαλασσιῶν Συμαίων, οἱ ὁποῖοι ἀντιμετώπιζον καθημερινῶς, λόγω τοῦ ἐπικινδύνου ἐπαγγέλματός των, τὸν κίνδυνον νὰ καταποντισθοῦν εἰς τὰ βάθη

τῶν τρικυμωδῶν θαλασσῶν ἢ ὡς σπογγαλιεῖς νὰ κατασπαραχθοῦν ἀπὸ τοὺς καρχαρίας τῶν ἀφιλοξένων θαλασσῶν τῆς Ἀφρικῆς ἢ νὰ πάθουν τὴν νόσον τῶν δυτῶν.

Ὁ κ. Ἀλέξ. Καρανικόλας ὡς εὐγνώμων καὶ φιλόστοργος υἱός, ἀποτίνων φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν πολλὰ μοχθήσαντα διὰ τὴν ἀνάδειξίν του ἀγαθὸν λευίτην πατέρα του καὶ ἀποβλέπων εἰς τὴν προβολὴν τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος Σύμης διὰ τὴν συμβολὴν τῆς εἰς τὸν καθόλου ἑλληνικὸν πολιτισμὸν, ἀνέλαβε νὰ παρουσιάσῃ τὴν μελέτην ταύτην τοῦ ἀοιδίμου παπα — Σωτήρη Καρανικόλα εἰς πρώτην ἔκδοσιν (ἀριθ. 1) τῆς «Συμαϊκῆς Βιβλιοθήκης», ἣτις βιβλιοθήκη εἶναι ἡ νέα ἀξιέπαινος προσπάθεια τοῦ προοδευτικοῦ καὶ δραστηρίου Συμαϊκοῦ Συλλόγου «Ὁ Πανορμίτης».

Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν αὐτὴν με ἠρησκευτικὴν ἔξαρσιν καὶ ἐθνικὸν παλμόν, με υἱικὴν στοργὴν καὶ με πλουσίαν συναισθηματικότητα, ὁμιλεῖ ὁ ἐπιμελητὴς τῆς ἐκδόσεως διὰ τὸ ὅλον ἔργον. Εἰς τὴν μελέτην αὐτὴν — γράφει ὁ κ. Καρανικόλας — ἀό νοσταλγὸς ἐκεῖνος (ὁ παπα - Σωτήρης) τῆς περασμένης καλῆς ἐποχῆς τῆς ἰδιαιτέρας μας πατρίδος καὶ ἀκαταπόνητος μελετητὴς τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἱστορίας τῆς, δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν περιγραφὴν τῶν σεβασμάτων τῆς λατρείας μας. Ἐπὶ πλέον παραθέτει πολλὰς ἐκ τῶν λαϊκῶν μας παραδόσεων καὶ τῶν προσωπικῶν του ἀναμνήσεων, ὅσαι ἦσαν συνδεδεμέναι με τὸ κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτά.»

Ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὅτι λίαν μετριοφρόνως γίνεται λόγος διὰ τὴν μελέτην αὐτὴν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν. Τὸ ἔργον τοῦ ἀοιδίμου γέροντος δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ, κατὰ τὴν ταπεινὴν μας γνώμην, ὡς ἀξιόλογος συμβολὴ εἰς τὴν Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογίαν καὶ ὡς, ἐπίσης, σημαντικὴ συμβολὴ εἰς τὴν Λαογραφίαν τοῦ τόπου. Εἶναι, δηλαδὴ, ἐργασία Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας καὶ Λαογραφίας, πού ἔρχεται με ἀπαιτήσεις σοβαρᾶς ἐπιστημονικῆς μελέτης νὰ συγκριθῇ με τὰς διαφόρους μονογραφίας καὶ μελέτας δοκίμων ἐπιστημόνων.

Εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ναῶν ἀκολουθεῖ ὁ συγγραφεὺς μέθοδον, ἐκ τῆς ὁποίας καταφαίνεται, ὅτι εἶναι γνώστης τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας.

Τὸ καλαίσθητον αὐτὸ βιβλίον κοσμεῖται με τεσσαράκοντα φωτογραφίας καὶ στίτσα τοποθεσιῶν, ναῶν καὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ἐξαρτημάτων. Μεταξὺ αὐτῶν διακρίνεται τὸ ξυλόγλυπτον «δεσποτικόν» τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου καὶ ὁ «ἄμβων» τοῦ ἰδίου ναοῦ, τὸ τέμπλον τῆς νέας Μεγάλης Παναγίας κ.ἄ.

Ὁ ἀναγνώστης ὄχι μόνον αἰσθάνεται ἱκανοποίησιν καὶ ἀναψυχὴν ἐκ τῆς μελέτης τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ζωηρᾶς περιγραφῆς μεταφέρεται νοσρῶς εἰς τοὺς περιγραφομένους τόπους καὶ τὰ προσκυνήματα, τὰ βλέπει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς του, τὰ ζῆ καὶ τὰ ἀπολαμβάνει τόσον ἔντονα καὶ

αισθάνεται τόσην συγκίνησιν καὶ κατάνυξιν, ὥστε νομίζει ὅτι εὐρίσκειται ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Ἡ «Συμαϊκὴ Βιβλιοθήκη» ἔκαμεν ἑναρξιν τῶν ἐκδόσεών της μὲ τὴν ὡς ἄνω μελέτην. Αὐτὴ ὑπῆρξε λίαν ἐπιτυχὴς ἀρχή. Εὐχόμεθα νὰ συνεχίσῃ πλουτιζομένη μὲ ἐκλεκτὰς μελέτας καὶ ἐργασίας, παρομοίας μὲ τὴν μελέτην τοῦ ἀοιδίου παπα - Σωτήρη.

[Δελτίον Πανελληνίου Ἐνώσεως Θεολόγων, ἔτος Ε' (1962), φ. 26]

Ἡ παροῦσα μελέτη ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς «ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΥΜΑΪΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ» τῆς συσταθείσης μερίμνῃ τοῦ Κοινωνικοῦ Συλλόγου Συμαίων Πειραιῶς «Ο ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ».

Σκοπὸς τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης εἶναι:

1. Νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἐκδοσὶν τῆς σειρᾶς «ΣΥΜΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ», ἣ ὅποια συνεστήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου τὸ ἔτος 1962. Ἡ σειρὰ αὕτη θὰ περιλαμβάνῃ αὐτοτελεῖς ἐπιστημονικὰς μελέτας ἀναφερομένας εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, τὴν ἱστορίαν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν λαογραφίαν τῆς νήσου Σύμης.

2. Νὰ ἐκδίδῃ ἐτήσιον περιοδικὸν ὄργανον ὑπὸ τὸν τίτλον «ΤΑ ΣΥΜΑΪΚΑ» περιλαμβάνον μελετήματα μὲ περιεχόμενον παρόμοιον πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν αὐτοτελῶν μελετῶν τῆς «Συμαϊκῆς Βιβλιοθήκης» ὡς καὶ ἐργασίας πραγματευομένας, κατὰ ἐπιστημονικὸν τρόπον, σύγχρονα προβλήματα, πολιτιστικοῦ περιεχομένου, τῆς Σύμης καὶ τῶν Συμαίων τῆς διασπορᾶς, ἀμα δὲ ἠθογραφίας κ.τ.δ.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑΪΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΜΠΡΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΣΚΟΒΗΣ

Πρόεδρος
Γραμματεὺς
Διαχειριστὴς
Μέλος
»

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΣΥΜΑΙΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
“Ο ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ,,
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1916

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
Διετίας 1969 - 1971

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΑΛΟΥΤΣΟΣ	Πρόεδρος
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΕΤΡΙΔΗΣ	Ἀντιπρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΣΚΟΒΗΣ	Γενικός Γραμματεὺς
ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΟΥ	Ταμίας
ΓΑΒΡΙΗΛ ΚΟΝΤΟΣ	Σύμβουλος
ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΝΤΙΚΟΣ	»
ΝΙΚΗΤΑΣ ΠΑΤΣΑΚΗΣ	»
ΘΕΟΔ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ	»
ΙΩΑΝΝΗΣ ΨΑΡΡΟΣ	»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

K "ΚΛΑΠΑΚΗΣ.,
• Μεταφορές 255.195
• Τηλεφωνία 257.488
• Ηλεκτρονική
Οδός Α. Καραϊσκάκη 82 • ΑΘΗΝΑ • Τ.Κ. 115

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑ·Γ·ΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Α'. ΣΥΜΑ·Γ·ΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(Σειρά συμαϊκῶν μελετῶν)

1. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ Α., Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων, τόμος Α', ἐπιμελεία Ἀλεξ. Καρανικόλα, 1962, 8ον σελ. 127.
2. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Συμαϊκὸν Ὀνοματολόγιον, ἐπιμελεία Ἀλεξ. Καρανικόλα, Ἀθῆναι 1971.

Β'. ΤΑ ΣΥΜΑ·Γ·ΚΑ

(Ἐτήσιον περιοδικὸν ὄργανον)

Ἰπὸ ἐκδοσιν ὁ Α' τόμος

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΜΑ·Ι·ΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Α'. ΣΥΜΑ·Ι·ΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(Σειρά συμαϊκῶν μελετῶν)

1. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ Α., Τὰ σεβάσματα τῆς λατρείας τῶν Συμαίων, τόμος Α', ἐπιμελεῖα Ἀλεξ. Καρανικόλα, 1962, 8ον σελ. 127.
2. ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Συμαϊκὸν Ὀνοματολόγιον, ἐπιμελεῖα Ἀλεξ. Καρανικόλα, Ἀθῆναι 1971.

Β'. ΤΑ ΣΥΜΑ·Ι·ΚΑ

(Ἐτήσιον περιοδικὸν ὄργανον)

Ἔπὸ ἐκδοσιν ὁ Α' τόμος

